

årsredovisning
2008

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

INNEHÅLL

År 2008 i sammanfattning	3
Åklagarmyndighetens organisation 2008	7
Ärendehantering	9
1. Utgångspunkter för verksamhetsredovisningen	10
1.1 Statsmakternas mål för 2008 enligt budgetproposition och regleringsbrev.....	10
1.2 Åklagarmyndighetens verksamhetsmål	10
1.3 Ändrade principer för verksamhetsredovisningen	11
2. Verksamhetens resultat	13
2.1 Inkomna och avslutade ärenden och brottsmisstankar	13
2.2 Ärenden och brottsmisstankar under handläggning	15
2.3 Lagföring	17
2.4 Genomströmningstider	22
2.5 Åtgärder för en enhetlig rättstillämpning	26
2.6 Kvalitet i brottsutredning och processföring	30
2.7 Bekämpning av grov organiserad brottslighet	31
2.8 Bekämpning av vålds- och sexualbrott mot kvinnor	33
2.9 Bekämpning av vålds- och sexualbrott mot barn	36
2.10 Åtgärder för att säkra utbyte av brott	38
2.11 Underrättelser om hemliga tvångsmedel	39
2.12 Bekämpning av bidragsbrott	39
2.13 Antalet häktade personer samt häktade med restriktioner	40
2.14 Internationellt samarbete	41
2.15 Riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen	43
3. Kompetensförsörjning	48
3.1 Personalförsörjning och kompetens	48
3.2 Arbetsbelastning	49
3.3 Jämställdhet	50
3.4 Lika rättigheter och möjligheter	50
3.5 Arbetsmiljö och sjukfrånvaro	50
3.6 Personalstatistik	54
3.7 Utbildning	56
4. Ekonomiskt resultat	58
4.1 Anslag och utgifter	58
4.2 Kostnader och intäkter	60
4.3 Kostnader och intäkter per brottsgrupp	63

5. Finansiell redovisning	65
5.1 Resultaträkning	65
5.2 Balansräkning	66
5.3 Anslagsredovisning	67
5.4 Tilläggsupplysningar och noter	68
Noter till redovisningen	69
6. Sammanställning av väsentliga uppgifter	74

Grafisk form och produktion: Svensk Information AB

Foto: Heléne Pålsson/Åklagarmyndigheten, sid 1
Thomas Carlgren, sid 6, 13, 18 och 49
Riksdagen, sid 8
Joost Ooijman/Scanpix, sid 15
Claudio Bresciani/Scanpix, sid 21
Tomas Oneborg/Scanpix, sid 26
Dan Hansson/Scanpix, sid 27
Lennart Isaksson/Scanpix, sid 29
Fredrik Berg/Åklagarmyndigheten, sid 30 och 61
Björn Larsson Rosvall/Scanpix, sid 32
Mikko Stig/Scanpix, sid 34
Luis Berg/Scanpix, sid 36
Pekka Sakki/Scanpix, sid 39
Johan Jeppsson/Scanpix, sid 41
Gaetan Bally/Scanpix, sid 42
TT/Scanpix, sid 45
Maja Suslin/Scanpix, sid 46
Helena Ekstrand/Åklagarmyndigheten, sid 48
Lasse Edwartz/Scanpix, sid 53
Heléne Pålsson/Åklagarmyndigheten, sid 58
Björn Larsson-Ask/Scanpix, sid 59
Roger Vikström/Scanpix, sid 61
Börge Skotnes/Scanpix, sid 62

År 2008 i sammanfattning

Under år 2008 har Åklagarmyndigheten kunnat behålla sina redan tidigare goda resultat. Cirka 6 500 fler personer som begått brott har lagförts och den genomsnittliga tiden från att ärendet kommit in till dess åklagaren fattat beslut har minskat med 2 dagar till 34 dagar. Genom det ökande inflödet av brottsmisstankar från Polisen och andra myndigheter (+7 procent), kraven på avarbetning av balanser i domstolarna samt en minskning av personalstyrkan, har dock arbetstrycket varit oacceptabelt högt under året. Under 2007 avslutades 505 brottsmisstankar per årsarbetare. År 2008 hade antalet ökat till 559, dvs. en produktivitetsökning med drygt 10 procent.

Trots omprioritering av resurser från vidareutbildning och metodutveckling för att klara den höga arbetsbelastningen vid åklagarkammarna, har satsningar gjorts på långsiktig utveckling av kompetens och metoder på angelägna områden.

Regeringens satsning på en slagkraftig organisation för bekämpning av grov organiserad brottslighet har förberetts i samverkan med Polisen och andra myndigheter. Åklagarmyndigheten har för regeringen föreslagit utnämningen av en särskild överåklagare med uppgift att bygga upp och hålla samman myndighetens arbete mot den organiserade brottsligheten.

I november 2008 började reformen om en modernare rättegång att gälla. Genom ändringar i rättegångsbalken förenklas vissa delar av arbetet vid domstolarna, ändringar som i högsta grad kan påverka och underlätta åklagarnas arbete. Åklagarmyndigheten har kartlagt förändringarna och utfärdat rekommendationer till åklagarna om hur de bör tillämpas. Myndigheten har också tillsammans med Ekobrottsmyndigheten utarbetat riktlinjer för åklagarnas arbete med lagstiftningen om utvidgat förverkande av vinning av brott, som ändrats under 2008.

En översyn har skett av hanteringen av ärenden där ungdomar är inblandade. Bland annat kunde det konstateras att det med nuvarande arbetsbelastning är problem att hålla de tidsfrister som anges i lagstiftningen. Över-

synen kommer att ligga till grund för en nationell åtgärdsplan för bland annat snabbare lagföring av ungdomar som begår brott.

Åklagarmyndigheten införde 2007 ett nytt operativt IT-stöd, Cåbra. Efter införandestadiet kunde systemet tas i bruk fullt ut 2008. Under 2008 har en ny funktionalitet för att utbyta information med Polisens utredningssystem tillkommit.

Åklagarmyndighetens organisation anpassas löpande till förändringar i omvärlden. Som ett led i detta kan särskilt tre förändringar nämnas. En ny nationell åklagarkammare, Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål, inrättas från den 1 januari 2009. Vidare beslöts att koncentrera de åklagare som handlägger ekonomisk brottslighet utanför storstadsområdena till sex orter i landet för att få en mer effektiv bekämpning av dessa ärenden. Den tredje ändringen är sammanläggningen av tre åklagarkammare i Göteborg till en enda kammare för att få ett bättre resursutnyttjande och en ökad enhetlighet i samarbetet med polis och domstolar.

Hot och våld mot åklagare är fortsatt ett allvarligt problem. Myndigheten har under 2008 fortsatt den satsning som påbörjades 2007 för att bland annat öka personsäkerheten. Ett program har tagits fram för förebyggande säkerhetsåtgärder och åtgärder i samband med hot eller våld. Investeringar i skyddsåtgärder kommer att fortsätta med hög prioritet även 2009.

År 2008 har präglats av en anpassning av utgiftsnivån till gällande anslag. För att möta det kraftigt ökade ärendeinflödet och kravet på en acceptabel arbetsmiljö, rekryterades under 2007 fler anställda än vad som rymdes inom grundanslaget. En stor del av anslagskrediten togs i anspråk för att finansiera rekryteringarna. För att inte överskrida budgeten för 2008 genomfördes under våren en minskning av antalet anställda, dels genom avveckling av tillfälliga anställningar, dels genom att inte ersättningsrekrytera vid avgångar. Genom tilläggsanslag tillfördes myndigheten 59 miljoner kronor för 2008 och rege-

ringen föreslog också riksdagen en ökning med ytterligare 21 miljoner kronor för 2009. Personalminskningarna och anslagstillskotten gav möjlighet till en bättre ekonomisk planering och en budget tillfälligt i balans.

Vid ingången av 2008 hade tre år gått sedan Åklagarmyndigheten inrättades genom en sammanläggning av Riksåklagaren och sex regionala åklagarmyndigheter. Med erfarenheter från perioden har behovet aktualiserats av en utveckling av styrningen och uppföljningen av den "platta" organisation som inrättades 2005 med 40 åklagarkammare och 10 centrala enheter direkt underställda riksåklagaren. En översyn av styrningen och uppföljningen har resulterat i ett beslut om att förstärka den centrala ledningen med tre överåklagare vid riksåklagarens kansli med ansvar för verksamheten vid kamrarna inom ett geografiskt område samt en överåklagare med ansvar för de internationella och nationella åklagarkamrarna. Ett annat resultat av organisationsarbetet är en bättre samordning och uppföljning av verksamheten vid de tre utvecklingscentrumen och vid riksåklagarens kansli. Den nya ledningsorganisationen träder i kraft den 1 mars 2009.

En hög arbetsbelastning

Antalet brottsmisstankar som avslutats 2008 har ökat med 48 000, motsvarande 9 procent, jämfört med 2007. Ökningen motsvarar arbete för 86 åklagare. Under året har också domstolarna avsatt stora resurser för avarbering av balanser vilket ytterligare satt stor press på Åklagarmyndigheten, särskilt med hänsyn till att antalet årsarbetare samtidigt minskade med 18. Den redan tidigare höga arbetsbelastningen ökade till en långsiktigt oacceptabel nivå. Det är således inte förvånande att det på vissa håll i organisationen saknades åklagare till domstolsförhandlingar. Det finns olika faktorer som har bidragit till att balanserna inte ökat utan t.o.m. minskat något under året. En faktor är att en stor del av det ökade inflödet består av enklare brott. Andra faktorer är bland annat en frysning av i stort sett all central vidareutbildning, en restriktiv hållning till lokal samverkan med andra myndigheter och organisationer samt en stor uppoffring av personalen med arbetstider långt utöver de ordinarie. Exempelvis angav 77 procent av åklagarna i en enkät att de inte hunnit med sitt arbete på ordinarie arbetstid.

Resultatutvecklingen

Lagföring

Antalet lagförda personer ökade med ca 6 500, motsvarande ca 5 procent, jämfört med 2007. Antalet lagförda brottsmisstankar ökade med 17 000, motsvarande 6 procent.

Genomströmning

Åklagarmyndighetens mål för den genomsnittliga genomströmningstiden från inkommet beslutsunderlag till beslut i åtalsfrågan är 30 dagar. För 2008 minskade tiden med 2 dagar till 34 dagar. Minskningen berodde bland annat på bättre rutiner för hanteringen av mängdbrott samt att arbetsanhopningar klarats genom att åklagarkamrarna lojalt stöttat varandra. Genomströmningstiden är acceptabel, men borde kunna vara kortare med en rimlig arbetsbelastning.

Balanser

Det totala antalet ärenden i balans uppgick vid utgången av 2008 till drygt 74 000, en minskning med ca 3 000 jämfört med 2007. Balansen motsvarar i genomsnitt drygt 126 ärenden per faktiskt årsarbetande åklagare i kammarorganisationen. Den del av balansen som ligger hos polis och domstolar har minskat, medan balansen hos åklagare är i stort sett oförändrad.

Rättslig styrning och rättsutveckling

Myndighetens utvecklingscentrum svarar för underlag till den rättsliga styrningen genom riktlinjer, promemorior, handböcker, kurser och seminarier. De begränsade resurser som kunde avsättas för rättslig styrning och utveckling under 2008 koncentrerades till några större insatser.

En stor satsning har gjorts för att förbereda organisationen på reformen om en modernare rättegång som trädde i kraft i november 2008. En handbok har också tagits fram som stöd för tillämpningen av den nya lagen om utvidgat förverkande av vinning av brott. Vidare slutredovisades ett regeringsuppdrag om barnahus, dvs. lokaler där flera myndigheter samverkar för att utreda brott om våld och sexuella övergrepp mot barn. Mer än hälften av landets åklagarkammare har nu tillgång till

barnahus. Även regeringsuppdraget om en snabbare handläggning av ärenden, det s.k. Snabbspåret, har redovisats. Riktlinjer har utfärdats om hur reglerna för förundersökningsbegränsning ska tillämpas, bland annat för en mer effektiv användning av rättsväsendets resurser. Härutöver har elva rättspromemorior utfärdats som vägledning åt åklagarna.

Under 2008 överklagade jag nio domar/beslut till Högsta domstolen. Av dessa har Högsta domstolen avslagit begäran om prövningstillstånd i två fall. Utöver detta har myndigheten avgett drygt 70 svarsskrivelser i mål som förts upp till Högsta domstolen av en dömd i hovrätten. Under 2008 har mål prövats som bland annat avser olaga hot, smygfilmning, rån, mutbrott och insiderbrott. Den särskilda överåklagaren för resningsärenden har handlagt ca 50 ärenden under året.

Några uppmärksammade mål

Under 2008 har många medialt uppmärksammade mål handlagts av åklagare. Ett av de mål som väckt störst intresse under året är det s.k. Rödebymålet. En man i Rödeby sköt en 15-årig pojke till döds med ett hagelgevär. Hovrätten fann att mannen var skyldig till dråp. Han slapp dock fängelse eftersom han led av en allvarlig psykisk störning vid gärningstillfället. Han dömdes inte heller till vare sig sluten rättspsykiatrisk vård eller skyddstillsyn.

Ett annat mål var mordet på den 10-åriga flickan Engla. En man kunde knytas till mordet och genom DNA-bevisning kunde han också knytas till ett mord på en ung kvinna som begåtts åtta år tidigare. Han dömdes till livstids fängelse.

En kvinna fälldes i Västmanlands tingsrätt och i Svea hovrätt till livstids fängelse för mord på två små barn och mordförsök på deras mamma, det s.k. Arbogafallet. Domen har inte vunnit laga kraft.

Det är en svår balansgång att klara nödvändig sekretess under en brottsutredning samtidigt som allmänhetens och medias berättigade krav på information tillgodoses. Jag är mycket nöjd med det sätt som åklagarna agerat i medialt uppmärksammade mål. De erfarenheter som gjorts i dessa mål kommer att tillvaratas och föras vidare till samtliga åklagare.

Kompetensförsörjningen

Under 2008 har 35 nya åklagare rekryterats jämfört med 70 året innan. 43 åklagare har lämnat myndigheten. Av dessa har 6 anställts vid Ekobrottsmyndigheten. Medelåldern för åklagare är 46 år för män och 42 för kvinnor. Många är småbarnsföräldrar och föräldraledigheten har ökat med motsvarande 5 helårsarbetande till 49. Ökningen beror i huvudsak på att papporna tagit ut mer ledigheter.

Det tar nära tre år för en åklagare att bli kammaråklagare. Detta kombinerat med att många åklagare och nära hälften av den administrativa personalen går i pension inom ca åtta år ställer stora krav på kompetenstillförseln. Den ekonomiska situationen medger ingen tidsmässig överlappning vid ersättningsrekryteringar. Exempelvis ersätts en erfaren åklagare som går i pension med en nyanställd aspirant. Motsvarande gäller också för administratörerna. Den kompetensförlust som då uppstår medför en ytterligare belastning på personalen.

Utbildningen är viktig för att utveckla kompetensen. Under 2008 minskade utbildningen med nära hälften jämfört med året innan till förmån för ärendehantering. Detta är inte långsiktigt försvarbart i en kunskapsorganisation, så jag har i 2009 års budget åter satsat på en hög utbildningsnivå. Åklagaryrket är fortsatt mycket attraktivt med många ansökningar till lediga befattningar och stort intresse från unga jurister.

Stora krav ställs på cheferna. Den ökande arbetsbelastningen och kraven på snabb genomströmning och ökad lagföring ska hanteras samtidigt som arbetsmiljön ska förbättras med minskad sjukfrånvaro som resultat. Jag gläds åt att sjukfrånvaron är fortsatt låg och uppgår till 3,1 procent.

Nya utmaningar

Mitt första år som riksåklagare har inriktats på att skapa en förstärkt organisation för ledning och kontroll av åklagarverksamheten samt en bra ekonomisk utgångspunkt för en mer långsiktig planering. Med dessa förutsättningar kan Åklagarmyndigheten med sin strategiska uppgift i rättskedjan och sin kompetenta personal spela en viktig roll i den fortsatta utvecklingen av rättsväsendet.

Under de närmaste åren kommer utmaningarna att vara många. Det krävs att rättsväsendet på ett snabbt och rättssäkert sätt kan hantera det ökande inflödet av utredningar om vardagsbrott. Krafttag måste också tas mot ungdomsbrottsligheten så att ungdomar i tid väljer en annan karriär än brottets och därmed heller inte rekryteras till den grova brottsligheten. För att få ett tryggare samhälle måste rättsväsendet på ett bättre sätt än idag kunna ingripa mot våld och sexuella övergrepp mot kvinnor och barn. Samtidigt som satsningar görs på bekämpning av brott i människors vardag måste också stor kraft läggas på bekämpningen av brott mot våra samhällssystem. Satsningen mot den grova organiserade brottsligheten kommer att prioriteras och Åklagarmyndigheten ska genom sina speciella enheter för denna typ av brottsbekämpning lägga ner stor möda på att åstadkomma förverkande av brottslingarnas vinster av brott.

För att klara dessa och andra krav kommer Åklagarmyndigheten att fortsätta att utveckla och effektivisera verksamheten. En förstärkt styrning och uppföljning ska möjliggöra ett bättre resursutnyttjande och ökad enhetlighet. Bland annat ska goda exempel tillvaratas på ett bättre sätt och spridas i organisationen. Utvecklingsverksamheten inom alla områden, inklusive IT-området, ska systematiskt stödja effektiviseringen av verksamheten. Resultatet av utvecklingssatsningarna och andra förändringar kommer att följas upp och utvärderas löpande. Satsningarna på kompetens- och metodutveckling kommer tillsammans med en än bättre samverkan med polisen att vara viktiga faktorer i vår strävan att uppnå målen för verksamheten.

En rimlig arbetsbelastning och en säker arbetsmiljö är andra viktiga mål för Åklagarmyndighetens förändringsarbete. En vision som grundas på en omvärldsanalys ska utarbetas tillsammans med myndighetens personal. Visionen ska fungera som vägledning för den fortsatta styrningen och den långsiktiga utvecklingen av myndigheten.

Det finns redan idag en obalans mellan de krav som ställs på Åklagarmyndigheten och de resurser som tilldelats. De åtgärder som vidtas för ett bättre resursutnyttjande kan inte fullt ut återställa denna obalans och inte heller möta de nya krav som tillkommer, bland annat genom att polisen får ökade resurser. För att klara att

både hantera fler brottmål med hög kvalitet och att ha utrymme för att fortlöpande arbeta med Åklagarmyndighetens och rättskedjans utveckling, krävs betydande resurstillskott. Jag kommer att uppmärksamma regeringen om dessa behov bland annat i budgetunderlaget.

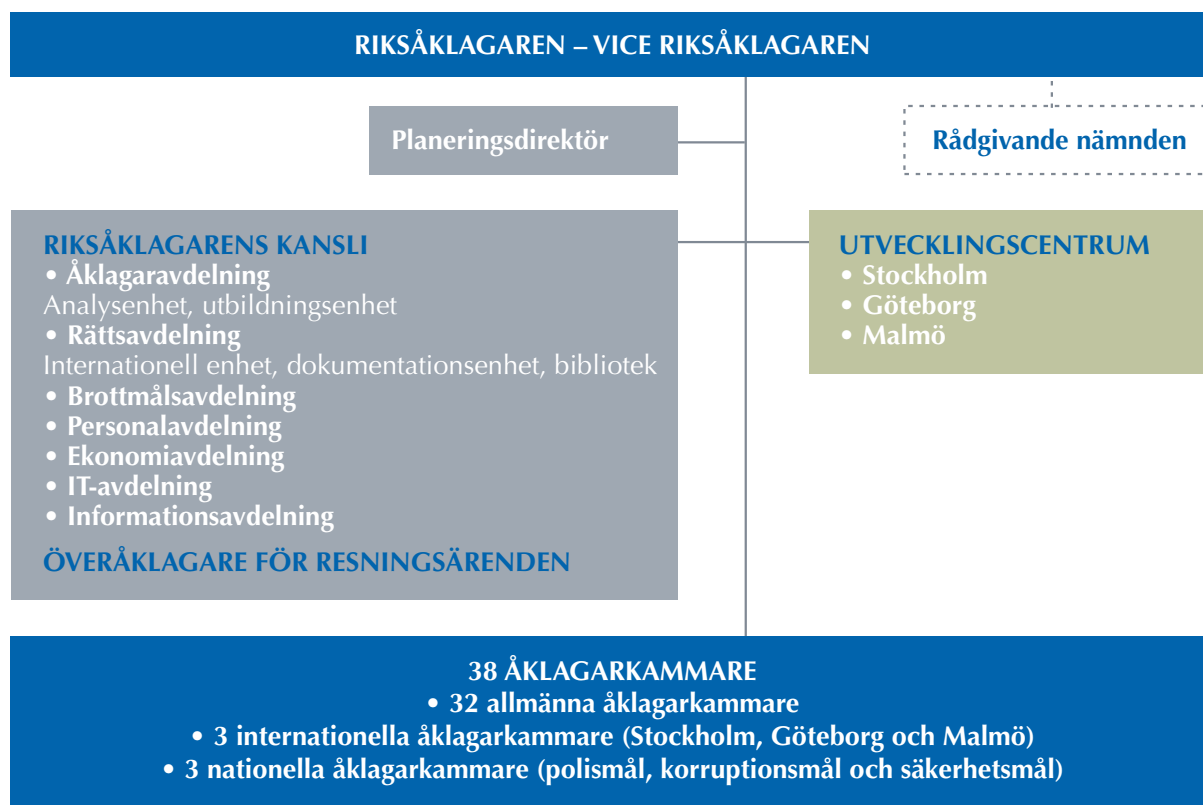
Jag är stolt över det resultat som Åklagarmyndigheten redovisar för 2008 och jag vill tacka alla anställda för ett gott utfört arbete och alla samverkande myndigheter och parter för ett gott och fruktbart samarbete.

Stockholm i februari 2009

Anders Perklev

Åklagarmyndighetens organisation 2008

Åklagarväsendet ska verka för en minskning av brottsligheten genom en rättssäker och effektiv lagföring av dem som har begått brott. Åklagarens huvuduppgifter är att leda brottsutredningar (förundersökningar), att besluta om åtal ska väckas och att föra talan vid domstol.

Åklagarväsendet består av Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten. Riksåklagaren är under regeringen högste åklagare och har ansvaret för och ledningen av åklagarväsendet. Riksåklagaren är också chef för Åklagarmyndigheten.

Åklagarmyndigheten består av riksåklagarens kansli, tre utvecklingscentrum samt 38 åklagarkammare som svarar för den operativa åklagarverksamheten.

Åklagarkammarna har vanligtvis ett geografiskt ansvarsområde motsvarande ett helt län. Det finns 32 sådana allmänna kammare. Tre kammare är internationella åklagarkammare för bekämpning av allvarlig, organiserad och/eller gränsöverskridande brottslighet och tre är rikstäckande åklagarkammare som handlägger polismål, korruptionsmål respektive säkerhetsmål.

De tre utvecklingscentrumen är lokaliserade till Stockholm, Malmö och Göteborg. Fram till den 1 juli 2008 fanns också ett utvecklingscentrum i Umeå. Varje centrum leds av en överåklagare, som under riksåklagaren har ansvaret för åklagarverksamheten inom sitt område. Ett sådant ansvarsområde är inte geografiskt

ÅRSREDOVISNING 2008

begränsat utan funktionellt och nationellt. Varje utvecklingscentrum svarar inom sitt ansvarsområde för främst rättslig tillsyn och kontroll, rättslig utveckling, metodutveckling, kunskapsuppbyggnad, information samt samverkan med andra myndigheter.

Ansvarsområdet för *utvecklingscentrum Stockholm* omfattar bland annat övergripande frågor som rör bekämpning av organiserad brottslighet samt förmögenhetsbrott (inkl. ekobrott), skattebrott, korruptionsbrott, IT-brott, narkotikabrott, penningtvätt, förverkandefrågor och generella påföljdsfrågor. Vidare omfattas människohandel, koppleri och köp av sexuell tjänst.

Ansvarsområdet för *utvecklingscentrum Göteborg* är främst våldsbrott, fridskränkingsbrott, sexualbrott, brottsofferfrågor och kriminaltekniska frågor.

Ansvarsområdet för *utvecklingscentrum Malmö* omfattar bland annat miljöbrott, arbetsmiljöbrott, trafikbrott, hatbrott, frågor om mänskliga rättigheter samt smuglingsbrott utom smuggling av narkotika och dopningsmedel. Vidare omfattas specialstraffrättslig lagstiftning som inte särskilt förts till ett annat utvecklingscentrum samt polismål och brott av åklagare och andra anställda inom åklagarväsendet.

Vid *riksåklagarens kansli* finns sju avdelningar som ansvarar för frågor som rör den operativa verksamheten, rättslig styrning och information, centrala internationella frågor, verksamheten i Högsta domstolen, personal, ekonomi, IT samt information. Dessutom finns en överåklagare som direkt under riksåklagaren handlägger resningsärenden.

Åklagarmyndigheten hade vid utgången av 2008 nära 1 200 anställda, varav drygt 800 åklagare. Anslaget uppgick till 1 018 miljoner kronor.

Vid Åklagarmyndigheten finns en rådgivande nämnd, bestående av en ordförande och sex ledamöter. Dessa nomineras av respektive riksdagsparti och utses av regeringen. I frågor av större vikt eller principiell betydelse ska nämndens mening inhämtas. Ärenden om att utöva en åklagaruppgift eller att pröva en tillsynsfråga i ett enskilt fall behandlas inte i nämnden.

Ärenden som gäller ekonomisk brottslighet inom Stockholms, Gotlands, Blekinge, Skåne, Hallands och Västra Götalands län handläggs vid Ekobrottsmyndigheten. Ekobrottsmyndigheten lämnar en egen årsredovisning.

Hos Åklagarmyndigheten finns en rådgivande nämnd med en ordförande och sex ledamöter. Dessa nomineras av respektive riksdagsparti och utses av regeringen.

Inge Garstedt (m)
ordförande

Inger Davidson (kd)

Mats Einarsson (v)

Alf Karlsson (mp)

Margareta Persson (s)

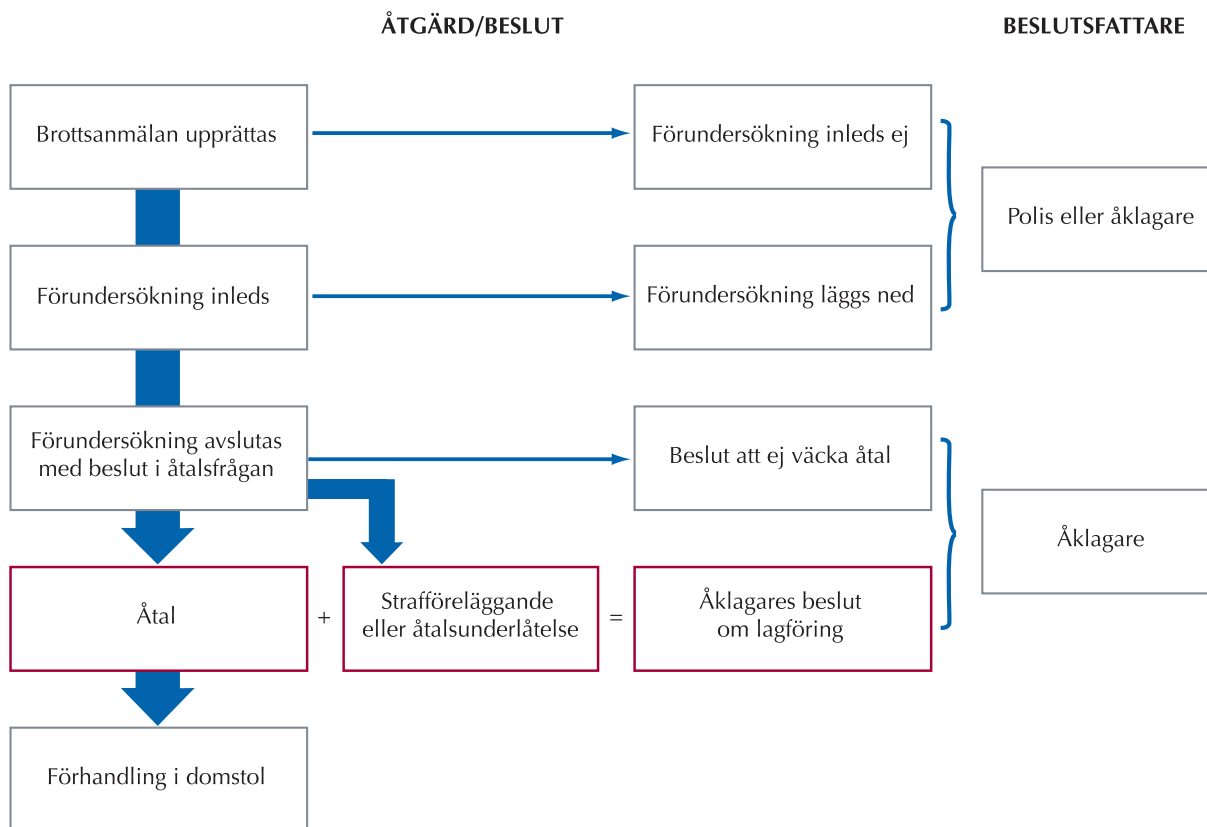
Torkild Strandberg (fp)

Mildred Thulin (c)

Ärendehantering

En översiktlig beskrivning av processen från brottsanmälan till åklagarbeslut och förhandling i domstol.

1 Utgångspunkter för verksamhetsredovisningen

1.1 Statsmakternas mål för 2008 enligt budgetproposition och regleringsbrev

Utgiftsområde rättsväsendet

Området omfattar myndigheterna inom domstols-, polis- och åklagarväsendena samt kriminalvården. Dessutom ingår bland annat Brottsförebyggande rådet, Rättsmedicinalverket och Brottsoffermyndigheten.

Målet för rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet.

Verksamhetsområde Utredning och lagföring

Polisen och åklagarväsendet ansvarar gemensamt för merparten av verksamhetsområdet.

De mål regeringen angav för verksamhetsområdet 2008 var att brottsuppleringen skulle öka och verksamheten bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet.

Målet för Åklagarmyndigheten år 2008 var att kvaliteten skulle höjas på brottsutredningsverksamheten och processföringen samt att lagföringen skulle öka. Åtterrapporeringen skulle innehålla en sammanhållen beskrivning och analys av hur verksamheten hade utvecklats och dess resultat. Väsentliga skillnader i åklagarverksamheten mellan olika delar av landet skulle analyseras och kommenteras.

Därutöver ställdes en rad övriga åiterrapporteringskrav, bland annat om bekämpning av vissa brottstyper, det internationella samarbetet, riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen samt åtgärder inom det personalpolitiska området.

1.2 Åklagarmyndighetens verksamhetsmål

Åklagarmyndigheten har mot bakgrund av regeringens regleringsbrev beslutat om vissa mål och riktlinjer för verksamheten under 2008. Dessa kan sammanfattas enligt följande:

- Lagföringen ska öka.
- Den genomsnittliga genomströmningstiden från inkommet beslutsunderlag till beslut ska vara högst 30 dagar (för polisleda förundersökningar högst 20 dagar).
- Den genomsnittliga genomströmningstiden i åklagarledda förundersökningar från inkommen anmälan till beslut ska vid de allmänna åklagarkamrarna vara högst 90 dagar exklusive miljö- och ekobrott.
- Åklagarbalansen vid varje kammare, dvs. ärenden som ligger hos åklagare för beslut, får fortlöpande vara högst fem procent av de inkomna ärendena under ett år före mättillfället.
- Utöver de generella verksamhetsmålen gav riksåklagaren åklagarkamrarna ett antal mål, uppdrag och åiterrapporteringskrav som avsåg särskilda prioriterade brottstyper, såsom grov organiserad brottslighet, ungdomsbrott, vålds- och sexualbrott, hatbrott, miljö- och arbetsmiljöbrott, mängdbrott, bedrägeribrott, bidragsbrott och narkotikabrott. Andra mål och åiterrapporteringskrav gällde bemötandefrågor, förverkandefrågor och näringsförbud. Dessutom gavs uppdrag om personalpolitik, säkerhet och arbetsmiljö inom Åklagarmyndigheten.

Resultaten i förhållande till dessa verksamhetsmål framgår av redovisningen i det följande.

1.3 Ändrade principer för verksamhetsredovisningen

Nytt ärendehanteringssystem påverkar verksamhetsstatistiken

Uppföljningen av verksamhetens resultat baseras på den statistik som genereras av de datoriserade verksamhetsstöden. Uppgifterna i verksamhetsstöden består såväl av sådana uppgifter som överförs från polis och andra myndigheter som av sådana som skapas i åklagarverksamheten. Under början av 2007 infördes ett nytt centralt system för åklagarväsendets brottmålshantering, Cåbra, som ersatte det tidigare systemet Brådis.

Införandet av Cåbra påverkar redovisningsprinciperna och verksamhetsstatistiken på flera sätt, vilket gör det svårt att få jämförbarhet mellan statistiken för 2007-2008 och tidigare år. De främsta skillnaderna är följande:

Ärenden där åtal väckts kan avslutas först när domen vunnit laga kraft och inte som tidigare när en dom registrerats. Detta påverkar främst domstolsbalansen, men också antalet avslutade ärenden från och med 2007.

Även strafföreläggandeärenden kan avslutas först när beslutet vunnit laga kraft, vilket påverkar domstolsbalansen och antalet avslutade ärenden från och med 2007.

Vid överflyttning av ärenden till annan kammare räknas ärendet som inkommet vid den kammare där ärendet avslutats eller finns vid det tillfälle då verksamhets-

statistiken tas ut. Tidigare avslutades ärendet vid överflyttning och räknades som inkommet även vid den nya kammaren, vilket ledde till en viss överskattning av både inkomna och avslutade ärenden och brottsmisstankar. En viss dubbelräkning skedde tidigare också i de fall ärenden återsändes till polisen för övertagande av förundersökningsledning. I vissa fall öppnades då ett nytt ärende när den färdiga förundersökningen inkom till Åklagarmyndigheten. Detta sker inte i det nya systemet. De nya registreringsprinciperna påverkar antalet inkomna och avslutade ärenden och brottsmisstankar.

Avrundningsregler

I tabeller och diagram har standardregler för avrundning tillämpats, vilket innebär att summan av procentandelar inte alltid är 100 procent.

Definitioner m.m.

I redovisningen i avsnitt 2 används omväxlande uppgifter som gäller ärenden, misstänkta personer och brottsmisstankar. Ett ärende kan omfatta en eller flera misstänkta personer som var och en misstänks för ett eller flera brott. Vilket av begreppen ärende, misstänkt person eller brottsmisstanke som används beror på hur regeringen formulerat återrapporteringskraven samt på vilka uppgifter som enligt Åklagarmyndighetens bedömning beskriver verksamhetsresultaten på ett adekvat sätt.

Redovisningen har följande indelning:

- våldsbrott,
- narkotikabrott,
- ekonomisk brottslighet,
- miljöbrottslighet,
- bötesbrott (brott med enbart böter i straffskalan),
- övriga brott med fängelse i straffskalan.

Som princip vid klassificering av ärenden gäller att den brottsmisstanke som bedöms ta längst tid att handläggas ska styra valet av ärendetyp.

Vidare ska enligt regleringsbrevet för 2008 åtgärder som avser grov organiserad brottslighet, bidragsbrott samt vålds- och sexualbrott mot kvinnor och mot barn särredovisas.

Definitionerna för de olika ärendetyper som finns i redovisningen är:

Våldsbrott

Brott mot

- 3 kap. 1-6 samt 11 §§ brottsbalken (mord, dråp, barnadrap, misshandel, grov misshandel samt försök eller förberedelse till dessa brott och stämpling till mord, dråp eller grov misshandel eller underlåtenhet att avslöja sådant brott),
- 4 kap. 4a § brottsbalken (grov fridskränkning samt grov kvinnofridskränkning),
- 6 kap. 1, 4 och 15 §§ brottsbalken (våldtäkt, grov våldtäkt, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn samt försök, förberedelse eller stämpling till dessa brott),
- 8 kap. 5-6 samt 12 §§ brottsbalken (rån, grovt rån samt försök, förberedelse och stämpling till eller underlåtenhet att avslöja dessa brott),
- 17 kap. 1 och 16 §§ brottsbalken (våld eller hot mot tjänsteman samt försök eller förberedelse till detta brott).

Fortsättning på nästa sida

Narkotikabrott

Brott mot

- narkotikastrafflagen (1968:64),
- lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,
- lagen (2000:1225) om straff för smuggling såvitt avser smuggling av narkotika eller dopningsmedel,
- läkemedelslagen (1992:859) såvitt avser läkemedel som hanterats tillsammans med preparat som klassificerats som dopningsmedel.

Ekonomisk brottslighet

Brott mot

- 11 kap. brottsbalken,
- lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.,
- skattebrottslagen (1971:69),
- aktiebolagslagen (2005:551),
- lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

Mål vars handläggning annars ställer särskilda krav på kännedom om finansiella förhållanden, näringslivsförhållanden, skatterätt eller liknande.

Miljöbrottslighet

- Brott mot miljöbalken med tillhörande förordningar och föreskrifter.
- Brott mot lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg med tillhörande förordningar och föreskrifter.
- Brott som avses under de två första punkterna även om brotten vid en granskning visar sig falla under en svårare brottsrubricering i exempelvis brottsbalken.
- Jaktbrott som avser de fredade rovdjuren.
- Arbetsmiljöbrott och brott mot arbetsmiljölagen.

Brott med enbart böter i straffskalan

Exempel på bötesbrott är brott mot trafikförordningen (1998:1276).

Övriga brott

Exempel på övriga brott (alla med fängelse i straffskalan) är brott mot

- 8 kap. brottsbalken utom 5-6 och 12 §§ (tillgreppsbrott),
- 9 kap. brottsbalken (bedrägeribrott),

- 12 kap. brottsbalken (skadegörelse),
- 16 kap. brottsbalken (brott mot allmän ordning).

Därutöver finns ärenden som avser annat än ansvar för brott. Exempel är ärenden om besöksförbud, yttranden enligt lagen om rättspsykiatrisk vård och vissa internationella ärenden.

I följande avsnitt finns definitioner av de brottskategorier där särredovisning krävs. Sexualbrott mot kvinnor kan dock inte särredovisas för år 2006 och endast delvis för 2007, då brottskoder som medger en sådan redovisning saknades för flera typer av brott. Först från och med den 1 juni 2007 införde Brottsförebyggande rådet könsuppdelade brottskoder för våldtäkt.

Våld mot kvinnor

- 3 kap. 5-6 §§ brottsbalken (misshandel och grov misshandel i fall där offret är en kvinna 15 år eller äldre),
- 4 kap. 4a § 2 st. brottsbalken (grov kvinnofridskränkning).

Våld mot barn

- 3 kap. 5-6 §§ brottsbalken (misshandel och grov misshandel endast i fall där offret är under 15 år).

Sexualbrott mot kvinnor

- 6 kap. 1-2 och 10 §§ brottsbalken (våldtäkt, grov våldtäkt samt försök till dessa brott, sexuellt tvång, grovt sexuellt tvång samt sexuellt ofredande mot kvinnor 15 år eller äldre).

Sexualbrott mot barn

- 6 kap. 4-6 och 10 §§ brottsbalken (våldtäkt, grov våldtäkt samt försök till dessa brott, sexuellt utnyttjande och sexuellt ofredande mot barn under 15 år samt sexuellt utnyttjande och sexuellt övergrepp mot personer i åldern 15-17 år).

Ungdomsbrott

- Samtliga brott där den misstänkte var 15 till 17 år gammal vid tidpunkten för brottet.

Hatbrott

- 16 kap. 8 § brottsbalken (hets mot folkgrupp),
- 16 kap. 9 § brottsbalken (olaga diskriminering).

2. Verksamhetens resultat

2.1 Inkomna och avslutade ärenden och brottsmisstankar

SAMMANFATTNING

Inflödet av ärenden har ökat med ca 3 procent mellan 2007 och 2008. Antalet avslutade ärenden har ökat med 15 procent under samma period.

Antalet inkomna brottsmisstankar har under samma period ökat med drygt 7 procent. Avslutade brottsmisstankar har ökat med 9 procent.

OM ÄRENDEN OCH BROTTSMISSTANKAR

Ärendebegreppet omfattar samtliga ärenden som förekommer på en åklagarkammare, även sådana som avser annat än ansvar för brott, t.ex. begäran om besöksförbud. Ett ärende kan omfatta en eller flera misstänkta personer, som var och en misstänks för ett eller flera brott.

En brottsmisstanke avser ett brott till vilket man kan knyta en misstänkt person.

När ett ärende omfattar flera brottsmisstankar gäller som princip att den brottsmisstanke som bedöms ta längst tid att handlägga ska styra valet av ärendetyp.

Åklagaren är i regel förundersökningsledare i alla utredningar som inte är av "enkel beskaffenhet". I övriga fall slutför polisen utredningen på egen hand, varefter åklagaren tar ställning till om åtal kan väckas. Dessa ärenden registreras hos åklagare först då den färdiga utredningen kommit från polisen. Vilka typer av ärenden detta gäller regleras efter en central överenskommelse med Rikspolisstyrelsen i föreskrifter och allmänna råd från Åklagarmyndigheten.

Siffrorna för 2007 och 2008 i detta avsnitt är inte justerade med hänsyn till de ändrade registreringsprinciperna.

Uppgifterna i tabell 2.1 avser samtliga inkomna och avslutade brottsmisstankar och ärenden de senaste tre åren, även sådana som avser annat än ansvar för brott, t.ex. begäran om besöksförbud, yttrande om rättspsykiatrisk vård samt internationella ärenden. Dessa utgjorde under 2008 drygt 2 procent av alla inkomna ärenden.

Antalet polisanmälda brott har under 2008 ökat med 5 procent enligt statistik från Brottsförebyggande rådet. *Antalet inkomna brottsmisstankar* till Åklagarmyndigheten har ökat med ca 41 000 eller drygt 7 procent under året. *Antalet inkomna ärenden* har ökat med ca 5 500 eller knappt 3 procent. Det går inte att jämföra siffrorna för 2007 och 2008 med tidigare år på grund av ändrade registreringsprinciper i det nya ärendehanteringssystemet (se avsnitt 1.3).

Utöver de inkomna ärendena har drygt 8 000 av de ärenden som var avslutade vid utgången av 2007 återupptagits för handläggning under 2008.

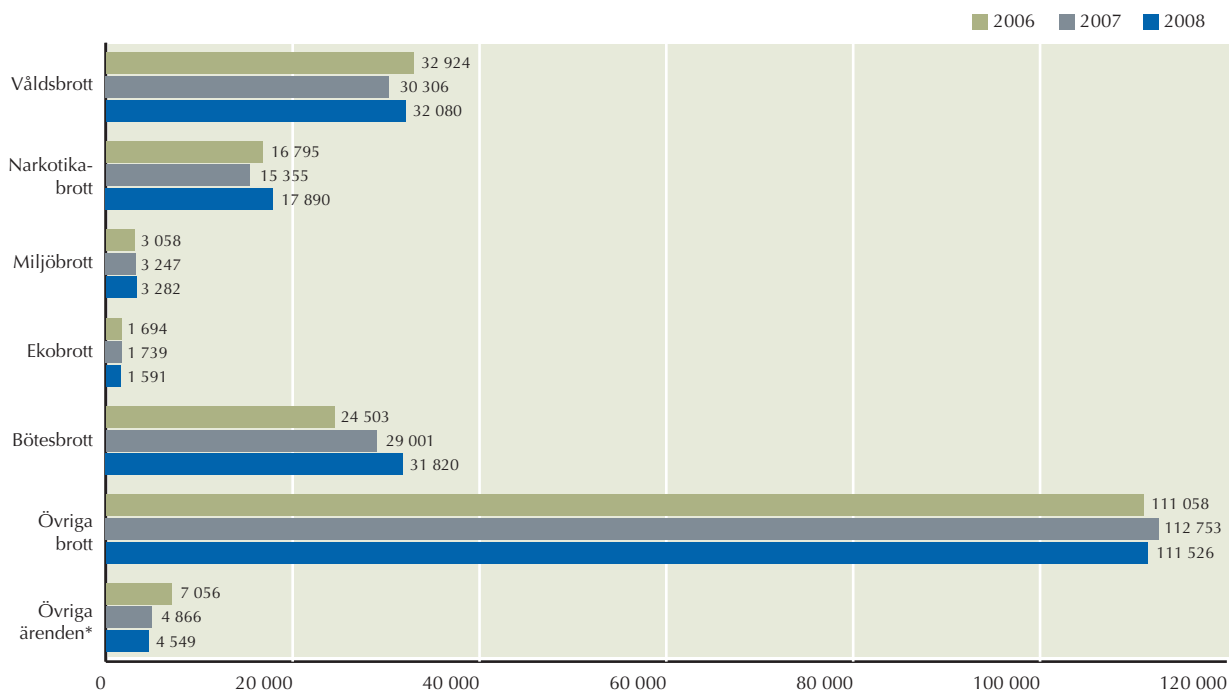
TABELL 2.1 Antalet inkomna respektive avslutade ärenden och brottsmisstankar 2006–2008

	2006	2007	2008
Inkomna brottsmisstankar	535 832	549 873	590 708
Avslutade brottsmisstankar	529 298	546 713	594 964
Inkomna ärenden	197 088	197 267	202 738
Avslutade ärenden	199 634	186 215	214 132

I diagram 2.1 redovisas antalet inkomna ärenden uppdelade på ärendetyper.

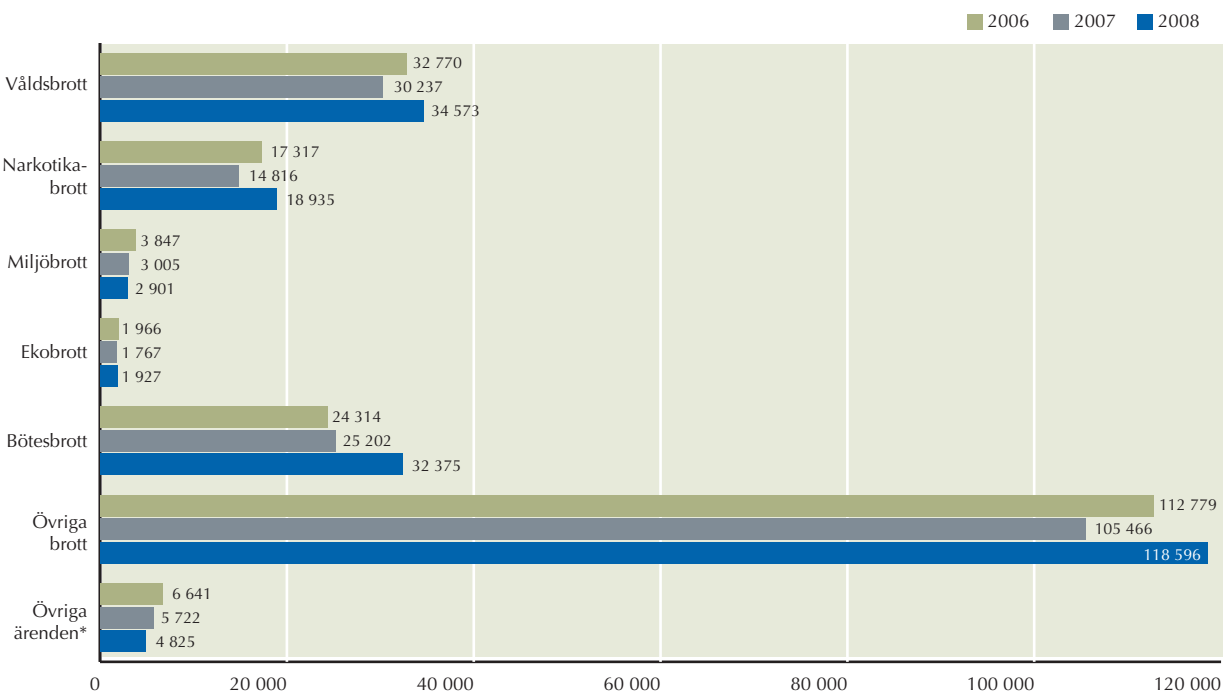
Antalet inkomna narkotikabrottsärenden har ökat med ca 2 500 sedan 2007. Merparten av ökningen avser innehav eller bruk av narkotika. Även antalet bötesärenden ökade under 2008. Bötesbrott avser huvudsakligen brott mot trafikbrottslagen. Dessa brottstyper är s.k. ingripandebrott, som påverkas av omfattningen av poli-

DIAGRAM 2.1 Antalet inkomna ärenden 2006–2008, per ärendetyp

* Ärenden som inte rör ansvar för brott samt ett fåtal ärenden som saknar klassificering (2006). Ärenden som inte rör ansvar för brott (2007–2008).

DIAGRAM 2.2 Antalet avslutade ärenden 2006–2008, per ärendetyp

* Ärenden som inte rör ansvar för brott samt ett fåtal ärenden som saknar klassificering (2006). Ärenden som inte rör ansvar för brott (2007–2008).

sens spanings- och övervakningsverksamhet. Ökningen av antalet våldsbrottsärenden avser till stor del sexualbrott mot kvinnor och barn (se vidare avsnitt 2.8-2.9).

Antalet avslutade ärenden har ökat betydligt mellan 2007 och 2008; med 28 000 eller 15 procent. Antalet avslutade brottsmisstankar har ökat med ca 48 000 eller 9 procent. Även antalet misstänkta personer som blivit föremål för avslutande beslut har ökat, med drygt 12 000 eller knappt 6 procent till nära 228 000.

Av **diagram 2.2** framgår antalet avslutade ärenden uppdelade på ärendetyper.

Som framgår av **diagram 2.2** ökade antalet avslutade bötesbrott kraftigt under 2008. Ökningen av antalet avslutade narkotikabrottsärenden avsåg – liksom ökningen av inkomna ärenden – främst innehav och bruk. Ökningen av dessa avslutade ärenden, som är av relativt enkel beskaffenhet, har varit större än ökningen av inkomna ärenden. Det ökade antalet avslutade våldsbrottsärenden speglar den prioritering som under året gjorts av vålds- och sexualbrott mot kvinnor och barn.

2.2 Ärenden och brottsmisstankar under handläggning

SAMMANFATTNING

Det totala antalet öppna **brottsmisstankar** var vid utgången av år 2008 139 000. Ökningen var 13 000 eller 11 procent. Det totala antalet öppna **ärenden** hade däremot minskat med ca 3 000 under 2008 och var vid utgången av året drygt 74 000, eller ca 126 per faktiskt årsarbetande åklagare vid åklagarkamrarna.

Som balanserade brottsmisstankar redovisas här brottsmisstankar där ett avslutande beslut ännu inte fattats. **Tabell 2.2** visar antalet balanserade brottsmisstankar samt antalet sådana brottsmisstankar där förundersökningen hade avslutats vid respektive årsskifte. Antalet balanserade brottsmisstankar hade under 2008 ökat med 13 000 (11 procent) och antalet sådana brottsmisstankar där förundersökningen hade avslutats hade ökat med nära 11 000 (29 procent).

Ökningen av narkotikaärenden avser främst innehav och bruk.

BALANSERADE BROTTSMISSTANKAR OCH ÄRENDEN

Uttrycket "balans" innebär här brottsmisstankar och ärenden som på något sätt är under handläggning vid Åklagarmyndigheten. När brottsmisstankar eller ärenden registreras hos åklagare läggs de till balansen och när de avslutas räknas de bort. Tidigare avslutade brottsmisstankar och ärenden kan öppnas igen för kompletterande handläggning och återförs då till balansen.

De **balanserade ärendena** hos åklagare brukar delas in i tre grupper; polisbalans, åklagarbalans och domstolsbalans. De olika grupperna speglar de tre processtegen i åklagarverksamheten, nämligen förundersökningsledning, beslut i åtalsfrågan samt processföring i domstol. Till polisbalansen räknas ärenden där åklagaren är förundersökningsledare och förundersökningen ännu inte är avslutad. Med åklagarbalans avses ärenden där förundersökningen

är redovisad till åklagare, men åklagaren ännu inte fattat beslut i åtalsfrågan. Med domstolsbalans avses i huvudsak ärenden där åtal väckts och som finns i domstol i avvaktan på huvudförhandling och laga kraftvunnen dom.

I det nya ärendehanteringssystemet gäller nya registreringsprinciper, som bland annat innebär att ett ärende inte räknas som avslutat förrän en dom eller beslut om strafföreläggande vunnit laga kraft. Detta gör att ett ärende finns i domstolsbalansen minst tre veckor längre än tidigare.

Som **balanserade brottsmisstankar** redovisas i verksamhetsstatistiken alla brottsmisstankar som saknar avslutande beslut. Det finns även uppgift om antalet balanserade brottsmisstankar i vilka förundersökningen har avslutats och som ligger hos åklagare för beslut. Antalet brottsmisstankar i domstolsbalans kan här inte särskiljas.

Samtidigt som antalet balanserade brottsmisstankar ökade, minskade ärendebalansen med nära 3 000. Den totala ärendebalansen var därmed vid utgången av 2008 drygt 74 000. Balansen per faktiskt årsarbetande åklagare vid åklagarkamrarna (genomsnitt under året) var totalt ca 126 ärenden. Anledningen till att antalet ärenden i balans minskade medan antalet brottsmisstankar ökade, var att ett ärende i genomsnitt omfattade fler brottsmisstankar under 2008 än under 2007.

Diagram 2.3 visar antalet öppna ärenden uppdelade på polisbalans, åklagarbalans och domstolsbalans vid utgången av åren 2006, 2007 och 2008 exklusive ärenden som inte rör ansvar för brott.

Antalet åklagarledda förundersökningar som ligger

hos polisen för utredning var vid utgången av 2008 ca 24 000, vilket innebär en minskning med drygt 8 procent sedan utgången av 2007.

Åklagarbalansen har ökat marginellt under 2008, och omfattade vid årets slut ca 10 500 ärenden. Detta motsvarar 5,2 procent av antalet inkomna ärenden under året, vilket innebär att balanssituationen är tillfredsställande i förhållande till Åklagarmyndighetens verksamhetsmål.

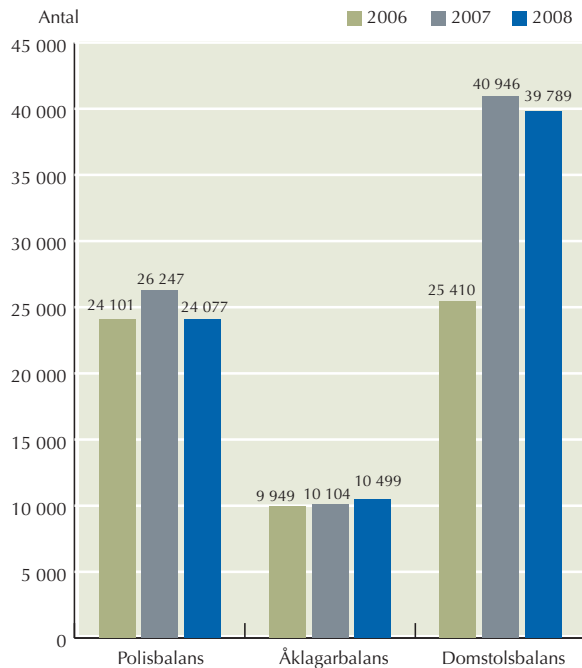
Den registrerade domstolsbalansen, som ökade kraftigt mellan 2006 och 2007, bland annat på grund av de nya registreringsprinciperna, minskade med nära 3 procent mellan 2007 och 2008 till knappt 40 000 ärenden.

Åklagarmyndigheten följer också upp åldern på de öppna ärendena. 46 procent av den sammanlagda polis-

TABELL 2.2 Balanserade brottsmisstankar samt antalet sådana brottsmisstankar i vilka förundersökningen hade avslutats vid utgången av åren 2006–2008

	2006			2007			2008		
	Balanserade brottsmisstankar	varav med avslutad förundersökning		Balanserade brottsmisstankar	varav med avslutad förundersökning		Balanserade brottsmisstankar	varav med avslutad förundersökning	
		Antal	Andel		Antal	Andel		Antal	Andel
Våldsbrott	31 121	6 549	21%	29 291	6 193	21%	31 171	7 156	23%
Narkotikabrott	10 130	4 570	45%	10 259	4 802	47%	14 719	7 132	48%
Miljöbrott	2 087	83	4%	2 605	86	3%	3 160	167	5%
Ekobrott	10 416	1 357	13%	8 562	1 561	18%	8 483	1 146	14%
Bötesbrott	2 946	2 618	89%	3 636	2 827	78%	4 418	3 008	68%
Övriga brott	53 926	16 101	30%	69 914	21 649	31%	75 796	29 245	39%
Totalt	110 626	31 278	28%	124 267	37 118	30%	137 747	47 854	35%

DIAGRAM 2.3 Processuppdelade ärendebalanser vid utgången av åren 2006–2008

och åklagarbalansen var vid utgången av 2008 yngre än tre månader och 63 procent yngre än sex månader. 17 procent av ärendena (nära 6 000) var äldre än ett år. Motsvarande siffror vid utgången av 2007 var 43, 62 respektive 16 procent.

2.3 Lagföring

SAMMANFATTNING

Totalt sett har antalet lagförda misstänkta personer ökat med nära 6 500 eller ca 5 procent under 2008. Antalet brottsmisstankar som avslutats med lagföringsbeslut har ökat med ca 17 000 eller 6 procent.

Åklagares beslut att inte inleda förundersökning har minskat med 7 procent. Andelen sådana beslut av samtliga avslutande beslut är dock oförändrad sedan 2007. Samtidigt har antalet beslut att lägga ned förundersökningen ökat. Andelen sådana beslut har ökat med en procentenhet.

LAGFÖRING

I begreppet "lagföring" ingår här åklagares beslut om

- åtal,
- strafföreläggande och
- åtalsunderlåtelse.

För åtal krävs en bevisning som åklagaren bedömer kan leda till en fällande dom.

Strafföreläggande kan bara användas när gärningen är erkänd och påföljden för brottet är böter, villkorlig dom eller villkorlig dom i förening med böter.

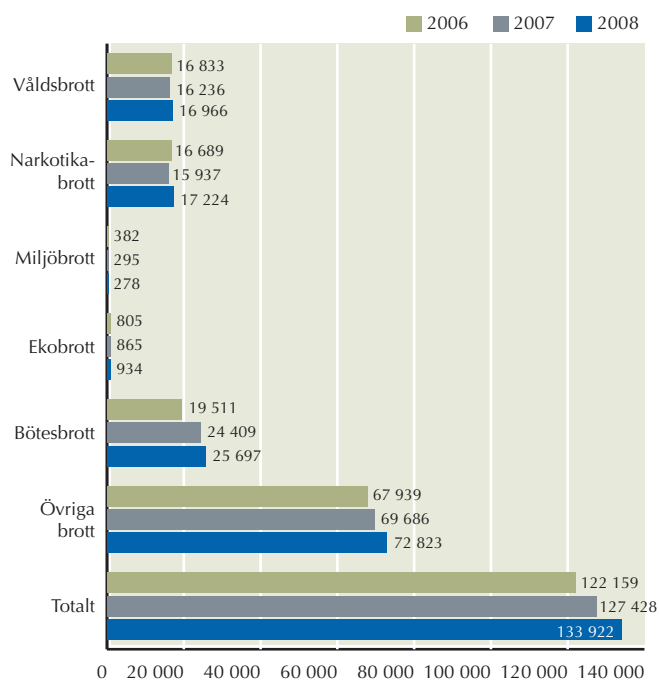
Reglerna om åtalsunderlåtelse kan tillämpas när åklagaren anser att den misstänkte är skyldig till brottet, men ändå avstår från att väcka åtal. Anledningen kan t.ex. vara att den misstänkte åtalas för andra brott, att personen är ung eller att brottet är lindrigt.

Åtgärder för en ökad lagföring

Regeringen har även för år 2008 gett Åklagarmyndigheten som mål att öka lagföringen. Som redovisas nedan och som framgår av avsnitt 2.6 har en mängd åtgärder vidtagits för att uppnå detta mål. Det är dock svårt att identifiera vilka enskilda åtgärder som haft effekt på lagföringen.

De åtgärder som redovisas i avsnitt 2.6 syftar till en ökad lagföring genom en högre kvalitet i brottsutredningarna, vilket också är ett mål i regleringsbrevet. Det kan konstateras att åtgärderna för att öka lagföringen måste ta sin utgångspunkt i de olika typerna av brott. Utvecklingscentrumen har även under 2008 bedrivit ett systematiskt arbete för att utifrån olika brottstyper utveckla åklagarväsendets förmåga att effektivt bekämpa brott. Resultaten av detta arbete avspeglas i olika produkter i form av promemorior, handböcker m.m.

DIAGRAM 2.4 Antalet misstänkta personer som lagförts 2006–2008, per ärendetyp

Arbetet måste bedrivas långsiktigt och uthålligt för att få effekt på lagföringen.

En hög och effektiv lagföring förutsätter en nära samverkan med polisen, såväl i enskilda ärenden som i generella frågor. Åklagarkammarna har även för 2008 redovisat en rad samverkansåtgärder. Exempel är att regelbundna möten mellan poliser och åklagare genom-

förts på olika nivåer, att generella utredningsdirektiv till polisen har införts samt att resultatet av kvalitetsgranskningar av förundersökningar har återrapporterats till de polisiära förundersökningsledarna. Åtgärden att genomföra samarbetsgrupper inom vissa brottsområden – team eller annan indelning – har medfört en ökad effektivitet.

Åklagarkammarna har vidare deltagit i utbildning av polispersonal och som ett led i denna utbildning tagit emot polisiära förundersökningsledare för praktiktjänstgöring. Åklagare har också medverkat i olika projekt tillsammans med Polisen och andra myndigheter och organisationer. Åklagare lägger ned åtskilligt med tid på samverkan med andra myndigheter, vilket också kan förväntas gagna dessa myndigheter.

För en ökad lagföring sker en regelbunden uppföljning och analys av lagföringen vid åklagarkammarna. I samband med detta diskuteras frågor om arbetsmetoder och handlägningsrutiner.

Den rättsliga uppföljningen och utvärderingen har en viktig funktion när det gäller att se till att lagföring sker i alla de fall där detta är möjligt. Verksamheten beskrivs i avsnitt 2.5.

Den omfattande kompetensutvecklingen av åklagarna syftar också till att öka lagföringen. Utbildningsverksamheten beskrivs i avsnitt 3.7.

I de avsnitt som behandlar bekämpningen av vissa prioriterade brottstyper (2.7–2.10) beskrivs närmare verksamhet som bedrivits för att öka lagföringen.

VARIERANDE LAGFÖRING

Lagföringen varierar påtagligt mellan olika typer av ärenden. Detta är naturligt, bland annat eftersom upptäckt och inrapportering till åklagare sker på helt skilda sätt beroende på brottstyp.

Bötesbrott (ofta trafikbrott) och **narkotikabrott** upptäcks oftast av polisen genom övervaknings- och spaningsverksamhet, s.k. ingripandebrott. Därmed finns goda möjligheter till lagföring genom att bevisning vanligen kan säkras i samband med polisingripandet.

Våldsbrott är i allmänhet svårare att bevisa. Ofta görs anmälan i efterhand och många gånger saknas vittnesuppgifter eller annan stödbevisning.

Även **ekobrott** och **miljöbrott** är många gånger svåra att utreda och bevisa. De anmäls i de flesta fall direkt till åklagare, som i sin egenskap av förundersökningsledare fattar alla beslut, dvs. även samtliga beslut att inte inleda eller att lägga ner förundersökning.

Vid **övriga brott** är polisen ofta förundersökningsledare. Det innebär bland annat att polisen själv kan lägga ned utredningar utan att åklagare kopplas in.

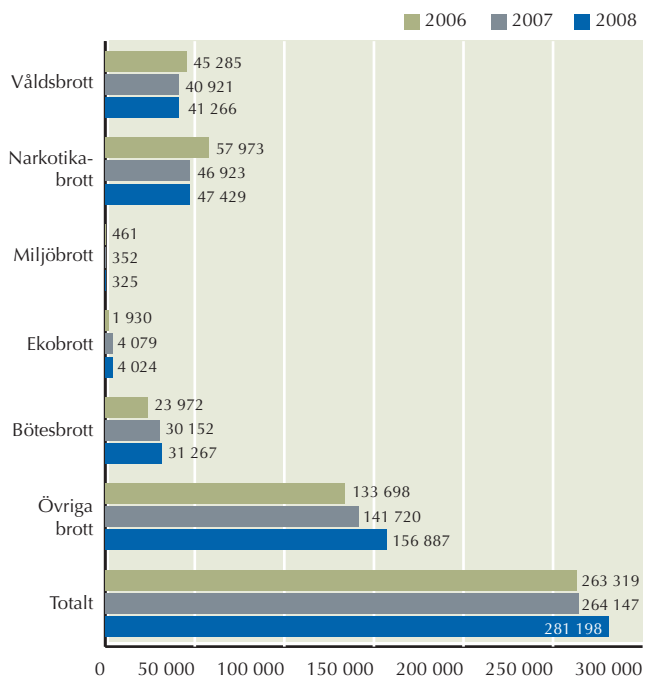
Antalet lagförda personer och brottsmisstankar vid en åklagarkammare påverkas främst av kammarens storlek men också av ärendesammansättningen vid en enskild åklagarkammare. Ärendesammansättningen kan variera mellan olika år.

Lagförda misstänkta personer

Under 2008 ökade antalet lagförda misstänkta personer vid 24 av de 32 allmänna åklagarkamrarna. Av **diagram 2.4** kan utläsas att ökningen totalt sett uppgick till ca 6 500 personer, vilket motsvarar ca 5 procent. (Antalet misstänkta personer har ökat i ungefär samma omfattning.) Ökningen avsåg alla brottstyper utom miljöbrott. Procentuellt mest ökade antalet lagförda personer för narkotikabrott (8 procent). Jämförelser kamrarna emellan är svåra att göra, eftersom storleken varierar. Vid City åklagarkammare i Stockholm har exempelvis 10 400 misstänkta personer lagförts under 2008, medan motsvarande siffra vid åklagarkammaren i Östersund är 1 800. Vid kammarvisa jämförelser måste därför *andelen* lagförda beräknas, dvs. antalet lagförda misstänkta personer i förhållande till antalet inkomna misstänkta. Lagföringsandelen varierade mellan 54 och 69 procent vid de allmänna åklagarkamrarna. Om hänsyn tas till att kamrarna har olika ärendesammansättning var variationen mindre; 57 till 70 procent.

DIAGRAM 2.5 Antalet brottsmisstankar som avslutats med lagföring 2006–2008, per ärendetyp

Brottsmisstankar som lett till lagföring

Antalet brottsmisstankar som avslutats med lagföring har ökat vid 26 av de allmänna åklagarkamrarna under 2008. Totalt sett har antalet lagföringsbeslut ökat med 6 procent (17 000 brottsmisstankar) jämfört med 2007, vilket framgår av **diagram 2.5**. Samtidigt har antalet avslutade brottsmisstankar ökat med 7 procent. Ökningen kan hänföras till alla ärendetyper utom miljöbrott och ekobrott, men utgörs i första hand av en ökad lagföring i kategorin övriga brott med fängelse i straffskalan. Även här varierar lagföringen mellan åklagarkamrarna främst beroende på kammarens storlek. Lagföringsandelen varierar mellan 52 och 68 procent. Om hänsyn tas till skillnader i ärendestrukturen varierar den mellan 53 och 67 procent.

Fördelning av beslut i åtalsfrågan

Tabell 2.3 återger hur åklagarna har beslutat i åtalsfrågan, totalt och per brottstyp för åren 2006–2008. Det totala antalet beslut i åtalsfrågan ökade mellan 2007 och 2008 med nära 20 000. Andelen åtal av samtliga beslut uppgick till 62 procent, vilket är samma åtalsandel som 2007.

Antalet strafförelägganden ökade med 1 procent jämfört med 2007. Andelen strafförelägganden minskade däremot med 1 procentenhet.

Antalet beslut om åtalsunderlåtelse har ökat med 14 procent sedan 2007, medan andelen åtalsunderlåtelser har ökat med 1 procentenhet. Ökningen är störst för övriga brott med fängelse i straffskalan.

Besluten att inte väcka åtal på grund av bevisproblem har ökat med 7 procent sedan 2007. Andelsmässigt har dock ingen förändring skett. Även antalet beslut att inte väcka åtal av övriga skäl har ökat, med drygt 1 100 sedan 2007. Andelen sådana beslut uppgår nu till 3 procent.

Förändringarna av beslutsandelarna för de olika ärendetyperna har varit relativt små i förhållande till föregående år. Andelen åtalsbeslut i narkotikabrott fortsatte att mins-

BESLUT ATT INTE VÄCKA ÅTAL

När en förundersökning slutförts ska åklagaren besluta om åtal ska väckas. I de fall åtal inte väcks bedömer åklagaren att bevisningen inte är tillräcklig för att han eller hon ska kunna förvänta sig en fällande dom. Övriga skäl till att inte väcka åtal kan t.ex. vara att gärningen inte hör under allmänt åtal, att brottet hunnit preskriberas eller att den misstänkte har avlidit.

TABELL 2.3 Fördelning av samtliga beslut i åtalsfrågan 2006–2008, brottstyp och typ av beslut

		LAGFÖRING:						EJ ÅTAL:				Summa	
		Åtal		Straffreläggande		Åtalsunderlåtelse		Bevisproblem		Övriga skäl			
		Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Våldsbrott	2006	42 386	81%	1 075	2%	1 824	3%	5 976	11%	1 195	2%	52 456	100%
	2007	37 865	79%	1 062	2%	1 994	4%	5 764	12%	1 366	3%	48 051	100%
	2008	37 889	78%	1 166	2%	2 211	5%	5 807	12%	1 329	3%	48 402	100%
Narkotikabrott	2006	44 298	71%	7 015	11%	6 660	11%	3 120	5%	1 013	2%	62 106	100%
	2007	33 213	65%	6 741	13%	6 969	14%	3 020	6%	1 031	2%	50 974	100%
	2008	32 338	63%	7 624	15%	7 467	15%	3 033	6%	967	2%	51 429	100%
Miljöbrott	2006	192	34%	246	43%	23	4%	52	9%	54	10%	567	100%
	2007	161	37%	183	43%	8	2%	47	11%	31	7%	430	100%
	2008	173	37%	139	30%	13	3%	42	9%	97	21%	464	100%
Ekobrott	2006	1 543	74%	367	18%	20	1%	71	3%	91	4%	2 092	100%
	2007	3 645	83%	412	9%	22	0%	206	5%	127	3%	4 412	100%
	2008	3 506	79%	476	11%	42	1%	210	5%	193	4%	4 427	100%
Bötesbrott	2006	8 128	30%	14 713	55%	1 131	4%	2 278	8%	600	2%	26 850	100%
	2007	12 193	36%	16 115	48%	1 844	5%	2 890	9%	693	2%	33 735	100%
	2008	13 486	39%	15 785	45%	1 996	6%	2 930	8%	813	2%	35 010	100%
Övriga brott	2006	90 108	61%	27 673	19%	15 917	11%	11 549	8%	3 371	2%	148 618	100%
	2007	96 486	61%	26 348	17%	18 886	12%	13 401	8%	4 123	3%	159 244	100%
	2008	108 478	61%	26 252	15%	22 157	13%	15 090	9%	5 111	3%	177 088	100%
Totalt	2006	186 655	64%	51 089	17%	25 575	9%	23 046	8%	6 324	2%	292 689	100%
	2007	183 563	62%	50 861	17%	29 723	10%	25 328	9%	7 371	2%	296 846	100%
	2008	195 870	62%	51 442	16%	33 886	11%	27 112	9%	8 510	3%	316 820	100%

ka, medan andelen straffrelägganden ökade med ytterligare 2 procentenheter. För bötesbrotten var utvecklingen den motsatta; åtalsbesluten fortsatte att öka, medan andelen straffrelägganden minskade med 3 procentenheter. De relativt stora variationerna mellan åren vad gäller eko- och miljöbrott kan hänföras till det låga antalet beslut i dessa ärendetyper, vilket gör att ett fåtal ärenden med många brottsmisstankar kan få ett stort genomslag.

Beslut att inte inleda respektive att lägga ned en förundersökning

Antalet beslut att inte inleda förundersökning har totalt sett minskat med nära 1 300 (7 procent) sedan 2007, vilket framgår av diagram 2.6. Minskningen avser framför allt övriga brott med fängelse i straffskalan, t.ex. skadegörelse och bedrägeri. I våldsbrottsärenden inleddes förundersökning i en större andel av brottsmisstankarna under 2008 än under 2007.

Den vanligaste motiveringen till att **förundersökning inte inleds** är att det inte finns anledning att anta att något brott som hör under allmänt åtal har förövats.

Den vanligaste orsaken till att **förundersökning läggs ned** är att utredningen visar att brott inte kan styrkas. Den näst vanligaste orsaken är förundersökningsbegränsning, vilket innebär att åklagaren i vissa fall får lägga ned en förundersökning om en brottsmisstanke även om utredningen kunde ha lett till ett lagföringsbeslut. Förundersökningsbegränsning används t.ex. när den misstänkte nyligen lagförts för andra brott och den nya brottsligheten inte bedöms påverka påföljden. Även när en brottsutredning omfattar många brottsmisstankar kan åklagaren begränsa förundersökningen till att avse några av dem.

Reglerna om förundersökningsbegränsning innebär att den totala andelen lagföringsbeslut aldrig kan uppgå till 100 procent.

DIAGRAM 2.6 Antalet beslut att inte inleda förundersökning 2006–2008, per ärendetyp

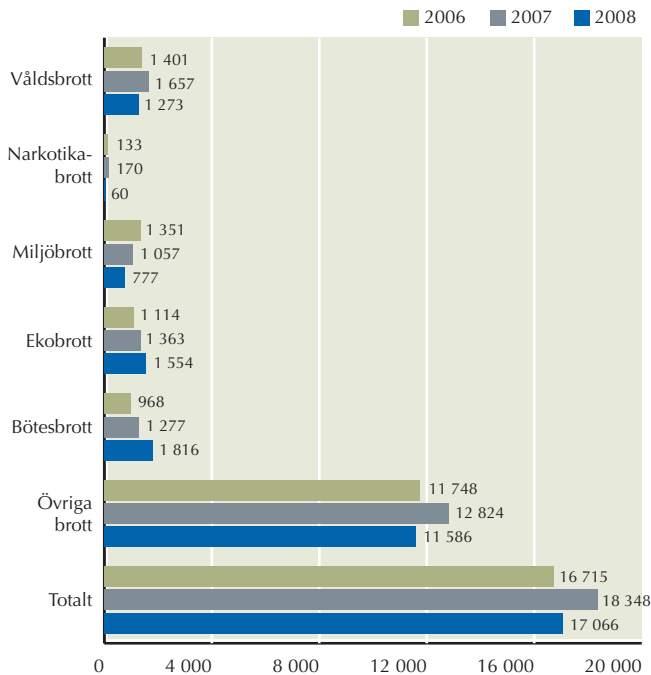
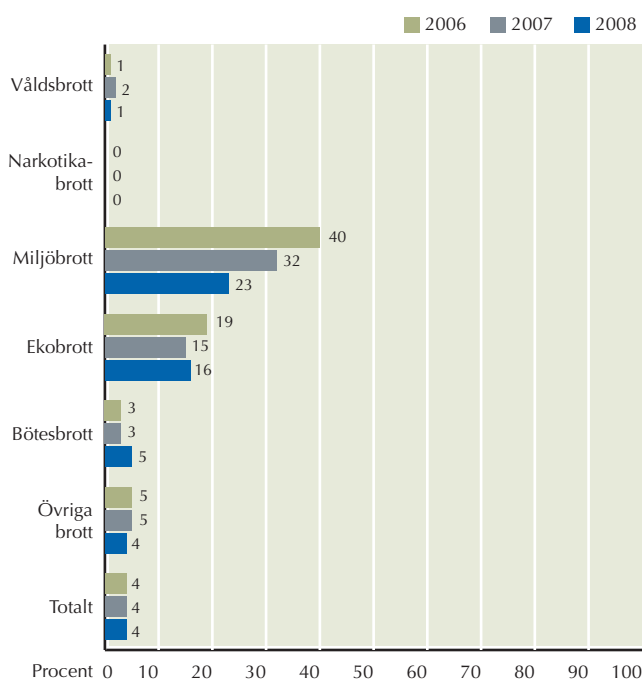

DIAGRAM 2.7 Andelen beslut att inte inleda förundersökning i förhållande till samtliga avslutande beslut 2006–2008, per ärendetyp (procent)

Den vanligaste motiveringen att inte inleda förundersökning var även under 2008 att det anmälda brottet inte hörde under allmänt åtal.

Andelen beslut att inte inleda förundersökning av det totala antalet beslut är oförändrad sedan 2006 och 2007, vilket framgår av **diagram 2.7**. För samtliga brottstyper utom miljöbrott och ekobrott är andelen liten, högst 5 procent. Däremot är den relativt stor vad gäller miljöbrott och ekobrott. Anledningen till detta är att miljöbrotten och den övervägande delen av ekobrotten överlämnas direkt till åklagare utan att först ha inkommit till polisen. Det gör att åklagaren själv måste fatta beslut att inte inleda förundersökning, till skillnad från andra brottstyper där polisen kan fatta beslut om detta. För ekobrotten och bötesbrotten har andelen beslut att inte inleda förundersökning ökat med 1 respektive 2 procentenheter. Andelen som avser våldsbrott, miljöbrott och övriga brott med fängelse i straffskalan har däremot minskat. För miljöbrotten uppgår minskningen till 9 procentenheter.

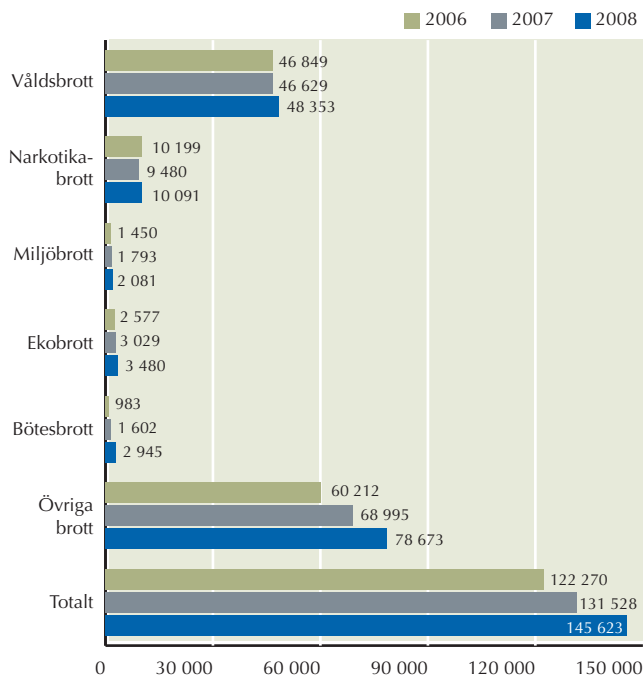
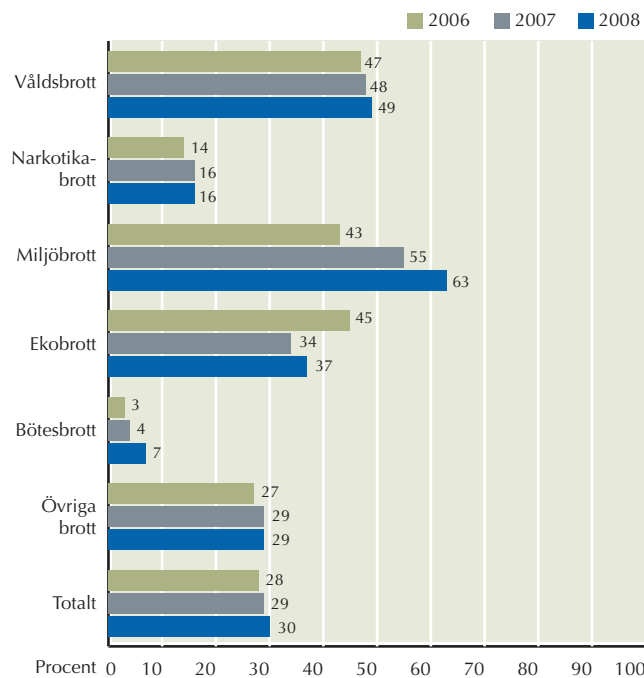
DIAGRAM 2.8 Antalet beslut att lägga ned förundersökning 2006–2008, per ärendetyp**DIAGRAM 2.9** Andelen beslut att lägga ned förundersökning i förhållande till samtliga avslutande beslut 2006–2008, per ärendetyp (procent)

Diagram 2.8 visar att antalet beslut att lägga ned förundersökning har ökat med drygt 14 000 beslut, eller närmare 11 procent. Antalsmässigt har nedlägningsbesluten för övriga brott med fängelse i straffskalan ökat mest.

Andelen beslut att lägga ned förundersökning har totalt sett ökat med 1 procentenhet sedan 2007, vilket framgår av diagram 2.9. För samtliga brottstyper är andelen oförändrad eller högre jämfört med 2007.

Beslut om att lägga ned förundersökningar om bötesbrott och övriga brottsmisstankar som normalt utreds av polisen beror till en del på förundersökningsbegränsning då den misstänkte lagförs för andra, allvarigare brott. Besluten att lägga ned förundersökningen på grund av förundersökningsbegränsning utgjorde 2008 ca 18 procent av samtliga beslut att lägga ned förundersökning och ca 30 procent av besluten att lägga ned förundersökning i bötesbrott. Motsvarande siffra för narkotikabrott var 45 procent. De allra flesta besluten att lägga ned förundersökningen sker dock med motiveringen bevisproblem, dvs. att brott inte kan styrkas.

I tabell 2.4 sammanfattas de beslut som fattats om brottsmisstankar som avslutats av åklagare under 2008.

2.4 Genomströmningstider

Genomströmningstider från inkommen anmälan till beslut av åklagare

SAMMANFATTNING

Den genomsnittliga genomströmningstiden från inkommen anmälan till avslutande beslut av åklagare (i åklagarledda förundersökningar) har sedan 2007 ökat med 8 dagar till 136 dagar. Denna tid inkluderar polisens utredningstid.

Den genomsnittliga genomströmningstiden från inkommet beslutsunderlag till dess att åklagare fattar beslut i åtalsfrågan (beslut om åtal, strafföreläggande, åtalsunderlåtelse eller beslut att inte väcka åtal) har sedan föregående år minskat med 2 dagar till 34 dagar. Hälften av brottsmisstankarna avgörs inom 8 dagar.

Åklagarmyndigheten har, som framgått av tidigare årsredovisningar, under många år bedrivit ett systematiskt och långsiktigt utvecklingsarbete för att minska genomströmningstiderna. Efter att ha minskat kraftigt fram till 2002 har de varit påfallande stabila, för att 2007 och 2008

TABELL 2.4 Fördelning av samtliga avslutande beslut* per ärendetyp och typ av beslut 2008 (antal och procent)

Beslutstyp	Våldsbrott	Narkotika- brott	Miljöbrott	Ekobrott	Bötesbrott	Övriga brott	Totalt
Ej inleda förundersökning	1 273	60	777	1 554	1 816	11 586	17 066
Lägga ned förundersökning	48 353	10 091	2 081	3 480	2 945	78 673	145 623
Ej väcka åtal	7 136	4 000	139	403	3 743	20 201	35 622
Lagföring	41 266	47 429	325	4 024	31 267	156 887	281 198
Lagföring fördelad på Åtal	37 889	32 338	173	3 506	13 486	108 478	195 870
Strafföreläggande	1 166	7 624	139	476	15 785	26 252	51 442
Åtalsunderlåtelse	2 211	7 467	13	42	1 996	22 157	33 886
Totalt	98 028	61 580	3 322	9 461	39 771	267 347	479 509
Procentuell fördelning	Våldsbrott	Narkotika- brott	Miljöbrott	Ekobrott	Bötesbrott	Övriga brott	Totalt
Ej inleda förundersökning	1%	0%	23%	16%	5%	4%	4%
Lägga ned förundersökning	49%	16%	63%	37%	7%	29%	30%
Ej väcka åtal	7%	6%	4%	4%	9%	8%	7%
Lagföring	42%	77%	10%	43%	79%	59%	59%
Lagföring fördelad på Åtal	39%	53%	5%	37%	34%	41%	41%
Strafföreläggande	1%	12%	4%	5%	40%	10%	11%
Åtalsunderlåtelse	2%	12%	0%	0%	5%	8%	7%
Totalt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* Exklusive beslut av administrativ karaktär

FÖRUNDERSÖKNINGSLEDNING

Brottsutredningar ska ledas av åklagare när någon person är skäligen misstänkt för brottet, om brottet inte är av enkel beskaffenhet. Då kan polisen i stället vara förundersökningsledare. När utredningen är färdig och ett beslutsunderlag i form av t.ex. ett förundersökningsprotokoll har sammanställts lämnas det till åklagare, som fattar beslut i åtalsfrågan.

Genomströmningstiden från det att en brottsanmälan kommer in till en åklagarkammare till dess att en åklagare beslutar i ärendet avser endast åklagarledda förundersökningar och inkluderar polisens utredningstid. Genomströmningstiden från det att ett färdigt beslutsunderlag kommer in från polisen till dess att en åklagare beslutar i åtalsfrågan avser däremot samtliga förundersökningar.

åter öka. För ökningen 2007 hänvisades i förra årsredovisningen till att ett nytt ärendehanteringssystem infördes. De inkörningsproblem som var förenade med att det nya systemet togs i bruk hade i allt väsentligt avklingat inför år 2008. Personalminskningar samt avarbetning av balanser av äldre ärenden får bedömas som de främsta anledningarna till ökningen av genomströmningstider-

na från inkommen anmälan till beslut under 2008. Däremot har tiden från inkommet beslutsunderlag till beslut, dvs. den tid som en brottsmisstanke ligger hos åklagare för beslut, minskat under 2008.

Genomströmningstider från inkommen anmälan till beslut av åklagare i åklagarledda förundersökningar

Diagram 2.10 visar den genomsnittliga genomströmningstiden från inkommen anmälan till åklagare till avslutande beslut av åklagare. Den var 136 dagar under 2008, dvs. en ökning med 8 dagar sedan 2007.

Medelvärden kan påverkas avsevärt av ett fåtal brottsmisstankar med mycket lång genomströmningstid. Detta blir särskilt påtagligt vid avarbetning av balanser, dvs. då åklagarkamrarna avslutat ett antal äldre ärenden. För att undvika denna påverkan av ett fåtal ärenden kan genomströmningstiden beräknas i form av medianvärdet, dvs. det mittersta värdet när tiden för samtliga brottsmisstankar ordnas efter antal dagar. Medianvärdet redovisas i diagram 2.11. Av diagrammet kan utläsas att hälften av alla brottsmisstankar har blivit föremål för

beslut inom 59 dagar. Det innebär en ökning med 2 dagar sedan 2007.

Genomströmningstiderna skiljer sig väsentligt mellan de allmänna åklagarkammarna och varierar mellan 68 och 184 dagar. Faktorer som påverkar genomströmningstiderna vid enskilda åklagarkammare är ärendesammansättningen samt om en avarbetning av äldre ärendebalanser skett under året. Hur polisens utredningsverksamhet fungerar när det gäller resurser, kompetens och samarbete är avgörande för genomströmningstiden. En annan faktor som kan påverka genomströmningstiderna är personalstrukturen vid kammaren, t.ex. om kammaren har många erfarna åklagare. Särskilt vid mindre åklagarkammare kan också genomströmningstider och balanser tillfälligt påverkas av t.ex. föräldraledigheter.

Genomströmningstider från inkommet beslutsunderlag till åklagares beslut i åtalsfrågan

Genomströmningstiderna från anmälan till beslut omfattar enbart åklagarledda förundersökningar. Nedan

redovisas också genomströmningstider för samtliga brottsmisstankar, alltså även de polisledda förundersökningarna. Den tid som kan mätas är då tiden från det att ett färdigt beslutsunderlag kommer in från polisen till dess att åklagare beslutar i åtalsfrågan.

Totalt sett uppgick den genomsnittliga genomströmningstiden till 34 dagar. De kraftiga variationerna för ekobrott har sin förklaring i att antalet brottsmisstankar är relativt få och att enstaka ärenden därmed kan få stort genomslag i statistiken. 2008 års stora ökning har sin förklaring i att förhållandevis många äldre och omfattande ärenden avslutades under året, bland annat ett ärende från 2002 med ca 500 brottsmisstankar. Exkluderas detta enda ärende minskar den genomsnittliga genomströmningstiden i ekobrott med 60 dagar. Medianvärdet blir knappt hälften så högt (23 dagar).

Åtgärder för fortsatt korta genomströmningstider

Under året har Åklagarmyndigheten förberett och beslutat om en ny organisation för att handlägga eko-

DIAGRAM 2.10 Genomströmningstid i dagar (medelvärde) för brottsmisstankar från inkommen anmälan till beslut i åklagarledda förundersökningar 2006–2008, per ärendetyp

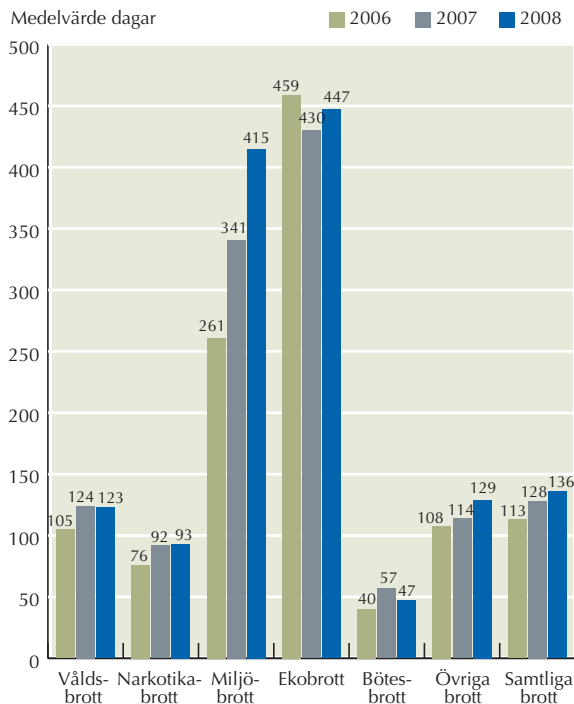

DIAGRAM 2.11 Genomströmningstid i dagar (median) för brottsmisstankar från inkommen anmälan till beslut i åklagarledda förundersökningar 2006–2008, per ärendetyp

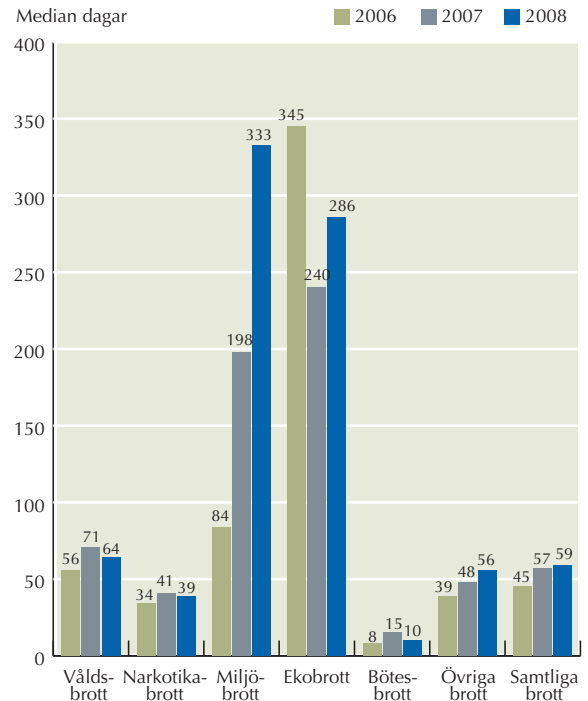
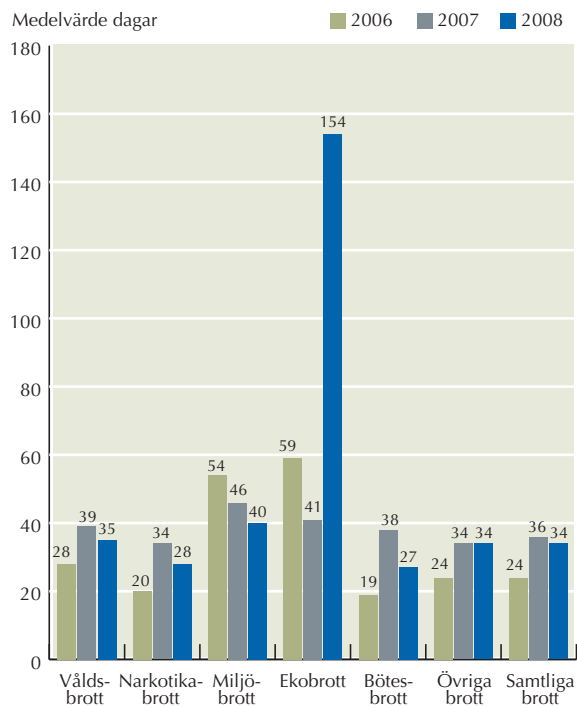

DIAGRAM 2.12 Genomströmningstid i dagar (medelvärde) för brottsmisstankar från inkommet beslutsunderlag till beslut i åtalsfrågan 2006–2008, per ärendetyp

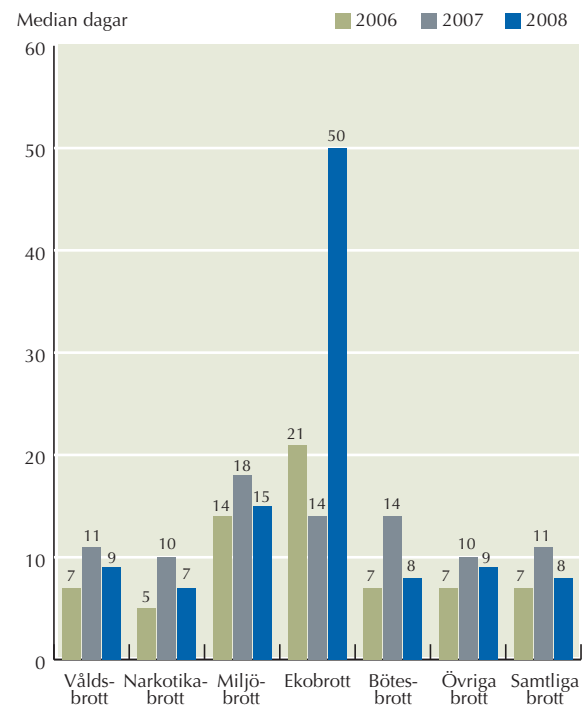

brott inom myndighetens ansvarsområde samt miljö- och arbetsmiljöbrott genom att koncentrera resurserna för denna brottsbekämpning. Åklagarmyndigheten har också gjort förändringar av kammarorganisationerna i Göteborg och Malmö, vilket bör komma att få effekter på genomströmningstiderna.

Regeringsuppdraget Snabbspåret, gemensamt för Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Domstolsverket, Kriminalvården och Rättsmedicinalverket, har haft som syfte att nå en snabbare handläggning av mängdbrott genom hela rättskedjan. Myndigheterna föreslår i sin rapport en permanent och generell metod med fasta tidsfrister i olika led och ett förenklat delgivningsförfarande för realistiskt korta genomströmningstider för denna målgrupp.

Under 2008 har Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen tagit fram en strategi för bekämpning av miljöbrott. I arbetet har även företrädare för kommuner och näringsliv medverkat. I det kommande dokumentet

DIAGRAM 2.13 Genomströmningstid i dagar (median) för brottsmisstankar från inkommet beslutsunderlag till beslut i åtalsfrågan 2006–2008, per ärendetyp

redovisas en ordning för att förbättra miljöbrottsutredningarna, bland annat i syfte att effektivisera utredningsförfarandet. Där kommer resursutnyttjande, teknikstöd och underrättelseverksamhet att behandlas.

Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF) är ett samarbetsprojekt mellan elva olika myndigheter inom rättsväsendet, bland dem Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen och Domstolsverket. Målet är att till den 1 januari 2012 ha skapat ett elektroniskt informationsflöde genom hela rättskedjan. Med ett sådant informationsflöde blir det möjligt att mäta genomströmningstider från anmälan till dom för olika typer av ärenden. Systemet kommer att underlätta gemensamt prognosarbete och bedömning av gemensamma resursbehov. Det kommer att leda till mindre registreringsarbete, bättre åtkomst till olika uppgifter och en sammantaget större effektivitet i samarbetet inom rättsväsendet, vilket bland annat kommer att få en gynnsam inverkan på genomströmningstiderna. För närvarande pågår en förstudie.

Rättskedjan strävar efter kortare handläggningstider i ungdomsmål.

En lokal samverkansform, som bland annat syftar till kortare handläggning, är den som på många håll i landet bedrivs av s.k. HAG-grupper (häktade, anhållna och gripna). I dessa medverkar åklagarkammaren, polisen, tingsrätten och kriminalvården. Som exempel på åtgärder kan nämnas att ungdomsmål samordnas på särskilda rättegångsdagar och att metoder skapas för snabbare handläggning av mål mot återfallsbrottslingar.

Det samarbete inom rättskedjan som redan pågår vid åklagarkammarna för att få ned genomströmningstiderna har fortsatt. Exempel är familjevåldsenheter och särskilda rutiner för snabbare hantering av polisleda förundersökningar (lokala "snabbspår"), nära samarbete mellan ungdomsåklagare och ungdomsutredare, samarbete kring balansavveckling samt sessionsplanering med domstolarna vid handläggning av ungdomsmål.

2.5 Åtgärder för en enhetlig rättstillämpning

Uppföljning

Ett av Åklagarmyndighetens verksamhetsmål är att rättstillämpningen ska bli mer enhetlig. Uppföljning av målet sker genom verksamhetsstatistiken, som ger en bild av åklagarnas beslutsfattande på riks- och kammarnivå samt uppdelat på brottstyper. I avsnitt 2.3 har redovisats hur besluten under åren 2006 till 2008 fördelat sig på olika slag av beslut för de olika brottstyperna. Detaljerad statistik ända ner på brottskods nivå kan tas fram som underlag för analys när särskilda åtgärder krävs. Detta har gjorts även under 2008 för de prioriterade brottskategorierna våld mot kvinnor, våld mot barn, sexuella övergrepp mot barn, sexuella övergrepp mot kvinnor, hatbrott, ungdoms-

brott, grova våldsbrott, narkotikabrott, ekonomisk brottslighet, miljöbrott, arbetsmiljöbrott och bidragsbrott. I de avsnitt som behandlar bekämpningen av vissa av dessa brottskategorier beskrivs närmare den verksamhet som bedrivits för att bland annat öka enhetligheten.

De flesta av dessa brottskategorier uppvisar relativt stora kammarvariationer när det gäller lagföring. Detta gäller huvudsakligen de kategorier där relativt få ärenden handlagts och där ett fåtal ärenden med många brottsmisstankar kan påverka hela årets resultat.

Utvecklingsarbete

Till ledning för åklagarna i deras handläggning och beslutsfattande har riksåklagaren under 2008 beslutat om riktlinjer för förundersökningsbegränsning och åtalsunderlåtelse (RÅR 2008:2). Riktlinjerna är avsedda att ge stöd för en konsekvent och enhetlig tillämpning.

Åklagarmyndigheten har under året gett ut ett antal rättspromemorior till stöd för åklagarnas handläggning och rättstillämpning:

- 2008:1 Privatimport av alkoholdrycker
- 2008:2 Hets mot folkgrupp
- 2008:3 Förstärkt åklagarfunktion – när flera åklagare handlägger samma ärende
- 2008:4 Den misstänktes rätt till insyn
- 2008:5 DNA som bevis
- 2008:6 Gärningsmannaskap eller annan medverkan?
- 2008:7 Best Practice – kriminalteknik
- 2008:8 Frågor kring identifiering av asylsökande brottsmisstänkta personer
- 2008:9 Redovisningskonsulters främjande av bokföringsbrott – en HD-dom
- 2008:10 En modernare rättegång – reformering av processen i allmän domstol
- 2008:11 Människohandel och koppleri

En handbok till stöd för handläggningen av frågor som rör förverkanden av utbyten av brott har tagits fram under året. I handboken presenteras de regler som åklagare kan tillämpa när brottsutbyten ska angripas och hur olika tvångsmedel bör tillämpas.

För att öka enhetligheten i rättstillämpningen har fler specialistbefattningar vid åklagarkamrarna inrättats de senaste åren. Under 2008 har riksåklagaren beslutat

Projekt har bedrivits om handläggning av klotter.

att från den 1 januari 2009 inrätta en riksenhet för miljö- och arbetsmiljöbrott samt att koncentrera handläggningen av ekobrott till sex åklagarkammare.

Vid åklagarkamrarna har liksom tidigare år en rad åtgärder vidtagits för att säkerställa en enhetlig rättstillämpning. Regelbundna praxisdiskussioner har förekommit vid arbetsplatsträffar och kammarmöten samt inom särskilda grupper och team vid kamrarna. Rättstillämpningsfrågor har också diskuterats vid möten inom de regionala samverkansområdena och inom de åklagarnätverk som finns för vissa prioriterade brottsområden. Möten och seminarier med t.ex. representanter för domstolen och polisen har ägt rum. Vidare har domar analyserats vid åklagarkamrarna och inom de regionala samverkansområdena i nära samverkan med aktuellt utvecklingscentrum. Projekt har bedrivits inom samverkansområden för att öka enhetligheten när det gäller handläggningen av besöksförbud, klotter och alkohollängning. Den ökade specialiseringen och en riktad lottnings kan också bidra till en mer enhetlig rättstillämpning, främst inom respektive åklagarkammare.

Andra viktiga åtgärder i strävan mot en enhetlig rätts-

TABELL 2.5 Överprövningsärenden vid utvecklingscentrumen 2008

Brottstyp	Antal inkomna	Antal avgjorda	Antal ändrade	Andel ändrade
Arbetsmiljö	12	10	2	20%
Bedrägeri/förskingring	182	191	32	17%
Dråp/mord	11	12	0	0%
Egenmäktighet med barn	18	18	0	0%
Egenmäktigt förfarande	35	38	0	0%
Ekobrott	5	6	0	0%
Falsk angivelse/falsk tillvitelse	30	25	0	0%
Förtal/förolämpning	126	132	2	2%
Grov fridskränkning	47	39	4	10%
Hatbrott/rasism	13	13	0	0%
IT-brott	2	2	0	0%
Korruption	4	4	0	0%
Mened/osann partsutsaga/övergrepp i rättsak	20	16	1	6%
Miljö	36	30	4	13%
Misshandel	444	420	55	13%
Mordbrand	6	5	2	40%
Människohandel/koppleri	0	0	0	–
Narkotika/dopning	1	1	0	0%
Ofredande	69	72	10	14%
Olaga hot	109	100	8	8%
Rån	5	6	0	0%
Sexualbrott	23	23	4	17%
Sexualbrott mot barn	46	50	12	24%
Skadegörelse	37	34	3	9%
Smuggling	1	1	0	0%
Stöld/snatteri	49	53	6	11%
Tjänstefel	332	316	20	6%
Trafik	54	54	12	22%
Våld, övrigt	27	26	6	23%
Våldtäkt	88	88	16	18%
Övriga brott	217	222	21	9%
Totalt	2 049	2 007	220	11%

tillämpning är överprövningsverksamheten och annan tillsynsverksamhet, riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen samt information och utbildning.

Överprövningsverksamheten

Överprövningsverksamheten har en viktig funktion när det gäller att främja en enhetlig rättstillämpning. Verksamheten sker huvudsakligen vid utvecklingscentrumen.

Tabell 2.5 visar bland annat att sammanlagt drygt 2 000 åklagarbeslut har överprövats vid utvecklingscentrumen under 2008 (nära 1 800 överprövades under 2006 och drygt 1 900 under 2007). Ändring av åklagarbeslut har skett i 220 fall, 11 procent av avgjorda överprövningar och mindre än en halv promille av samtliga åklagarbeslut under året. (2006 ändrades 193 beslut och 2007 ändrades 228 beslut.) Som framgår av tabellen varierar andelen ändrade åklagarbeslut i hög grad mellan

Åklagarnas handläggning av mängdbrott, som trafikbrott, har utvärderats.

de olika brottskategorierna. Det bör observeras att procenttalen i många fall är beräknade på mycket små antalsiffror.

Det finns en ytterligare möjlighet till överprövning hos riksåklagaren, men som huvudregel tar riksåklagaren inte upp ärenden till prövning i sak, när ett åklagarbeslut har varit föremål för överprövning av överåklagare vid ett utvecklingscentrum eller vid Ekobrottsmyndigheten. Under år 2008 inkom 288 ärenden till riksåklagarens kansli med begäran om sådan överprövning. Av dessa togs åtta ärenden av likartat slag upp till prövning i ett sammanhang och besluten ändrades. Ytterligare ett ärende togs upp till prövning under 2008, men beslutet ändrades inte.

Rättsutveckling i Högsta domstolen

Som åklagare i Högsta domstolen har riksåklagaren en central roll för rättsutvecklingen och rättsbildningen inom de straffrättsliga och straffprocessuella områdena. Utgångspunkten är att verksamheten ska koncentreras till frågor som har betydelse i det operativa åklagararbetet och som är viktiga för att utveckla straffrätten samt

för att förverkliga de kriminalpolitiska mål och prioriteringar som statsmakterna lagt fast.

För att fånga upp intressanta och viktiga prejudikatfrågor lägger Åklagarmyndigheten i samverkan med Ekobrottsmyndigheten varje år fast en samlad rättsutvecklingsplan som anger huvudinriktningen för verksamheten i Högsta domstolen. För 2009 har en reviderad rättsutvecklingsplan tagits fram som en del av Åklagarmyndighetens verksamhetsplan.

En närmare beskrivning av verksamheten i Högsta domstolen finns i avsnitt 2.15.

Rättslig uppföljning och utvärdering m.m.

Under år 2008 har uppföljning och tillsyn ägt rum av åklagarkamrarnas handläggning av ungdomsmål, bidragsbrott, besöksförbud och mängdbrott. På grund av bristen på resurser har antalet genomförda tillsynsprojekt under 2008 varit färre än tidigare år.

Rättslig styrning och kontroll utövas även inom ramen för yttranden till JO och JK samt beslut i skadeståndsärenden och särskilda tillsynsärenden.

Information och utbildning

Rättslig information sprids löpande via Åklagarmyndighetens intranät, där landets åklagare snabbt kan tillgodogöra sig såväl juridiska nyheter som relevant praxis.

För att öka kunskaperna och utbyta erfarenheter inom Åklagarmyndigheten och rättsväsendet i övrigt har åklagare deltagit i kurser, seminarier och konferenser som arrangerats av både Åklagarmyndigheten och andra myndigheter och organisationer, såväl inom som utom Sverige.

Åklagarmyndigheten har under året anordnat konferenser och erfarenhetsseminarier (se avsnitt 2.6). Utbildningsverksamheten i övrigt beskrivs i avsnitt 3.7.

2.6 Kvalitet i brottsutredning och processföring

De åtgärder som redovisats i avsnitten 2.3–2.5 syftar till en ökad kvalitet i form av ökad lagföring, snabbare handläggning och större enhetlighet. I detta avsnitt redovisas ytterligare åtgärder som vidtagits under året för en ökad kvalitet i brottsutredning och processföring.

För att öka lagföring, kvalitet och enhetlighet i åklagarverksamheten har ett antal utvecklingsprojekt – av resursskäl dock färre än tidigare år – bedrivits under året. Det gäller ekobrott, förverkande av utbyte av brott, män-

niskohandel och koppleri, narkotikabrott, ungdomsbrott, mängdbrott och kriminalteknik. Åklagarmyndigheten verkar också för en högre kvalitet genom löpande arbete med tillsyn, överprövningar och riktade granskningar. Ett antal kvalitetsuppföljnings- och tillsynsprojekt har bedrivits under 2008 (se avsnitt 2.5).

Det centrala målet för Åklagarmyndighetens tillsynsverksamhet är att medverka till utvecklingen av kammarverksamheten. Under år 2008 har tillsynsbesök genomförts vid sex åklagarkammare. Tillsynen har inriktats på hur kamrarna är organiserade och vilka förutsättningar som finns för att bedriva en effektiv operativ verksamhet. Vidare har uppmärksamhet ägnats åt handläggningen av mängdbrottsärenden, balanserade ärenden och genomströmningstider, men även åt möjligheterna till en mer effektiv och kvalitativ handläggning av prioriterad brottslighet. Efter varje kammarbesök har ett tillsynsprotokoll sammanställts och offentliggjorts på Åklagarmyndighetens intranät för att övriga åklagarkammare ska kunna få del av de erfarenheter och bedömningar som gjorts vid tillsynsbesöken.

Inför de ändringar i rättegångsbalken – en modernare rättegång – som genomfördes den 1 november 2008 har Åklagarmyndigheten arbetat med att förbereda åklagarväsendet inför lagändringarna, hitta de bästa arbetsformerna samt ta till vara erfarenheter och sprida dem till alla medarbetare. Syftet har varit att identifiera hur

Åklagarväsendet gjorde omfattande förberedelser inför ändringarna i rättegångsbalken.

ändringarna kan påverka åklagarens arbetssätt och hur åklagarrollen kan utvecklas. Arbetet har bland annat resulterat i en omfattande rättslig promemoria (RättsPM 2008:10). Den innehåller en sammanfattning av de lagändringar som avser brottmålen samt konkreta råd och rekommendationer om tillämpningen av lagändringarna och närliggande frågor. Målet är att åklagarväsendet på ett enhetligt sätt ska se till att lagstiftarens syfte med reformen uppnås. Information och utbildning har skett vid åklagarkamrarna.

När det gäller *brotsutredningsverksamheten* har Åklagarmyndigheten både centralt och lokalt ytterligare intensifierat sitt redan tidigare nära samarbete med polisen för att förbättra förundersökningarnas kvalitet. Utvecklingen av utredningsarbetet har skett både i projektform och i den löpande verksamheten.

Ett gemensamt kammarchefs- och länspolismästarmöte har genomförts under året. Mötet var en uppföljning av det möte som ägde rum år 2006, där man enades om olika lokala samverkansformer mellan åklagare och polis. Vid mötet år 2008 lämnades många goda exempel på lokal samverkan, samtidigt som det framhölls att det också är viktigt att ha ett nationellt perspektiv. Särskild uppmärksamhet ägnades samordning av ärenden, handläggningen av ungdomsmål och de nya reglerna om utvidgat förverkande vid utbyte av brott.

Som exempel på åtgärder vid åklagarkamrarna kan nämnas att poliser även under 2008 har erbjudits utbildning, information och praktik i syfte att förbättra kvaliteten i utredningarna. Vidare har olika typer av återkoppling och kvalitetssäkringssystem förekommit allmänt. Regelbundna möten med polisen för uppföljning och information har även förekommit i stor utsträckning under 2008. Generella utredningsdirektiv till polisen har utfärdats vid några åklagarkammare.

Den ökade specialiseringen och det allt mer förekommande teamarbetet vid åklagarkamrarna bedöms ha förbättrat kvaliteten i utredningsverksamheten, dels genom ökad kompetens hos åklagarna, dels genom ökat samarbete med och en bättre återkoppling till polisens utredare inom de olika brottsområdena. Bland annat har en ny funktionalitet för att utbyta information med polisens system tagits i bruk. Genom den nya funktionaliteten kan Åklagarmyndigheten i sitt system Cåbra utbyta information med polisens utredningssystem DurTvå.

Åklagare inträder numera i ökad utsträckning i ett tidigt skede i utredningar av grov brottslighet. Detta har medfört att utredningar av sådan brottslighet leds med utgångspunkt från åklagarens perspektiv redan innan det finns en skäligen misstänkt person.

För att förbättra kvaliteten i *åklagarnas processföring* har kammarcheferna och handledande åklagare även under 2008 följt upp åklagares arbete i rätten genom att vara närvarande vid huvudförhandlingar i domstol. Många åklagarkammare har olika former för återkoppling från tingsrätterna om kvaliteten i åklagarnas processföring, t.ex. återkommande möten med domare. Några kammare har i samverkan med tingsrätterna verkat för att öka antalet åklagarbundna mål, vilket bedöms höja både kvalitet och effektivitet i processföringen.

En annan kvalitetshöjande åtgärd är den ökade användningen av modern teknik i rättssalen, fler bärbara datorer samt utbildning i de program som används. Videokonferensutrustning finns numera på varje arbetsställe inom Åklagarmyndigheten och har under året använts vid häktningsförhandlingar, hovrättsförhandlingar och administrativa möten.

2.7 Bekämpning av grov organiserad brottslighet

Åklagarmyndigheten har genom verksamhet vid bland annat de internationella kamrarna och Utvecklingscentrum Stockholm vidtagit ytterligare åtgärder för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten.

De internationella åklagarkamrarna handlägger mål och ärenden som kräver särskild kompetens, dvs. den mest komplicerade brottsligheten som kan kräva särskilda arbetsmetoder och ett mer omfattande internationellt samarbete. De internationella kamrarna har i nära samverkan med Polisens Operativa råd inriktat sin verksamhet mot grov och gränsöverskridande organiserad brottslighet. Arbetet i Operativa rådet är ofta slutfasen i en nära samverkan som skett mellan åklagarna på de internationella åklagarkamrarna och samverkande myndigheter. I och med att sådana förundersökningar alltid har åklagare som förundersökningsledare blir Åklagarmyndighetens bedömningar mycket betydelsefulla. Samverkan sker även med de allmänna åklagarkamrarna

Grova narkotikabrott har oftast internationell anknytning.

i enskilda ärenden för att med tillgängliga resurser nå bästa möjliga resultat. Samverkan sker också med Ekobrottsmyndigheten i enskilda ärenden.

Den brottslighet som de internationella åklagarkammarna har utrett efter beslut av Operativa rådet omfattar bland annat grova våldsbrott av kriminella gäng och grova narkotikabrott. Annan tyngre brottslighet som har utretts vid de internationella åklagarkammarna under året är investeringsbedrägerier, människohandel och organiserad brottslighet som gäller upphovsrättsintrång.

I *Nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten – överväganden och förslag* (Ds 2008:38) har en av experterna, chefsåklagaren vid Internationella åklagarkammaren Stockholm, lämnat förslag på åtgärder som bidrar till en effektivare och mer uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. Förslagen omfattar strukturer för förbättrad samverkan mellan de brottsbekämpande myndigheterna. Regeringen har därefter gett Rikspolisstyrelsen i uppdrag att tillsammans med bland annat Åklagarmyndigheten säkerställa en effektiv och uthållig verksamhet.

Verksamheten vid de internationella åklagarkammarna har samordnats i en operativ samordningsgrupp bestående av cheferna för de tre kamrarna, som leds av chefen för Internationella åklagarkammaren Stockholm. Denne

företräder övriga internationella åklagarkammare vid kontakter på central nivå med företrädare för andra myndigheter och organisationer. Detta har skapat förutsättningar för ett mer strukturerat samarbete med Operativa rådet.

Inom ramen för de organisationsförändringar som syftar till en förstärkt styrning och ledning inrättas under år 2009 en befattning som överåklagare för grov organiserad brottslighet. Därigenom åstadkoms en ännu tydligare nationell ledningsfunktion, som också kan företräda Åklagarmyndigheten i förhållande till samverkande myndigheter; Polisen, Ekobrottsmyndigheten, Tullen, Kustbevakningen, Skatteverket m.fl.

Åklagarmyndigheten har inom ramen för sin tillsyns- och metodutvecklingsverksamhet under året granskat bland annat människohandelsutredningar. Syftet med granskningen var att jämföra arbetsmetoder. Iakttagelserna har bland annat lett till rekommendationer för utredningsverksamheten.

En metodstödshandbok har upprättats för att underlätta för åklagare att tillämpa de allmänna reglerna om förverkande och de nya reglerna om s.k. utvidgat förverkande. Vid Internationella åklagarkammaren Stockholm har två åklagare fått ett särskilt ansvar för förverkande-frågor. Detta ansvar innebär bland annat att åklagarna har ett uppdrag att dels vara rådgivare åt andra åklagare,

dels handlägga de ärenden där förverkandefrågan är särskilt krävande.

Åklagarmyndigheten har beslutat om en ny organisation inom ekobrottsområdet. Beslutet innebär en koncentration av åklagarverksamheten till sex platser; Umeå, Sundsvall, Uppsala, Örebro, Linköping och Växjö. Avsikten är att den nya organisationen genom ökad flexibilitet och möjlighet till överblickbarhet ska förbättra effektiviteten inom eko-området. Eko-åklagarna får härigenom bättre möjligheter att verka vid bekämpningen av grov organiserad brottslighet och möta de förändringar som sker inom polisen med regionala underrättelsecentrum och aktionsgrupper.

2.8 Bekämpning av vålds- och sexualbrott mot kvinnor

Resultat

Våld mot kvinnor definieras här som misshandel mot kvinna över 15 år och innefattar sedan 2007 även fall där gärningsmannen är obekant med offret. Gruppen obekant med brottsoffret utgör mindre än 15 procent av brottsmisstankarna. I kategorin bekant med offret ingår både fall där det finns en nära relation mellan gärningsman och offer och ytligare bekantskap. I kategorin ingår även brott som rubricerats som grov kvinnofridskränkning.

Redovisningsprinciperna och brottsgruppsdefinitionerna har ändrats från och med 2007. Siffrorna för 2006 är därför inte helt jämförbara.

Åklagarmyndigheten ska enligt regleringsbrevet

redovisa insatser för bekämpning av vålds- och sexualbrott mot kvinnor samt hur verksamheten utvecklats på området och dess resultat. Före juni 2007 var det inte möjligt att urskilja de brottsmisstankar som avser sexualbrott mot kvinnor. Redovisningen i denna del är därför inte helt jämförbar mellan åren. Den avser sexualbrott mot vuxna/kvinnor över 15 år, med undantag för brott mot person i åldern 15–17 år som rubricerats som sexuellt utnyttjande och övergrepp mot barn.

Analysen avser de 32 allmänna åklagarkammarna. Skälet för denna avgränsning är att antalet ärenden inom respektive kategori vid de internationella kamrarna och specialenheterna är mycket litet.

Det bör påpekas att verksamhetsstatistik över lagföring av våldsbrott i nära relationer och sexualbrott inte alltid speglar kvaliteten och effektiviteten i brottsbekämpningen. Förbättringar i organisationen som inrättande av relationsvårdsteam, bättre utredningsmetoder och fördjupad samverkan med sociala myndigheter kan ge ett ökat inflöde av anmälningar, vilket i sig är positivt. En ökad anmälningsfrekvens medför dock också en ökning av anmälningar som avser äldre gärningar, där det saknas stödbevisning och förutsättningarna för att utreda brottet redan från början är låga. Förbättringar i organisation och metodutveckling ger inte några omedelbara mätbara effekter på lagföringen. Verksamhetsresultaten för 2008 uppvisar en del positiva tendenser, men det är för tidigt att dra några slutsatser om effekten av de insatser som gjorts under de senaste åren. Åklagarkammare med goda resultat lyfter fram att man har särskilda utredare hos polisen med kompetens för uppgif-

TABELL 2.6 Våld mot kvinnor. Sammanfattande tabell 2006–2008

	2006	2007	2008
Inkomna brottsmisstankar	21 292	22 053	22 877
Avslutade brottsmisstankar	20 929	22 204	23 685
Lagförda brottsmisstankar	6 284	6 370	6 758
Andel av samtliga avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring*	34%	32%	32%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	5 995	6 250	6 033
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	791 (13%)	871 (14%)	795 (13%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut			
Medelvärde	105	112	126
Medianvärde	53	60	58

* Exklusive beslut av administrativ karaktär

ten, bra samverkan med polis och andra myndigheter och organisationer samt att man gjort undervisnings- och informationsinsatser hos polisen om vikten av bra förstahandsåtgärder.

Våld mot kvinnor

Antalet inkomna brottsmisstankar har, som framgår av tabell 2.6, fortsatt att öka under 2008. Ökningen uppgår för det senaste året till 824 brottsmisstankar vilket motsvarar 3,7 procent. Sedan 2006 har antalet brottsmisstankar ökat med 1 585 eller 7 procent. De ändrade registreringsprinciperna medför dock att siffrorna för 2006 inte är helt jämförbara med senare år. Den reella ökningen från 2006 torde vara större än vad som framgår av tabellen. Antalet avslutade brottsmisstankar under 2008 är 808 fler än antalet inkomna brottsmisstankar.

Den genomsnittliga genomströmningstiden från det att en brottsanmälan kom in till dess att åklagaren fattade beslut var 2008 126 dagar. Detta är en ökning med 14 dagar i förhållande till 2007. Medianen har dock minskat med två dagar i förhållande till 2007 och uppgick till 58

dagar. En förklaring kan vara att det skett en avarbetning hos polisen av balanser av äldre ärenden. Att fler brottsmisstankar har avslutats än som kommit in talar också för att balanser av äldre ärenden arbetats av. När äldre ärenden läggs ned påverkar detta både lagföringsandelen och genomströmningstiderna negativt. Trots detta uppvisar lagföringsandelen ingen tendens att sjunka, utan ligger kvar på samma nivå som 2007, dvs. 32 procent. Det innebär att fler brottsmisstankar i absoluta tal har avslutats med lagföring under 2008 än tidigare år. I jämförelse med 2007 har 388 fler brottsmisstankar avslutats med lagföring under 2008.

Variationen i lagföringsandelar mellan kamrarna har minskat under 2008. En återkommande iakttagelse är att små till medelstora kammare utanför storstadsområdena uppvisar den högsta lagföringsnivån medan den generellt ligger under genomsnittet i storstadsområdena. Utvecklingen av lagföringen och särskilt de minskande skillnaderna mellan kamrarna talar för att Åklagarmyndighetens fleråriga satsning på utbildnings- och metodutveckling, handböcker och rättspromemorior, inrättan-

Inkomna brottsmisstankar som gäller våld mot kvinnor fortsätter att öka.

TABELL 2.7 Sexualbrott mot kvinnor över 15 år. Sammanfattande tabell 2006–2008

	2006**	2007**	2008
Inkomna brottsmisstankar	4 374	4 600	5 963
Avslutade brottsmisstankar	4 407	4 554	5 856
Lagförda brottsmisstankar	1 114	982	1 552
Andel av samtliga avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring*	29%	24%	30%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	1 208	1 318	1 568
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	123 (10%)	143 (11%)	142 (9%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut			
Medelvärde	103	124	125
Medianvärde	48	58	55
* Exklusive beslut av administrativ karaktär			
** Uppgifterna avser sexualbrott mot både män och kvinnor till och med maj 2007			

de av relationsvåldsspecialister samt uppföljningsinsatser haft effekt.

Sexualbrott mot kvinnor

Som framgår av tabell 2.7 har antalet inkomna brottsmisstankar ökat kraftigt under 2008 i förhållande till de två föregående åren. I jämförelse med 2007 uppgår ökningen till 1 363 brottsmisstankar, vilket motsvarar 29 procent. Sedan 2006 är ökningen 36 procent. Även antalet avslutade brottsmisstankar har ökat kraftigt under året.

Den genomsnittliga lagföringsandelen för riket har ökat till 30 procent, vilket ska jämföras med 24 procent för 2007 och 29 procent för 2006. I likhet med föregående brottskategori har antalet brottsmisstankar som har lagförts under 2008 ökat. Ökningen uppgår i absoluta tal till 570 brottsmisstankar, vilket är en betydande ökning i förhållande till 2007.

Den genomsnittliga genomströmningstiden ökade under 2008 med 1 dag till 125 i förhållande till 2007. Samtidigt sjönk medianvärdet från 58 till 55 dagar.

Åtgärder under 2008

Under 2007 och 2008 har relationsvåldsspecialister tillsatts vid ytterligare ett antal kammare. Vid utgången av 2008 uppgick antalet relationsvåldsspecialister till 31 och fanns vid 30 av landets totalt 32 allmänna kammare.

Relationsvåldsspecialisternas arbetsuppgifter ska, utöver sedvanlig ärendehantering, omfatta metodutveckling lokalt vid åklagarkammarna. Relationsvåldsspecialisten ska under kammarchefen bland annat leda

arbetet med bekämpning av våld i nära relation och sexualbrott mot kvinnor och barn, samordna och leda det operativa arbetet på kammaren inom området, i samverkan med Polisen och andra myndigheter utveckla arbetsformer och arbetsfördelning, kvalitetsbedöma utredningar samt svara för kvalitetsutveckling av förundersökningar.

Syftet med satsningen på relationsvåldsspecialister är att få bättre utredningar, fler åtal och fler fällande domar.

Utvecklingen mot att ärendetyperna handläggs av särskilt utsedda åklagare som arbetar i team har fortsatt. Fler åklagarkammare har fått relationsvåldsspecialister och särskilt utsedda åklagare som arbetar i team och handlägger dessa brottstyper. En kammare har genom tillsättande av en relationsvåldsspecialist förbättrat sina resultat väsentligt under 2008.

Åklagarmyndigheten har lokalt deltagit i samverkan med andra myndigheter. Kamrarna har medverkat i informations- och utbildningsinsatser främst inom polisen men också inom exempelvis kvinnojourer och brotts-offerverksamhet.

Under året har Åklagarmyndigheten granskat handläggningen av besöksförbud och överträdelse av besöksförbud vid sex av landets åklagarkammare. Granskningen visade att handläggningen varierade mellan kamrarna. Granskningen kommer därför under slutet av 2009 – inför förväntad ny lagstiftning på området – att följas upp med en handbok med råd och riktlinjer för handläggningen.

Vålds- och sexualbrott mot barn är mycket svåra att utreda.

2.9 Bekämpning av vålds- och sexualbrott mot barn

Resultat

Våld mot barn definieras här som misshandel och grov misshandel mot en person under 15 år och innefattar sedan 2007 även fall där gärningsmannen är obekant med offret. Gruppen obekant med brottsoffret utgör mindre än 15 procent av brottsmisstankarna. I kategorin bekant med offret ingår både fall där det finns en nära relation mellan gärningsman och offer och ytligare

bekantskap. Eftersom redovisningsprinciperna och brottsgruppsdefinitionerna har ändrats från och med 2007 är siffrorna för 2006 inte helt jämförbara.

Sexualbrott mot barn definieras här som våldtäkt, grov våldtäkt, sexuellt tvång, sexuellt utnyttjande och sexuellt ofredande mot person under 15 år samt sexuellt utnyttjande och sexuellt övergrepp mot barn i åldern 15–17 år.

Liksom i avsnitt 2.8 avser analysen endast de 32 allmänna åklagarkamrarna.

Verksamhetsstatistiken är inget exakt mått för att bedöma kvalitet och effektivitet i brottsbekämpningen.

TABELL 2.8 Våld mot barn. Sammanfattande tabell 2006–2008

	2006	2007	2008
Inkomna brottsmisstankar	6 290	6 537	7 208
Avslutade brottsmisstankar	5 934	6 562	6 983
Lagförda brottsmisstankar	1 221	1 204	1 339
Andel av samtliga avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring*	22%	20%	21%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	2 618	2 585	2 774
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	202 (8%)	200 (8%)	214 (8%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut			
Medelvärde	138	145	140
Medianvärde	95	98	97
* Exklusive beslut av administrativ karaktär			

TABELL 2.9 Sexualbrott mot barn. Sammanfattande tabell 2006–2008

	2006	2007	2008
Inkomna brottsmisstankar	3 079	2 946	3 927
Avslutade brottsmisstankar	3 030	3 102	3 737
Lagförda brottsmisstankar	776	782	1 270
Andel av samtliga avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring*	28%	28%	40%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	1 205	1 025	1 127
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	82 (7%)	85 (8%)	91 (8%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut			
Medelvärde	142	157	132
Medianvärde	83	89	56
* Exklusive beslut av administrativ karaktär			

Som exempel kan nämnas att åklagare som huvudregel är förundersökningsledare i ärenden där det finns misstanke om våld eller sexualbrott trots att det inte finns någon skäligen misstänkt. Det kan leda till långa utredningstider och stora utredningssvårigheter med mycket klen resultat. Ett annat exempel är att statistiken angående våld mot barn också omfattar sådana brott där barn begår brott mot varandra. Vid dessa brott finns ofta stora utredningssvårigheter som direkt påverkar resultatet.

Våld mot barn

Såväl antalet inkomna brottsmisstankar som antalet avslutade brottsmisstankar har under 2008 ökat i förhållande till 2007. Antalet inkomna brottsmisstankar har under 2008 ökat med 671, vilket motsvarar en ökning med 10 procent från 2007. Den totala ärendebalansen hos polisen har ökat under året, trots att antalet avslutade brottsmisstankar ökat med 421.

Antalet lagförda brottsmisstankar har ökat med 135 stycken jämfört med 2007, vilket ger en marginell ökning av andelen lagförda brottsmisstankar till 21 procent, jämfört med 20 procent 2007. Variationen i kammarnas lagföringsandel har minskat något under 2008.

Den genomsnittliga genomströmningstiden från inkommen anmälan till beslut av åklagare har minskat med 5 dagar jämfört med 2007.

Sexualbrott mot barn

Antalet inkomna brottsmisstankar har under 2008 ökat kraftigt. Ökningen uppgår i absoluta tal till 981 vilket motsvarar en ökning med 33 procent från 2007. Trots att

antalet avslutade brottsmisstankar också ökat, motsvarar ökningen av avslutade brottsmisstankar inte fullt ut ökningen av inkommande.

Den genomsnittliga lagföringsandelen har ökat från 28 procent för år 2007 till 40 procent år 2008. Det har alltså skett en väsentlig ökning av andelen brottsmisstankar med lagföringsbeslut. Om man bryter ned statistiken på kammarnivå visar det sig dock att en stor del av förklaringen torde ligga i att fyra åklagarkammare under 2008 har haft en exceptionellt hög lagföringsandel, mellan 70 och 82 procent. Detta beror på ett fåtal ärenden med många brottsmisstankar med lagföringsbeslut vid dessa kammare. Statistiken rörande lagföringsandelen beträffande sexualbrott mot barn bör således tolkas försiktigt. Det rör sig om ett förhållandevis litet antal brottsmisstankar på kammarnivå och ett stort antal misstankar mot en och samma person kan därför påverka statistiken.

Den genomsnittliga genomströmningstiden från inkommen anmälan till beslut för sexualbrott mot barn har jämfört med 2007 sjunkit med 25 dagar, till 132 dagar. Även medianvärdet har sjunkit och låg 2008 på 56 dagar.

Åtgärder under 2008

Vålds- och sexualbrott mot barn är brott som är mycket svåra att utreda. Detta gäller särskilt om brotten skett inom familjen. Ärendena kräver åklagare med fallenhet och intresse för ärendetypen samt särskilda kunskaper om hur brott mot barn utreds. Den utveckling av arbetet inom åklagarkammarna som påbörjats under 2006 och 2007 har fortsatt. Idag har i stort sett alla kammare en

relationsvårdsspecialist och merparten av kamrarna har särskilt utsedda åklagare eller team som i huvudsak handlägger ärenden av den här typen.

I princip alla åklagarkammare har under 2008 fortsatt att medverka i samverkansprojekt med andra myndigheter i olika former – bland annat i form av barnahus. Mer än hälften av landets kammare har nu tillgång till ett barnahus och på ytterligare ett antal platser i landet pågår planering för att öppna barnahus under 2009. På flera orter där det inte finns barnahus förekommer samrådsförfaranden liknande dem som tillämpas i barnahusen.

I mars 2008 överlämnades slutrapporten om regeringsuppdraget med barnahus till regeringen. Den huvudsakliga slutsatsen var att några entydiga mätbara effekter, exempelvis när det gäller utredningarnas kvalitet, ökad lagföring och förbättrade psykosociala insatser, inte kunde konstateras. Den samlade slutsatsen var dock att erfarenheterna av försöksverksamheten var övervägande positiva. Det fanns stöd för att konstatera att barnahusen innebar en förbättrad kvalitet utifrån ett barnperspektiv, bland annat genom att miljön var barnanpassad och samverkan mellan de olika yrkesgrupperna hade blivit effektivare och mer strukturerad. Det finns dock fortfarande faktorer att arbeta vidare med samt ett behov av fortsatt utvärdering och nationell samverkan.

Särskilt om brottet grov fridskränkning

I definitionen av våld mot kvinnor, våld mot barn, sexualbrott mot vuxna och sexualbrott mot barn ingår inte brottet grov fridskränkning. Brottet kan riktas mot både man och kvinna, såväl vuxen som barn. Antalet brottsmisstankar är förhållandevis litet. Varje brottsmisstanke omfattar här dock minst tre och ibland ett mycket stort antal vålds-, frids- eller sexualbrott. För 2008 uppgick antalet inkomna brottsmisstankar till 1 042. Antalet avslutade brottsmisstankar var 1 020 och lagföringsandelen 36 procent. I jämförelse med 2007 har antalet inkomna brottsmisstankar ökat med 38 procent.

2.10 Åtgärder för att säkra utbyte av brott

Åklagarmyndigheten har de senaste åren bedrivit ett omfattande arbete för att kriminellas ekonomiska vinster av brott i större utsträckning ska angripas genom förverkande och andra åtgärder samt att tillgångar i så stor utsträckning som möjligt ska säkras. Ekonomiska fördelar av brott kan angripas på olika sätt och för åklagare är det i första hand regler om förverkande som kan tillämpas. Ett förverkande innebär i de flesta fall att den dömda i samband med en dom åläggs en betalningsförpliktelse till staten. Under förutsättning att den dömda kommer att åläggas en betalningsförpliktelse, kan åklagare vidta säkringsåtgärder för att underlätta Kronofogdemyndighetens kommande verkställighet.

Under det gångna året har arbetet varit inriktat på att öka antalet ärenden där yrkanden om förverkanden av brottsliga utbyten framställs. Detta har bland annat skett genom att ta fram en metodstödshandbok. I handboken presenteras de regler som åklagare kan tillämpa när brottsutbyten ska angripas och hur olika tvångsmedel bör tillämpas för att underlätta kommande verkställighet. Handboken innehåller exempel på vissa vanliga situationer och hur förverkandebestämmelser och tvångsmedel kan användas. Den innehåller även korta redovisningar för de regelverk som andra myndigheter kan tillämpa. Sedan handboken färdigställdes har ny lagstiftning som rör förverkande trätt i kraft. Med anledning av den nya lagstiftningen har handboken uppdaterats med avsnitt om förverkande av utbyten av brottslig verksamhet samt om hur kriminellas tillgångar kan kartläggas och deras ekonomi utredas.

Alla åklagare som genomgår Åklagarmyndighetens grundutbildning får i dag utbildning i förverkande av brottsutbyten och hur dessa kan säkras under en förundersökning. Utbildningsinslag om förverkande och säkring av tillgångar förekommer även i vissa av vidareutbildningarna. Utbildningssatsningar har även genomförts lokalt på åklagarkamrarna. Med anledning av den nya lagstiftningen om förverkande har Åklagarmyndigheten i samverkan med övriga berörda myndigheter även anordnat särskilda utbildningsdagar under 2008.

För att ytterligare förstärka Åklagarmyndighetens arbete på detta område har två åklagare, som är särskilt

specialiserade på brottsutbytesfrågor, fått ett särskilt ansvar för att biträda med råd och hjälp i förverkande-frågor. Åklagarna är placerade vid Internationella åklagarkammaren Stockholm, som bland annat handlägger mål om grov organiserad brottslighet. Dessa åklagare har bidragit med utbildning och metodutveckling om utredning av brottsutbyten vid Rikskriminalpolisen.

Åklagarmyndigheten har under 2008 infört en särskild registreringsrutin som kommer att göra det möjligt att i fortsättningen följa upp antalet yrkanden om förverkanden och vilka belopp som yrkats.

2.11 Underrättelser om hemliga tvångsmedel

Från den 1 januari 2008 gäller att när beslut om hemlig teleavlyssning eller andra hemliga tvångsmedel upphör så ska åklagaren alltid överväga om den som har varit föremål för tvångsmedlet ska underrättas om detta. Det följer av ändringar i bland annat rättegångsbalken. Det är åklagaren som ansvarar för att underrättelseskyldigheten fullgörs.

Lagstiftningens utgångspunkt är att den som utsatts för ett hemligt tvångsmedel ska underrättas om han inte

Den som utsatts för t.ex. teleavlyssning ska underrättas om det, men undantag finns.

får information om det på annat sätt, exempelvis vid delgivning av förundersökningsmaterialet inför ett åtal.

Lagen innebär dock att man i många fall ska avstå från en sådan underrättelse. Om sekretess – främst enligt sekretesslagens 5 kap 1 § och 9 kap 17 § – hindrar att en underrättelse sker ska åklagaren skjuta upp frågan om underrättelse.

Om sekretess fortfarande hindrar en underrättelse då ett år har förflutit ska åklagaren besluta att helt avstå från att underrätta den enskilde. Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten, som bland annat har till uppgift att utöva tillsyn över tillämpningen av reglerna om hemliga tvångsmedel, ska informeras om sådana fall.

Åklagare vid Åklagarmyndigheten har under år 2008 lämnat 121 underrättelser om hemliga tvångsmedel till enskild, varav 24 underrättelser till annan än den misstänkte. Vid årets slut stod frågan om underrättelse under bevakning för sammanlagt 456 personer, misstänkta och andra.

En stor del av arbetet med att informera dem som berörs av hemliga tvångsmedel sker inom ramen för handläggningen av enskilda förundersökningar. Den särskilda underrättelseskyldigheten har inneburit en uppskattad total utgiftsökning som motsvarar tre årsarbetskrafter – ungefär jämnt fördelat mellan åklagare och administratörer – och ytterligare kostnader på närmare 50 000 kronor.

2.12 Bekämpning av bidragsbrott

Under året har Åklagarmyndigheten vidtagit ytterligare åtgärder för att effektivisera bekämpningen av brott mot välfärdssystemen. Det finns nu en stabil grund för det fortsatta arbetet med att bekämpa brott enligt bidragsbrottslagen.

Enligt verksamhetsplanen för 2008 skulle samtliga allmänna åklagarkammare ha särskilda rutiner och särskilt utsedda åklagare för handläggning av bidragsbrott. Åklagare skulle också vara förundersökningsledare i ärenden från Försäkringskassan fram till den 1 augusti 2008, varefter polisen i normalfallen ska vara förundersökningsledare för alla bidragsbrott.

Både lokalt och centralt har Åklagarmyndigheten utvecklat samarbetet ytterligare med berörda myndighe-

TABELL 2.10 Bidragsbrott 2008

	Inkomna brottsmisstankar	Avslutade brottsmisstankar	Avslutade brottsmisstankar ⁵⁾	Lagförda brottsmisstankar	Andel som lett till lagföring	Balanserade brottsmisstankar 2008-12-31
Försäkringskassan ¹⁾	563	417	206	67	33%	185
Kommunerna ²⁾	294	179	136	67	49%	118
Arbetsförmedlingen och a-kassorna ³⁾	219	144	84	57	68%	79
Övriga myndigheter ⁴⁾	10	5	3	1	33%	5
Totalt	1 086	745	429	192	45%	387

¹⁾ Brottskoderna 5060-5063, ²⁾ Brottskoderna 5064-5067, ³⁾ Brottskoderna 5068-5071, ⁴⁾ Brottskoderna 5072-5075
⁵⁾ Exklusive beslut av administrativ karaktär. Av de inkomna brottsmisstankarna avser 19 misstankar oaktat bidragsbrott. Av dessa har 3 brottsmisstankar lagförts.

ter. Åklagare har också varit delaktiga i kompetensutveckling av personal vid andra myndigheter.

Under året har Åklagarmyndigheten granskat införandet av den gemensamma handlingsplanen för bidragsbrott som beslutades i september 2007. Sammanfattningsvis visade granskningen att handlingsplanen i olika grad får anses vara införd vid de granskade åklagarkamrarna.

För att ytterligare förbättra de bidragsutbetalande myndigheternas förmåga att bedöma vilka gärningar som ska polisanmälas och för att höja kvaliteten och precisionen på anmälningarna har Åklagarmyndigheten under 2008 i samarbete med Rikspolisstyrelsen tagit fram ett utbildningsmaterial för hanteringen av bidragsbrottsärenden. Utbildningsmaterialet riktar sig till alla myndigheter som berörs av bidragsbrottslagen.

Som framgår av tabell 2.10 har under året knappt 1 100 brottsmisstankar om bidragsbrott kommit in till Åklagarmyndigheten. Cirka hälften av anmälningarna kommer från Försäkringskassan. Totalt sett har lagföringsandelen för brott mot bidragsbrottslagen uppgått till 45 procent. Denna siffra kan inte jämföras med tidigare års siffror då både brottskoderna och förutsättningarna för förundersökningsledarskapet ändrats väsentligt.

2.13 Antalet häktade personer samt häktade med restriktioner

Det är domstol som prövar frågan om en häktad persons kontakter med omvärlden ska få inskränkas. Åklagaren kan få rättens tillstånd att meddela sådana restriktioner endast om det finns risk för att den misstänkte undanröjer bevis eller på något annat sätt försvårar brottsutredningen. Således kan åklagaren inte få tillstånd att meddela restriktioner om den misstänkte är häktad med hänsyn till exempelvis risk för att han eller hon fortsätter att begå brott.

I ärendena vid Åklagarmyndigheten häktades 11 245 personer under år 2008. Denna siffra kan jämföras med antalet misstänkta personer, som var 227 624. Andelen häktade var således ca 5 procent.

För 7 303 av de häktade personerna har åklagare fått tillstånd av domstol att meddela restriktioner. Andelen häktade där tillstånd till restriktioner meddelats uppgick alltså till 65 procent. Det bör noteras att åklagaren inte alltid beslutar om restriktioner även om det finns ett tillstånd från domstol som medger detta.

Det finns vissa skillnader mellan åklagarkamrarna när det gäller frekvensen av tillstånd att meddela restriktioner. Det är emellertid svårt att dra några säkra slutsatser om vad dessa skillnader kan bero på.

Olikheter mellan åklagarkamrarna torde dock, i vart fall till en del, förklaras av att ärendestrukturen skiljer sig åt mellan kamrarna. Det förklarar exempelvis att tillstånd till restriktioner ges i mycket hög utsträckning i ärenden vid de internationella åklagarkamrarna (93–95 procent). När det gäller de åklagarkammare som mer

påtagligt har en lägre andel med häktade där tillstånd till restriktioner meddelats – City åklagarkammare i Stockholm (41 procent), åklagarkammaren i Nyköping (47 procent) och Södra Skånes åklagarkammare (55 procent) – är det sannolikt att detta till stor del förklaras av kamrarnas särskilda ärendestruktur. Dessa kammare har jämförelsevis många ärenden där den misstänkte är på tillfälligt besök i Sverige och häktas på grund av risk för att han eller hon undandrar sig lagförelse. City åklagarkammare i Stockholm har också många ärenden där den misstänkte blir häktad av risk för fortsatt brottslighet efter att ha begått t.ex. stöld i butik.

En annan förklaring till olikheterna mellan åklagarkamrarna är att inflödet av ärenden skiftar från tid till annan vad gäller arten av brottslighet. Som exempel kan nämnas åklagarkammaren i Karlstad (79 procent) som under år 2008 har haft ett stort antal misstänkta i flera ärenden om grov och organiserad brottslighet. Dessa ärenden har ökat andelen häktade där tillstånd till restriktioner meddelats med ca tio procentenheter. Vid en jämförelse mellan första halvåret 2008 och hela året 2008 har en dryg fjärdedel av de allmänna åklagarkammarna uppvisat en förändring med minst fem procentenheter. Vid en analys av förhållandena under tidigare år har det också visat sig att det inte är ovanligt med för-

ändringar med omkring tio procentenheter när man jämför en enskild kammars resultat för olika år.

På grundval av vad som kommit fram i analysen finns det således inte underlag för slutsatsen att skillnaderna mellan kamrarna har sin grund i olikheter i domstolarnas eller åklagarnas rättstillämpning. Det finns dock ett intresse att begränsa användningen av restriktioner till de fall där det är absolut nödvändigt. För närvarande pågår ett arbete för att ytterligare höja kvaliteten i åklagarnas tillämpning av regelverket rörande restriktioner.

2.14 Internationellt samarbete

Internationellt rättsligt samarbete

Behovet av internationellt samarbete i brottsutredningar är särskilt uttalat vid de internationella åklagarkammarna, men detta gäller i ökande grad även för verksamheten vid de allmänna åklagarkammarna. Åklagarmyndigheten bedriver ett aktivt arbete med att utveckla det internationella straffrättsliga samarbetet. Målet är att genom utökad samordning och samarbete med utländska myndigheter åstadkomma en effektiv lagförelse av brottslighet med internationella inslag.

En angelägen uppgift inom ramen för det internatio-

City åklagarkammare i Stockholm har många ärenden där den misstänkte är på tillfälligt besök i Sverige.

nella samarbetet är att bistå utländska myndigheter med olika åtgärder i deras brottsutredningar. De internationella åklagarkamrarna har huvudansvaret för att handlägga inkommande ärenden från utomnordiska stater. Dessutom tar de internationella åklagarkamrarna emot framställningar om utlämning från ett nordiskt land och överlämnande från Sverige till Danmark och Norge enligt en europeisk arresteringsorder. De allmänna åklagarkamrarna handlägger som huvudregel inkommande nordiska ärenden om rättslig hjälp och överförande av lagförelse till Sverige. På sikt ska de allmänna åklagarkamrarnas ansvarsområde utvidgas ytterligare. Förändringsarbetet syftar till att utveckla den internationella kompetensen vid de allmänna åklagarkamrarna.

Den centrala samordningen av det internationella samarbetet i kombination med den specialistkompetens som finns vid de internationella åklagarkamrarna (se avsnitt 2.7) och vid Eurojust utgör en effektiv organisation för att på operativ nivå genomföra utredningar med internationella förgreningar och öka lagförelsen på området.

Utlämning

Utlämning från Sverige

År 2008 inkom 18 ansökningar om utlämning från Sverige till ett utomnordiskt land, jämfört med 29 för år 2007 och 18 för år 2006.

Utlämning till Sverige

Under året har handlagts 11 ärenden om utlämning till Sverige för lagförelse från annat land exklusive de nordiska länderna. År 2007 var antalet ärenden 9 och år 2006 var antalet 13.

Överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder

Överlämnande från Sverige

Under året har handlagts 56 ärenden om överlämnande från Sverige för lagförelse och straffverkställighet. År 2007 uppgick antalet till 41 och år 2006 till 40.

Överlämnande till Sverige

Svenska åklagare har under år 2008 utfärdat 89 arresteringsorder för lagförelse. År 2007 utfärdades 62 arresteringsorder och år 2006 utfärdades 90. Antalet ärenden om överlämnande till Sverige för lagförelse, dvs. där den eftersökte personen påträffats i ett annat EU-land, var under 2008 ca 35.

Ärenden om överlämnande till Sverige för straffverkställighet handläggs av Rikspolisstyrelsen och redovisas därför inte av Åklagarmyndigheten.

Eurojust

Eurojust är ett åklagarsamarbete inom EU med huvuduppgift att underlätta och förbättra samordning och samarbete mellan medlemsstaterna när det gäller utredning och åtal av grov brottslighet, särskilt i de fall den är organiserad.

Eurojust bistår medlemsstaterna främst i ärenden som kräver samordning av utredningar som berör flera länder och i frågor om rättsligt bistånd av mer omfattande eller komplicerat slag.

Sedan Eurojust inrättades 2002 har antalet ärenden ökat för varje år. Under 2008 hanterade Eurojust 1 193 ärenden, medan mängden ärenden under 2007 var 1 085.

Sverige har alltsedan Eurojust inrättades haft en nationell medlem vid Eurojust och en biträdande natio-

nell medlem, stationerad vid riksåklagarens kansli. Den svenska representationen är sedan september 2005 förstärkt med ytterligare en åklagare, en s.k. Seconded National Expert.

De ärendetyper som hänvisas till Eurojust är främst allvarliga narkotikabrott, olika typer av grova bedrägerier (bland annat investeringsbedrägerier, momsbedrägerier och kreditkortsbedrägerier), organiserade grova stölder, människohandel och människosmuggling, penningtvätt samt annan allvarlig gränsöverskridande brottslighet. De vanligast förekommande ärendetyperna för svensk del är grova narkotikabrott, grova våldsbrott, grova bedrägerier och grova skattebrott.

Europol, som också har sitt säte i Haag, är en av Eurojusts viktigaste samarbetsparter. Eurojust och Europol har under året samarbetat i flera utredningar, bland annat om grova narkotikabrott och barnpornografibrott. Eurojust har sedan tidigare samarbetsavtal med Island, Norge, USA och Kroatien. Under 2008 har Eurojust tecknat samarbetsavtal med Makedonien och Schweiz. Norge och USA har sambandsåklagare som är stationerade vid Eurojust. Eurojust har vidare kontaktåklagare i många länder utanför EU samt andra samarbetspartners utanför EU.

Europeiska rättsliga nätverket – EJN

Det Europeiska rättsliga nätverket (EJN) inom EU har inrättats i syfte att underlätta det internationella straffrättsliga samarbetet. Medlemmarna i nätverket, EJN:s kontaktpunkter, bistår utländska kollegor i både rättsliga och praktiska frågor. EJN:s sekretariat är samlokaliserat med Eurojust i Haag och finansieras via Eurojusts budget.

Internationella konferenser och riksåklagarmöten

Under året har svenska åklagare deltagit i internationella konferenser om bland annat människohandel, gemensamma utredningsgrupper, IT-brottslighet och folkrättsbrott. Värde av att delta i konferenser är mycket stort och leder bland annat till ökad kunskap om arbetsmetoder och skapar värdefulla kontakter för det operativa arbetet.

Riksåklagaren var värd för det årliga mötet mellan riksåklagarna i Norden och deltog i det årliga mötet mellan riksåklagarna inom EU (Eurojustice). Riksåklagaren

var representerad vid mötet för riksåklagare inom Östersjöområdet samt vid möten med Europarådets riksåklagare. Riksåklagaren var vidare representerad vid möten anordnade av ordförandelandet Frankrike för att åstadkomma en gemensam syn på brottsbekämpningen på riksåklagarnivå inom EU.

En åklagare har för riksåklagarens räkning under året deltagit i de möten som anordnats i Aktionsgruppen mot organiserad brottslighet i Östersjöregionen, samt dess operativa kommitté (OPC).

Internationellt rättsligt utvecklingsarbete m.m.

Svenska åklagare har deltagit som föreläsare vid olika seminarier i bland annat Bosnien-Herzegovina med tonvikten lagd på frågor om mänskliga rättigheter och "rule of law". Åklagarmyndigheten har dessutom tillsammans med Domstolsverket deltagit i ett EU-finansierat projekt i Bosnien-Herzegovina. Projektet har omfattat stöd till den centrala rättsliga myndigheten när det gäller bland annat effektivare administration, ekonomistyrning, utbildning och samverkan mellan rättsväsendets myndigheter.

En åklagare tjänstgör sedan den 1 september 2008 under ett år i en EU-gemensam insats som stöd för stabiliteten och rättsutvecklingen i de Palestinska områdena (EUPOL COPPS).

2.15 Riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen

Inledning

Högsta domstolen är sista domstolsinstans bland de allmänna domstolarna och är i princip en ren prejudikationsinstans. Riksåklagaren är ensam allmän åklagare i Högsta domstolen och verkar där för rättsbildning och rättsutveckling. Uppgiften för riksåklagaren i Högsta domstolen är framför allt inriktad på rättsliga frågor som har betydelse i det dagliga åklagararbetet. Genom att föra lämpliga mål till Högsta domstolen kan riksåklagaren få fram klagande besked i frågor som rör den praktiska rättstillämpningen på centrala straffrättsliga områden. Genom verksamheten i Högsta domstolen bidrar riksåklagaren också till att lagstiftarens kriminalpolitiska intentioner får ett genomslag.

En sammanställning över aktuella rättsutvecklingsfrågor redovisas i Åklagarmyndighetens verksamhetsplan. Bland de frågor som tas upp där kan nämnas

- våldsbrott och särskilt familjerelaterat våld,
- sexualbrott – tillämpningen av den nya sexualbrottslagstiftningen,
- människohandel,
- narkotikabrott,
- ekobrott och bidragsbrott,
- påföljd för brott av ungdomar.

Antalet mål som har förts till Högsta domstolen

Det är många faktorer som spelar in när det gäller att bedöma om ett mål lämpar sig för Högsta domstolens prövning. Det är viktigt att målet kan leda till ett prejudikat av mer allmänt värde för det operativa åklagararbetet och det får normalt inte avse en ren bevisvärderingsfråga eller ett avgörande som har betydelse endast i det överklagade målet. Det gör att det finns begränsningar när det gäller vilka mål som är lämpliga för överklagande till Högsta domstolen och antalet överklaganden varierar mellan åren.

Riksåklagaren har under år 2008 fört upp nio mål till Högsta domstolen, varav ett mål till den dömdes förmån.

På samma sätt som för enskilda gäller numera att ett mål som riksåklagaren överklagat tas upp till prövning endast om Högsta domstolen beviljar prövningstillstånd. Högsta domstolen har under året avslagit riksåklagarens begäran om prövningstillstånd i två mål.

Det bör framhållas att antalet mål som riksåklagaren överklagar inte ger en heltäckande bild av riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen. Den övervägande delen av arbetet upptas av mål där riksåklagaren har ställning som motpart till den dömda som har överklagat en hovrättsdom och där Högsta domstolen begär att riksåklagaren ska komma in med en svarsskrivelse. Ofta avgörs frågan om prövningstillstånd först sedan riksåklagaren har svarat i målet. I de allra flesta fall där riksåklagaren har ansett att det inte har funnits skäl för prövningstillstånd har Högsta domstolen inte heller tagit upp målet till prövning. Antalet svarsskrivelser har under 2008 uppgått till 70.

En del av riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen avser ärenden om resning till förmån för den tilltala-

de. Resningsinstitutet är ett extraordinärt rättsmedel och ska aktualiseras endast i undantagsfall. Den rättsliga regleringen ska tillgodose dels intresset av att de inblandade parterna i ett brottmål ska känna trygghet och slippa leva under hotet att en sak som har prövats av domstol ska kunna tas upp igen, dels intresset av att felaktiga domar ska kunna korrigeras. Generellt sett är ärendena komplicerade och tar stora resurser i anspråk.

Under senare år har resningsinstitutet varit föremål för en rättspolitisk debatt. Inte minst har debatten gällt åklagarens roll i systemet. Det har framställts krav på att åklagares och domstolars handlande ska bli mer förutsebart och tydligt och på att åklagarens roll bör göras tydligare.

År 2007 inrättade riksåklagaren en särskild funktion med en överåklagare som direkt under riksåklagaren ska handlägga resningsärenden. Den överåklagaren är frikopplad från andra operativa åklagarärenden och har därmed möjlighet att handlägga resningsärendena så självständigt och objektivt som det är möjligt inom ramen för åklagarrollen. Överåklagaren för resningsärenden har under året handlagt ca 50 ärenden.

Analys av hur riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen har påverkat rättsutvecklingen

Den 1 november 2006 trädde lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid i kraft. Lagen innebär att allmän domstol kan bestämma om ett livstidsstraff ska omvandlas till ett tidsbestämt straff. Högsta domstolen har genom att pröva tre olika mål lagt fast riktlinjer för tillämpningen av den nya lagen. Målen gällde vilken betydelse gärningens straffvärde har för hur långt det tidsbestämda straffet bör vara. Den norm som Högsta domstolen bestämt innebär att en strafftid på 21 år i allmänhet är tillräcklig, med möjlighet att under särskilt försvarande omständigheter bestämma tiden till 24 år.

Ett område som är prioriterat av statsmakterna är bekämpningen av sexualbrott. Den reform av straffbestämmelserna om sexualbrott som gjordes 2005 innebär en utvidgning av straffansvaret för våldtäkt. Högsta domstolen har i fyra mål haft att bedöma karaktären av olika sexualhandlingar och gränsdragningen mellan våldtäktsbestämmelserna och andra, lindrigare straffbestämmelser. Avgörandena innebär en tydligare praxis.

Ett närliggande och också prioriterat område är

Högsta domstolen har lagt fast hur straffet ska bestämmas vid flerfaldig brottslighet. Målet gällde stölder.

bekämpningen av relationsbrott, alltså våld och hot mot närstående. Efter överklagande av riksåklagaren har Högsta domstolen tagit ställning till om en man som hotat sin före detta sambo med kniv skulle dömas för grovt olaga hot. Högsta domstolens majoritet bedömde att brottet inte var grovt.

Frågor om den personliga integriteten har länge varit i fokus. Domstolarnas praxis har varierat när det gällt bedömning av smygfilmning i olika intima situationer. Genom ett avgörande under året har Högsta domstolen lagt fast att smygfilmning som sådan inte är att betrakta som ofredande.

Bekämpningen av ekobrott är även i fortsättningen högt prioriterad. Högsta domstolen har i två mål prövat förutsättningarna för att döma externa konsulter till ansvar för medhjälp till bokföringsbrott. Ett annat ekomål, som av riksåklagaren fördes upp till Högsta domstolen, gällde insiderbrott och vad som avses med insiderinformation och gränsen mot grovt insiderbrott.

Ett annat område där domstolarna haft olika praxis gäller gränsdragningen mot ringa narkotikabrott vid innehav av kokain. En person som påträffades med 0,73 gram kokain, vilket motsvarar ungefär 7 doser, dömdes av Högsta domstolen i enlighet med riksåklagarens yrkande för narkotikabrott och inte för ringa narkotikabrott.

Av betydelse för det operativa åklagararbetet är frågor om påföljder i olika situationer. En fråga som är viktig både ur praktisk och ur principiell synvinkel är hur man

ska bestämma straffet vid flerfaldig brottslighet. Högsta domstolen har i ett mål, som gällde två 21-åringar som gjort sig skyldiga till ett trettiotal stölder, lagt fast viktiga principer för straffmätningen. Målet gällde också vilken betydelse domstolen ska tillmäta att den dömda anmält sig själv och frivilligt försökt betala ersättning för det stulna.

Nya påföljdsregler gäller för unga lagöverträdare. Riksåklagaren har överklagat ett mål om gränsdragningen mellan böter och ungdomstjänst. I målet, som gällde ansvar för misshandel, biföll Högsta domstolen riksåklagarens yrkande och bestämde påföljden till ungdomstjänst.

På det internationella området har riksåklagaren överklagat två mål till Högsta domstolen som gäller villkoren för överlämnande enligt den europeiska arresteringsordern, som reglerar förfarandet för utlämning av brottslingar mellan EU:s medlemsstater.

Mål i Högsta domstolen under 2008

Olaga hot

Den tilltalade uttalade ett dödshot mot sin före detta sambo samtidigt som han höll fast henne och tryckte en kniv mot hennes hals. Tingsrätten dömde den tilltalade för olaga hot, grovt brott, medan hovrätten rubricerade brottet som olaga hot av normalgraden. Riksåklagaren överklagade domen. Högsta Domstolen fastställde hovrättens domslut och konstaterade att den tilltalades agerande visserligen var hänsynslöst men hade haft kort varaktighet. Vid en helhetsbedömning fann HD att det olaga hotet var allvarligt men ändå inte av så kvalificerat slag att det skulle bedömas som grovt.

Smygfilmning är inte ofredande

En person installerade dold kamerautrustning och spelade i smyg in bland annat intimt umgänge mellan två andra personer. Personerna fick först i efterhand reda på inspelningen. En spridning av bilderna skulle kunna bedömas som förtal, men det var i målet inte utrett att filmerna hade spritts till någon annan. HD uttalar att själva smygfilmningen inte utgör ofredande och ogillar i denna del åtalet. HD konstaterar emellertid att goda skäl kan anföras för att förfarandet borde vara straffbelagt.

Det kan nämnas att Integritetsskyddskommittén i sitt slutbetänkande *Skyddet för den personliga integriteten – Bedömningar och förslag* (SOU 2008:3) har föreslagit att

Anställda som fått köpa alkohol till låga priser dömdes för mutbrott.

det ska införas en ny straffbestämmelse som ska omfatta smygfilmning. Förslaget bereds i regeringskansliet.

Rån

Den tilltalade tog varor i en butik till ett värde av 118 kr. När en väktare skulle ta tillbaka det stulna satte sig den tilltalade till motvärn, bland annat genom att utdela flera knytnävsslag och hota väktaren till livet. Tingsrätten dömde för rån till fängelse i ett år, medan hovrätten rubricerade förfarandet som snatteri samt våld och hot mot tjänsteman och bestämde påföljden till fängelse i åtta månader. Högsta domstolen rubricerade gärningen som rån och dömde den tilltalade till fängelse i ett år.

Mutbrott

Besiktningsmän vid Svensk Bilprovning hade av anställda vid bilföretag som regelbundet besiktigade bilar vid bilprovningen dels fått alkoholdrycker i gåva, dels fått köpa alkohol inhandlad utomlands till priser som var lägre än Systembolagets. Enligt Högsta domstolen var förfarandet att bedöma som lämnande och mottagande

av otillbörlig belöning enligt bestämmelserna i 17 kap. 7 § och 20 kap. 2 § brottsbalken om bestickning och mutbrott.

Insiderbrott

En insider i ett aktiebolag deltog i ett sammanträde med bolagets bank. Efter sammanträdet stod det klart att banken hade inställt vidare utnyttjande av bolagets fakturakredit och att detta skulle leda till att bolaget försattes i konkurs. Innan börshandeln i bolaget stoppades ringde insidern upp en bekant. Under samtalet gjorde insidern uttalanden av innebörden att den han talade med borde sälja de aktier han ägde i bolaget. Denne lyckades också sälja samtliga sina aktier innan börshandeln med bolagets aktier stoppades. Insidern dömdes för insiderbrott. Däremot ogillade HD åtalet mot den person som sålt sina aktier, eftersom denne inte ansågs ha fått så specifik information som krävs för att det ska vara fråga om insiderinformation. Endast ett råd att sälja utgör enligt HD normalt inte sådan information. HD uttalade sig också om brottsrubricering och påföljdsval.

Samhällstjänst för person med hemvist utom riket
Högsta domstolen slog i domen fast att en utländsk medborgare som har sin hemvist i en annan stat kan dömas till villkorlig dom med samhällstjänst om det framstår som den lämpligaste påföljden och det finns praktiska möjligheter för personen att genomföra samhällstjänsten i Sverige.

Utlämnande av kopior av bildupptagningar av vittnesförhör

Den 1 november 2008 trädde en rad ändringar i rättegångsbalken i kraft (jfr avsnitt 2.6). Reformen innebär ett bättre utnyttjande av modern teknik; bland annat ska en berättelse som lämnas i bevissyfte i tingsrätt normalt dokumenteras genom en ljud- och bildupptagning. Om målet överklagas till hovrätten ska inspelningarna från tingsrätten som huvudregel utgöra den muntliga bevisningen i hovrätten.

En person som dömts för grov mordbrand begärde att få ut ljud- och bildupptagningarna från vittnesförhör som hållits i tingsrätten. HD uttalade att den tilltalade i egenskap av part i målet hade rätt att ta del av såväl ljud- som bildupptagningarna. Detta innebar emellertid inte att han med automatik hade rätt att få en egen kopia av dessa. HD konstaterade att om parter får ta del av bildupptagningar i sådan form att de skulle kunna kopieras eller spridas, t.ex. på Internet, skulle det uppkomma en risk att målsägande, vittnen och parter av rädsla eller olust blir mindre benägna eller i varje fall får svårt att lämna en fri och fullständig berättelse. Den tilltalades rätt till partsinsyn ansågs tillgodosedd genom att han och hans försvarare i stället fick ta del av bildupptagningarna i hovrättens lokaler. Ljudupptagningarna lämnades däremot ut.

3. Kompetensförsörjning

Intresset för att arbeta i Åklagarmyndigheten är fortsatt stort.

SAMMANFATTNING

- Antalet anställda i Åklagarmyndigheten var vid utgången av 2008 1 187, varav 822 åklagare och 365 administratörer (motsvarande 849 faktiskt årsarbetande). Antalet anställda har sedan 2007 minskat med 31 åklagare och 6 administratörer. Antalet årsarbetskrafter har minskat med 18 samtidigt som antalet faktiskt årsarbetande har minskat med 4.
- Andelen kvinnor var 63,8 procent, vilket är lika med föregående år. Andelen kvinnliga åklagare var 51,8 procent. Andelen kvinnliga chefer var 34 procent. Som chefer räknas chefer på riksåklagarens kansli, kammarchefer och vice kammarchefer samt chefer och vice chefer för utvecklingscentrumen.
- Av myndighetens anställda var 5,9 procent födda utomlands eller hade föräldrar som båda var födda utomlands.
- Sjukfrånvaron ligger på en fortsatt mycket låg nivå och var under 2008 i genomsnitt 3,1 procent.
- Säkerhetsarbetet har haft en hög prioritet även under 2008. Arbetet med att utveckla och förbättra säkerhetsrutinerna har fortsatt och myndighetens säkerhetsplan och krishanteringsplan har uppdaterats.
- Ett personsäkerhetsprogram har tagits fram för att höja de anställdas säkerhet.

3.1 Personalförsörjning och kompetens

Det personalpolitiska arbetet i Åklagarmyndigheten har under 2008 fortsatt att utvecklas i enlighet med de långsiktiga målen. Åklagarmyndighetens verksamhet bygger på en långsiktig, god och ändamålsenlig kompetensförsörjning där medarbetarnas kompetens och engagemang är en viktig del.

Åklagarmyndigheten har under 2008 på grund av det ekonomiska läget inte kunnat uppnå målet att kompetensen ska säkerställas genom tidig ersättningsrekrytering. Detta påverkar särskilt kompetensväxlingen när det gäller åklagare. Erfarna åklagare som går i pension ersätts med unga oerfarna aspiranter med en kompetensförlust som följd. Intresset för att arbeta i Åklagarmyndigheten är dock fortsatt stort, både vad gäller administratörer och åklagare.

Övriga övergripande mål för kompetensförsörjningen har bland annat varit:

- Formerna för personalens delaktighet i verksamhetens styrning samt samverkan med personalorganisationerna ska utvecklas såväl centralt som vid utvecklingscentrumen och åklagarkamrarna.
- Samtliga chefer ska verka för att andelen medarbetare som är långtidssjukskrivna på grund av arbetsrelaterade sjukdomar ska vara fortsatt låg.
- Personalavdelningen ska i samråd med kammarcheferna utveckla och förbättra metoderna för att identifiera risker för hot och våld.
- Samtliga chefer ska se till att alla medarbetare har kunskap om säkerhetsarbetet och om säkerhetsplanerna vid myndigheten.
- Personalavdelningen och kammarcheferna ska se till att alla medarbetare ges stöd vid hot och våld.
- Personalavdelningen ska vidta åtgärder för att främja en jämnare könsfördelning bland Åklagarmyndighetens chefer.
- Samtliga chefer ska verka för att antalet anställda med annan etnisk eller kulturell bakgrund ökar.

Under 2008 har Tjänsteförslagsnämnden för åklagarväsendet haft åtta sammanträden. Nämnden har vid dessa sammanträden hanterat tillsättningsärenden för beslut av riksåklagaren eller generaldirektören för Ekobrottsmyndigheten. Nämnden har behandlat 25 specialtjänster och 10 chefstjänster med förordnande vid Åklagarmyndigheten och 15 chefstjänster med förordnande vid Ekobrottsmyndigheten.

3.2 Arbetsbelastning

Arbetsbelastningen har under 2008 varit fortsatt hög. Det besparingskrav som Åklagarmyndigheten tvingades till för att klara ekonomin innebar bland annat ett anställningsstopp från april månad med minskat antal anställda, 31 åklagare och sex administratörer, som konsekvens.

Myndigheten har trots detta med färre antal anställda ökat antalet avslutade ärenden med 15 procent. Detta resultat har kunnat uppnås bland annat genom en ökad närvaro på åklagarkamrarna som beror på ett minskat utbildningsuttag och ett större arbetstidsuttag.

Arbetsbelastningen har i vissa fall varit så hög att särskilda åtgärder vidtagits för att säkerställa en acceptabel arbetsmiljö. Exempel på detta är att myndigheten från september månad – efter regeringens beslut om tilläggsbudget – har anställt ett antal extra åklagare för kortare eller längre tid. Huvuddelen av dessa extra åklagare har organiserats i en avarbetningsgrupp med placering i Stockholm för att stötta med förhandlingar, framför allt vid Stockholms tingsrätt. Gruppen har också gett stöd till åklagarkamrarna i övriga delar av landet. Även yngre jurister som inte har tingsmeritering har anställts som beredningsjurister för att handlägga och bereda enklare ärenden.

En viktig arbetsmiljöfråga är att tidigt uppmärksamma dem som har en hög arbetsbelastning.

3.3 Jämställdhet

Åklagarmyndigheten och arbetstagarorganisationerna har gemensamt tagit fram en likabehandlingsplan, som omfattar både jämställdhets- och mångfaldsarbetet vid myndigheten under åren 2009–2011.

Arbetet med att underlätta för småbarnsföräldrar att förena föräldraskap och yrkesliv har fortsatt under 2008. Detta har bland annat skett genom diskussioner med domstolar om sessionsplanering för att beakta småbarnsföräldrars situation. Kammarcheferna har även vid planering av åklagarkammarens verksamhet beaktat småbarnsföräldrars situation, t.ex. vid reseplanering vid förhandling utanför kammarorten samt vid fördelning av jour- och beredskapstjänstgöring.

Andelen kvinnliga chefer inom Åklagarmyndigheten var 34 procent. Utöver de åtgärder som rör småbarnsföräldrar har inga särskilda åtgärder vidtagits under 2008 för att ytterligare öka andelen kvinnor på ledande befattningar.

Åklagarmyndigheten har under 2008 antagit 13 åklagaraspiranter varav 10 är män. Detta är ett trendbrott i jämförelse med tidigare år då andelen kvinnor bland åklagaraspiranterna har varit i majoritet.

Åklagarmyndigheten har under 2008 föreslagit regeeringen att tillsätta två kvinnliga överåklagare.

3.4 Lika rättigheter och möjligheter

Att öka den etniska och kulturella mångfalden inom åklagaryrket är ett långsiktigt arbete och är beroende av mångfalden hos dem som genomgår juristutbildning och bland dem som genomför notarietjänstgöringen.

Intresset för juristyrket och specifikt åklagaryrket måste skapas redan hos ungdomar på gymnasienivå.

Under 2008 har Åklagarmyndigheten gått med i ett nätverk för likabehandlingsfrågor. Nätverket består av mångfalds- och likabehandlingsansvariga från sju statliga myndigheter och bolag. Syftet är att utbyta idéer och kunskaper inom likabehandlingsområdet. För att ta tillvara de kunskaper och synpunkter som finns inom likabehandlingsområdet har en intern referensgrupp bestående av åklagare, åklagaradministratörer samt en personalspecialist träffats under hösten 2008. Resultatet av gruppens arbete har delvis legat till grund för den nya likabehandlingsplanen.

Av myndighetens samtliga anställda var 5,9 procent födda utomlands eller hade föräldrar som båda var utrikes födda. Eftersom återrapporteringskravet skiljer sig från de krav som gällde för 2006 och 2007, redovisas här endast uppgifter för 2008.

3.5 Arbetsmiljö och sjukfrånvaro

Arbetsmiljöarbete

Arbetsmiljöarbetet har bedrivits enligt de centrala riktlinjerna för 2008. Riktlinjerna har tydliggjort vilka åtgärder som ska vidtas inom arbetsmiljöområdet under året. Kravet på att varje arbetsställe ska ha en handlingsplan för arbetsmiljöarbetet har följts upp på myndighetsnivå.

Arbetsmiljöarbetet har under 2008 framförallt fokuserat på

- Fortsatt arbete med att alla medarbetare ska ha en rimlig arbetsbelastning och få hjälp med prioritering av arbetsuppgifterna vid hög arbetsbelastning.

TABELL 3.1 Antal och andel anställda efter etnisk bakgrund 2008, per personalkategori

	Administratörer		Åklagaraspiranter		Åklagare	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Inrikes födda med två utrikes födda föräldrar	14	3,8%	0	0%	13	1,6%
Utrikes födda	20	5,5%	1	8,3%	23	2,8%
Total	34	9,3%	1	8,3%	36	4,4%

Antalet anställda avser bemanning i början av december 2008 och skiljer sig från de i kommande avsnitt angivna uppgifterna.
Källa: Statistiska centralbyrån

- Förebyggande åtgärder, som t.ex. samtalsstöd, för att förhindra att medarbetare blir sjukskrivna.
- Fortsatt arbete med att ta fram stöd- och styrdokument för arbetsmiljöarbetet inom myndigheten för att underlätta för ansvariga chefer.

Under året har en av de prioriterade arbetsmiljöfrågorna varit att på ett tidigt stadium uppmärksamma de personer som haft en hög arbetsbelastning och visat tendenser till att arbetsbelastningen kan leda till sjukskrivning. Exempel på åtgärder har varit hjälp med prioritering av arbetsuppgifter, omfördelning av arbetsuppgifter samt stopp för arbete på kvällar och helger. Andra åtgärder har varit samtalsstöd med bland annat inriktning på stresshantering för dem som varit i riskzonen för sjukskrivning eller som har blivit sjukskrivna.

Under 2008 har centrala styr- och stöddokument reviderats och arbetats fram. En ny arbetsmiljöpolicy med en tydlig ambition för hur arbetsförhållandena ska vara samt med konkreta mål för arbetsmiljön har tagits fram. I arbetsmiljöpolicyen har såväl chefernas som medarbetarnas ansvar för arbetsmiljön lyfts fram. En checklista har utarbetats som stöd för arbetsmiljöronder.

Under året har en medarbetarenkät genomförts som riktat sig till samtliga anställda. Svarefrekvensen på enkäten var 74 procent av antalet anställda. Enkäten hade ett nöjd medarbetarindex (andel positiva svar), NMI, för hela myndigheten på 58,3 procent. För cheferna inom myndigheten var motsvarande siffra 64,6 procent. Ur svaren kan man utläsa följande:

- 91 procent av medarbetarna är engagerade i sitt arbete,
- 73 procent av åklagarna och administratörerna är stolta över att arbeta vid Åklagarmyndigheten,
- 52 procent av åklagarna och 55 procent av administratörerna är nöjda med sin arbetssituation.

Den fortsatt höga arbetsbelastningen inom Åklagarmyndigheten återspeglas även i svaren i medarbetarenkäten. Trots att kammarcheferna de senaste åren satsat på att hjälpa medarbetarna med att prioritera arbetsuppgifter är det endast 23 procent av åklagarna som hinner utföra sina arbetsuppgifter på ordinarie arbetstid, och 35 procent av åklagarna som anser sig ha en bra balans mellan arbete och fritid. Efter resultatredovisning

till samtliga chefer har åtgärder vidtagits för att avhjälpa brister i arbetsmiljön på det egna arbetsstället, med centralt stöd i vissa fall.

I likhet med tidigare år har det systematiska arbetsmiljöarbetet följts upp. Av uppföljningen framgick bland annat att:

- 90 procent anser att Åklagarmyndighetens arbetsmiljöpolicy är känd på arbetsplatsen,
- 93 procent har haft en handlingsplan för det egna arbetsställets arbetsmiljöarbete,
- 73 procent av Åklagarmyndighetens arbetsställen har genomfört arbetsmiljöronder under året,
- 96 procent av Åklagarmyndighetens arbetsställen har haft arbetsplatsträffar minst en gång i månaden (med undantag för juni, juli och augusti),
- 96 procent av Åklagarmyndighetens arbetsställen har en uppdaterad anhöriglista,
- 68 procent av Åklagarmyndighetens arbetsställen har två personer med utbildning i första hjälpen.

I uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet har behovet av kontinuerlig utbildning påtalats både från chefer och från arbetsmiljöombud. Med anledning av detta har en arbetsmiljöutbildning genomförts vid två tillfällen under hösten 2008. Utbildningen tog upp ämnen som arbetsmiljölagstiftning, rehabiliteringsregler, diskrimineringslagstiftning, säkerhetsarbetet samt arbetet med debriefing.

Med anledning av ny lagstiftning på rehabiliteringsområdet har nya riktlinjer för rehabilitering och arbetsanpassning arbetats fram. Riktlinjerna ska fungera som ett stöd för cheferna i deras rehabiliteringsarbete.

Debriefing

Organisationen för omhändertagande av dem som utsatts för våld eller hot om våld eller för andra psykiskt påfrestande händelser, har under 2008 fortsatt sitt arbete. Åklagarmyndigheten har idag 15 aktiva debriefingledare, varav två helt nyutbildade. En gemensam konferens anordnades under hösten 2008. Syftet var att öka kunskaperna inom området psykologiskt omhändertagande. Vid konferensen informerade även personal från polisen och sjukvården om hur de arbetar med debriefing och krisstöd. Utbytet med debriefingledare från

andra organisationer var lärorienterad och uppskattat av Åklagarmyndighetens motsvarigheter.

Under året har ett antal debriefingsamtal genomförts med enskilda personer men också i en mindre grupp. Ett externt kristöd med syfte att användas vid svårare händelser när inte debriefingledarnas kunskaper räcker till säkerställdes under 2007. Det externa stödet har nyttjats vid några händelser under 2008.

Sjukfrånvaro

Åklagarmyndighetens sjukfrånvaro ökade under 2008 från en mycket låg nivå 2007. Sjukfrånvaron för alla anställda var för 2008 3,1 procent, vilket är en ökning med 0,2 procentenheter. Myndighetens mål att särskilt minska sjukfrånvaron bland kvinnor har inte uppnåtts under 2008 och beror huvudsakligen på ett antal långtidssjukskrivningar som inte var arbetsrelaterad sjukfrånvaro. Andelen av total sjukfrånvaro som avser frånvaro under en sammanhängande tid om 60 dagar eller mer uppgick under 2008 till 2 procent.

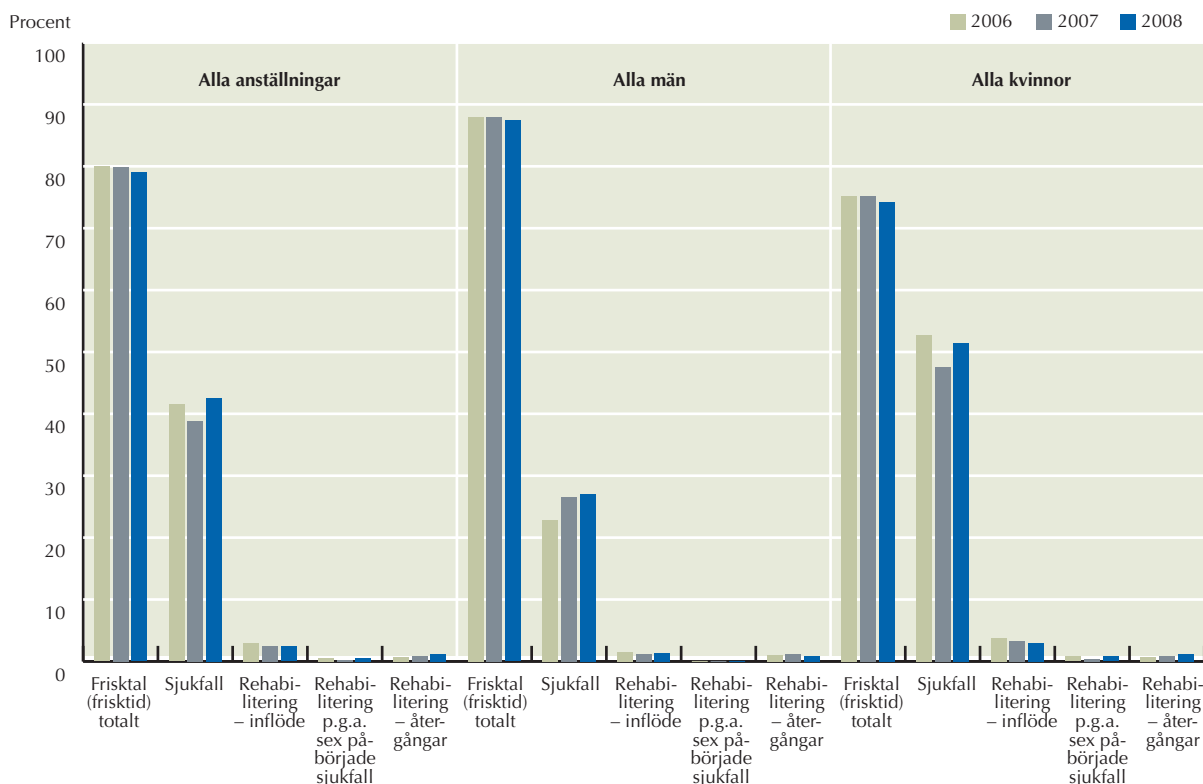
TABELL 3.2 Total sjukfrånvaro under 2006–2008 per kön och åldersgrupp (procent av möjlig närvaro)

	2006	2007	2008
Alla anställningar	3,3	2,9	3,1
Alla män	2,0	1,6	1,7
Alla kvinnor	4,1	3,7	3,9
Alla yngre än 30 år	1,7	1,4	1,5
Alla 30–49 år	2,7	2,3	2,3
Alla 50 år och äldre	4,4	4,0	4,6
Alla män yngre än 30 år	0,7	0,5	0,9
Alla män 30–49 år	1,7	1,4	1,1
Alla män 50 år och äldre	2,5	2,1	2,5
Alla kvinnor yngre än 30 år	2,0	1,8	1,7
Alla kvinnor 30–49 år	3,3	2,8	2,9
Alla kvinnor 50 år och äldre	5,5	5,3	5,9

Hälsobokslut

Sedan 2006 har ett flertal statliga myndigheter använt sig av hälsorelaterade nyckeltal. Syftet är att använda

DIAGRAM 3.1 Hälsonyckeltal 2006–2008

Antalet personer som tecknat egna friskvårdskort har ökat.

gemensamt definierade nyckeltal som stöd för att underlätta en långsiktig uppföljning av hälsosituationen.

Ett av nyckeltalen är frisktalet, dvs. andelen anställda med maximalt 40 sjukfrånvarotimmar och maximalt tre sjuktillfällen under en löpande tolv månadersperiod. Av **diagram 3.1** framgår att frisktalet är fortsatt högt, men har minskat med 0,9 procentenheter under 2008. Nyckeltalet återgång efter rehabilitering har ökat med 0,3 procentenheter sedan 2007.

Friskvård

Under 2008 har friskvårdsarbetet utgått från den satsning som Åklagarmyndigheten genomförde under 2007. Friskvårdsarbetet har bedrivits vid respektive arbetsställe under ledning av de friskvårdsansvariga. Syftet har varit att stimulera medarbetarna till ett egenansvar för sin friskvård. Antalet personer som tecknat egna friskvårdskort som till viss del subventioneras av arbetsgivaren har ökat.

Säkerhet och krishantering

Ett område med fortsatt hög prioritet är säkerhetsfrågorna. Under 2007 förstärktes myndighetens resurser för detta arbete med en säkerhetschef och under 2008 har bland annat säkerhetsstrategier utarbetats.

På central nivå arbetar myndigheten, i samverkan med andra rättsvårdande myndigheter, fortsatt med det

strategiska säkerhetsarbetet och ser nu över hela verksamheten ur ett brett perspektiv. Under året har en myndighetsgemensam säkerhetsstandard utvecklats. Säkerhetsstandarden utgör ett underlag och belyser grundförutsättningar för myndighetens verksamhetsskyddsåtgärder. Den innehåller policys och riktlinjer samt en miniminivå för verksamhetsskyddet för Åklagarmyndigheten. Standarden ska tjäna som ett underlag och stöd vid utvärdering av befintliga lokaler och vid anskaffning av nya lokaler, samt i det övergripande säkerhetsarbetet och vid framtagandet av säkerhetsplaner på respektive arbetsplats. Åklagarmyndigheten samverkar även med Domstolsverket om säkerheten i domstol. En nationell utredning pågår med uppgift att bland annat kartlägga säkerhetsriskerna i och hoten mot domstolarna.

Arbetet med att utveckla personsäkerheten för myndighetens medarbetare måste bedrivas på bred front. Åklagarmyndighetens personsäkerhetsprogram är en del i detta viktiga arbete och planeringsgrunden är lagd under 2008. Personsäkerhetsprogrammet ska bygga på två nivåer. Första nivån är det grundskydd som alla anställda lägst ska omfattas av. Andra nivån avser ett förstärkt skydd utöver grundskyddsnivån. Programmet är fastställt av myndighetsledningen och medel för 2009 är avsatta på central nivå.

Antalet inrapporterade säkerhetsstörningar samt hot- och våldsincidenter för 2008 är i stort sett på samma nivå som 2007, vilket har föranlett åtgärder från myndighe-

tens och Polisens sida. Ett ökat fokus på säkerhetsfrågorna har lett till ett ökat säkerhetsmedvetande bland medarbetarna. Allt fler säkerhetsforum och utbildningstillfällen har ägt rum i kombination med fler utrymningsövningar och kontroller av det befintliga skyddet. Detta tillsammans med övriga åtgärder bedöms generellt ha ökat skyddet för myndigheten och dess medarbetare.

Ett mindre antal hot- och våldssituationer har krävt omfattande åtgärder från såväl myndighetens sida som Polisens personskydd för den enskilde och i vissa fall även för den enskildes familj. Arbetet med att utveckla och förbättra säkerhetsrutiner har fortsatt under 2008 på både lokal och central nivå.

Åklagarmyndigheten har på central nivå under slutet av 2008 påbörjat en säkerhetsanalys av myndighetens skyddsvärda verksamhet. Analysen kommer att fortsätta under 2009. Syftet med säkerhetsanalysen är att få en övergripande bild av riskerna inom Åklagarmyndighetens verksamhet samt av verksamhetens beredskapsnivå för eventuella kriser. Säkerhetsarbetet syftar till att:

- minska riskerna i verksamheten,
- identifiera möjliga framtida risker,
- utveckla en arbetsordning för säkerhetsarbetet,
- skapa ökat förtroende hos de anställda för myndighetens säkerhetsarbete och krishantering.

3.6 Personalstatistik

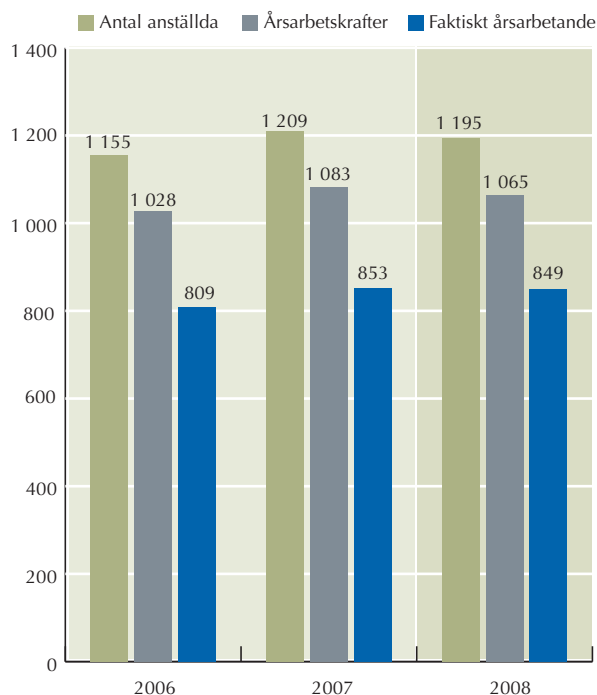
Anställda, årsarbetskrafter och faktiskt årsarbetande

Åklagarmyndigheten hade vid utgången av året 1 187 anställda, varav 822 åklagare och 365 administratörer. Antalet anställda har sedan 2007 minskat med 31 åklagare och 6 administratörer. Vid årets slut fanns 12 åklagaraspiranter vid myndigheten.

Antalet årsarbetskrafter vid utgången av året var 18 färre än 2007, samtidigt som antalet faktiskt årsarbetande hade minskat med 4. Minskningen av antalet faktiskt årsarbetande förklaras dels av färre anställda, dels av ett utökad uttag av lagstadgad ledighet. I antalet årsarbetskrafter och faktiskt årsarbetande ingår inte arbetad tid utöver ordinarie arbetstid.

Tjänstledighet för annan anställning är den tjänstledighetsform som ökat procentuellt mest i jämförelse

DIAGRAM 3.2 Genomsnittligt antal anställda, årsarbetskrafter och faktiskt årsarbetande under 2006–2008

Antal anställda=genomsnittet av antalet anställda vid slutet av varje kvartal

Årsarbetskrafter=antalet anställda omräknat till helårsarbetskrafter minskat med längre sjuk- och tjänstledigheter

Faktiskt årsarbetande=antalet anställda omräknat till helårsarbetskrafter minskat med semester och alla andra ledigheter

med föregående år. Under året har extra åklagare tjänstgjort med varierande tjänstgöringstid. Dessa har främst tagits in för att täcka upp vid föräldraledigheter och långtidssjukdomar men även som utbytestjänstgöring med domstolsväsendet. Vid utgången av 2008 tjänstgjorde 11 extra åklagare vid myndigheten.

Ett antal beredningsjurister har varit anställda under vanligtvis sex månader. Vid utgången av 2008 fanns fem beredningsjurister anställda. Antalet delpensionärer (enligt avtalet PA-03) omräknat till heltider motsvarar 13,9 årsarbetskrafter, varav 6,0 var administrativ personal och 7,9 åklagare. Detta är en ökning med 1,4 årsarbetskrafter jämfört med 2007.

Det genomsnittliga antalet anställda (diagram 3.2) var 1 195 under 2008, en minskning med 14 i förhållande till 2007. Antalet årsarbetskrafter minskade med 18 till 1 065 och antalet faktiskt årsarbetande med 4 till 849.

DIAGRAM 3.3 Ålders- och könsfördelning för åklagare (antal anställda 2008-12-31)

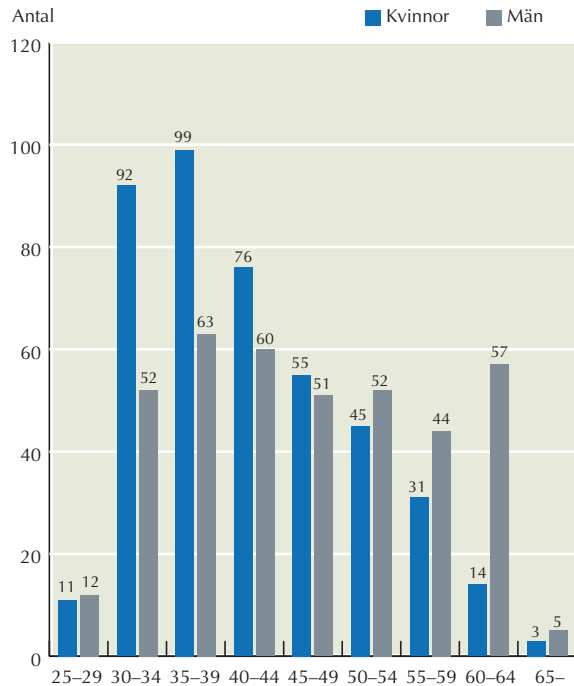
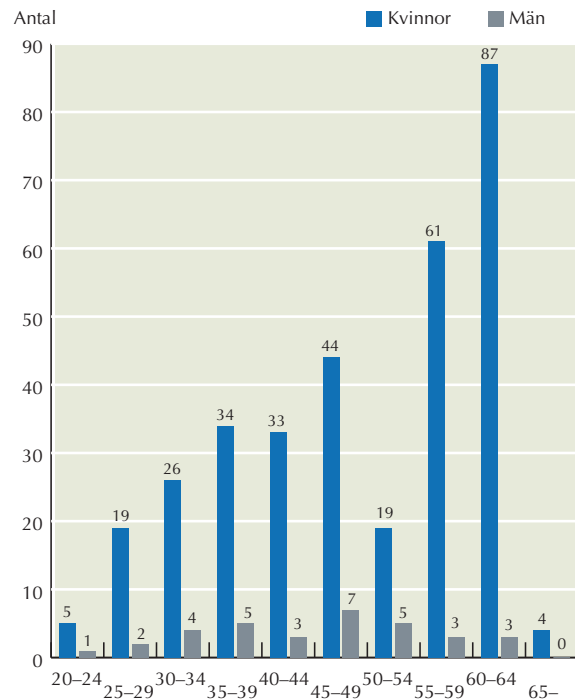

DIAGRAM 3.4 Ålders- och könsfördelning för administrativ personal (antal anställda 2008-12-31)

Det genomsnittliga antalet anställda utgörs av genomsnittet vid utgången av varje kvartal och avviker därför från antalet anställda vid utgången av året.

Personalstruktur och personalrörlighet

Sammanfattningsvis kan för 2008 konstateras att

- Av Åklagarmyndighetens anställda var andelen kvinnor 63,8 procent, vilket är lika med föregående verksamhetsår. Andelen kvinnliga åklagare har ökat marginellt, vilket innebär att fördelningen mellan kvinnliga och manliga åklagare nu är 51,8 respektive 48,2 procent. Den tidigare relativt stora ökningen av andelen kvinnliga åklagare har nu stannat av. Den administrativa personalen bestod i likhet med tidigare år till huvuddelen av kvinnor.
- Åldersstrukturen inom Åklagarmyndigheten har inte förändrats nämnvärt jämfört med 2007.
- Andelen kvinnliga chefer inom Åklagarmyndigheten är 34 procent. I årsredovisningen för 2007 räknades även åklagarkamrarnas chefsadministratörer till che-

ferna, varför siffrorna inte är jämförbara. Av Åklagarmyndighetens chefsadministratörer är samtliga kvinnor. De nyrekryterade chefsadministratörerna har i de flesta fall högskoleutbildning.

- Medelåldern för åklagare är 44 år, för män 46 år och för kvinnor 42 år.
- Medelåldern för den administrativa personalen är 49 år, för män 45 år och för kvinnor 49 år.

Under året har Åklagarmyndigheten anställt 13 åklagaraspiranter, 10 män och 3 kvinnor. Dessutom har myndigheten tillförts 23 åklagare (11 män och 12 kvinnor). 4 av dessa kom från domstolsväsendet, 2 från Ekobrottsmyndigheten, 2 från Kronofogden och 15 från annan verksamhet. Totalt har alltså 36 åklagare anställts. Samtidigt har 43 åklagare lämnat myndigheten. 20 åklagare slutade med ålderspension och 23 av annan anledning. Av de senare har 6 lämnat organisationen för arbete vid Ekobrottsmyndigheten och resterande 17 har gått till annan verksamhet.

TABELL 3.3 Personalekonomiska nyckeltal 2006–2008

	2006	2007	2008
Medelålder (år)			
Administrativ personal	49	49	49
Kvinnor	50	49	49
Män	46	46	45
Åklagare	44	44	44
Kvinnor	42	41	42
Män	46	46	46
Medellön (kr/mån)			
Administrativ personal	24 260	25 033	27 033
Åklagare	39 750	42 031	44 700
Tjänstledighetsdagar/anställd	22,3	20,6	25,3

Annan frånvaro än sjukfrånvaro

Föräldraledigheterna uppgick under året till 18 030 dagar, vilket motsvarar 49 årsarbetskrafter. En ökning av föräldraledigheterna motsvarande 5 årsarbetskrafter har därmed skett. Huvuddelen av denna ökning är mäns uttag av föräldraledigheter.

Annan tjänstledighet under 2008 uppgick till 11 328 kalenderdagar, vilket motsvarar 31 årsarbetskrafter. Detta är en ökning med ca 7 årsarbetskrafter jämfört med föregående år. Under 2008 har 23 årsarbetskrafter varit lediga för att prova annan anställning.

Sammantaget innebär detta att ledigheterna totalt under 2008 har ökat med ca 12 årsarbetskrafter jämfört med verksamhetsåret 2007.

3.7 Utbildning

Antalet utbildningsdagar för åklagare var drygt 6 dagar per anställd under 2008 (10 dagar under 2007). Den administrativa personalen har i genomsnitt deltagit i drygt 2 utbildningsdagar per anställd (7 dagar under 2007). Den kraftiga minskningen var en följd av det ekonomiska läget, vilket gjorde att utbildningsverksamheten fick vidkännas en kraftig budgetnedskärning.

Åklagarutbildning

Utbildningen har följt utbildningsplanen i de avsnitt som genomförts. Praktikutbildning vid utvecklingscentrum och internationella åklagarkammare har genomförts men i begränsad omfattning.

Grundutbildning

Den fortsatta nyrekryteringen under föregående år har medfört att antalet utbildningstillfällen under 2008 varit cirka 50 procent fler än under de år då varje kurs endast genomförts en gång per termin. 203 personer har under året befunnit sig i grundutbildningen. 20 åklagare har avslutat sin utbildning 2008. Endast en Åklagarkurs 4 (avgångsklass) har kunnat genomföras då medel har fått tas i anspråk för några prioriterade högre utbildningar.

Vidareutbildning

Vidareutbildningen har fått vidkännas mycket kraftiga inskränkningar. En neddragning påbörjades redan 2007 för att ge utrymme för utbildning i det nya ärendehanteringssystemet och under 2008 har endast två kurser i det ordinarie utbildningsprogrammet genomförts; dels en kurs för ungdomsåklagare, dels en kurs i inhämtande av bevis och bevissäkring som inte kunnat genomföras sedan 2006.

En åklagare har beretts tillfälle att delta i ett utbytesprogram för europeiska åklagare under två veckor. Detta har bekostats av EU-medel.

Specialistutbildning

Endast en kurs, övergrepp mot kvinnor, har genomförts för nya relationsvåldsspecialister. En nyutnämnd miljöåklagare har genomgått en fyra veckors universitetsutbildning.

Därutöver har 25 relationsvåldsåklagare fått tillfälle att delta i den myndighetsgemensamma konferensen för kvinnofrid, där Åklagarmyndigheten var en av de arrangerande myndigheterna och 42 åklagare har deltagit i Brottsoffermyndighetens utbildning kring bemötande av sexualbrottsoffer.

Åklagarna vid de internationella åklagarkammarna har getts möjlighet att hålla ett erfarenhetsseminarium under två dagar.

Åklagarmyndigheten har tillsammans med Domstolsverket arrangerat en utbildning i människohandel där åtta åklagare deltagit.

Regeringsuppdraget Att bekämpa hedersrelaterad våld mot ungdomar

Under året har en kurs genomförts. Medel finns för att genomföra ytterligare två utbildningsomgångar under 2009. Det har varit mycket uppskattat att satsningen

inte bara skett under ett år och att ett nytt och svårt ämne kunnat hållas levande och aktuellt. En diskussion pågår kring möjligheten att på något sätt fortsätta utbildningarna efter regeringsuppdragets slut, då behovet sannolikt kvarstår till dess kunskaperna om hedersvåld fullständigt integrerats.

Administrativ utbildning

Den administrativa utbildningen har omfattat grundutbildning till åklagarsekreterare och vidareutbildning till beredningsassistent. Därutöver har ett fåtal kortare utbildningar inom administrativa specialområden genomförts.

Grundutbildning

Två omgångar grundutbildning för administrativ personal har genomförts.

Vidareutbildning

En kurs för beredningsassistenter har hållits. Syftet med utbildningen är att beredningsassistenterna ska kunna bidra till en renodling av åklagarrollen och en snabbare hantering av mängdärenden. Den ska också bidra till en mer givande administratörsroll.

Inom områdena ekonomi- och personaladministration och yrkesrelaterad utbildning har kurser genomförts i offentlighet och sekretess en gång och i diarietvåring två gånger.

Specialistutbildning

Kurser som är gemensamma för åklagare och administratörer har genomförts vid två tillfällen, dock endast i ämnet arbetsmiljö. Satsningen på gemensamma utbildningar kommer att fortsätta då de är gynnsamma för kamrarnas ledningsgrupper, där också chefsadministratörerna ingår.

Utbildningsutveckling

Under året har sådant utvecklingsarbete som kunnat ske utan annan insats än egen personal varit ett prioriterat område. Förberedelser har gjorts för att få till stånd en genomgripande extern utvärdering av åklagarnas grundutbildning. Ett stort arbete har lagts på att skapa en elektronisk introduktionshandbok för nyanställda i Åklagarmyndigheten. En lansering kommer att ske i början av 2009.

Inom samtliga utbildningsområden har förberedelser skett för att kunna genomföra kurser av annan modell och med andra utbildningsmetoder än tidigare. Ren utbildning prövas inom ett av de administrativa områdena och distansutbildning på universitetsnivå förbereds. En kurs i relationsvåld på 7,5 universitetspoäng och en kurs i projektledning på 15 poäng har prövats. Vidare har en ren åklagarkurs i relationsvåld, 7,5 poäng, förberetts tillsammans med Nationellt Centrum för Kvinnofrid och Uppsala universitet. Syftet har varit att genom modernare utbildningsmetoder minska medarbetarnas bortovaro från arbetsplatsen, minska behovet av åklagare som lärare och kursledare samt öka kvaliteten i utbildningen.

4. Ekonomiskt resultat

SAMMANFATTNING

- Anslaget 4:3 Åklagarmyndigheten var 1 018 miljoner kronor för 2008, vilket innebar en ökning med 75 miljoner kronor i förhållande till 2007.
- Utgifterna för 2008 ökade i förhållande till 2007 med 11 miljoner kronor.
- Överskottet vid årets slut uppgick till 17,6 miljoner kronor.
- De totala kostnaderna har ökat med drygt 3 miljoner kronor, varav personalkostnaderna med 1 miljon och lokalkostnaderna med 7 miljoner. Samtidigt har övriga kostnader minskat med drygt 5 miljoner kronor.
- Av anslaget 24:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder har Åklagarmyndigheten för 2008 disponerat 3,5 miljoner kronor.

4.1 Anslag och utgifter

Anslag 4:3 Åklagarmyndigheten

Vid ingången av 2008 disponerade Åklagarmyndigheten en ekonomisk ram på nära 937 miljoner kronor, d.v.s. anslaget på nära 960 miljoner kronor samt ett underskott från 2007 på 23 miljoner kronor. Under senare delen av året beslutade regeringen om ändring av regleringsbrevet, dels i tilläggsbudget i form av ett engångsanslag på 59 miljoner kronor, dels en minskning med 700 tusen kronor som fördes till regeringens disposition för finansiering av Ekonomistyrningsverkets uppdrag att utreda styrning och kontroll inom Åklagarmyndigheten. Vidare minskades anslaget med 70 tusen kronor för utbetalning av skadestånd efter överenskommelse i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Efter dessa beslut om ändringar av regleringsbrevet var Åklagarmyndighetens anslag för 2008 sammanlagt ca 1 018 miljoner kronor och med underskottet från 2007 var de tillgängliga medlen för året nära 995 miljoner kronor.

Utgifterna, dvs. avräkningen mot anslaget, uppgick vid årets slut till 977 miljoner kronor, vilket resulterade i ett överskott på 17,6 miljoner kronor.

De ekonomiska förutsättningarna vid ingången av 2008 innebar att Åklagarmyndigheten behövde minska utgifterna med 25 miljoner kronor för att de skulle rymmas inom anslaget och anslagskrediten. Inför 2008 planerades en minskning av utgifterna genom att starkt begränsa utbildnings- och utvecklingsverksamheten samt genom ytterligare besparingar i form av minskat resande, deltagande i konferenser m.m. Den internationella verksamheten både vid riksåklagarens kansli och vid Eurojust minskades.

Efter årets första månader konstaterades att den prognostiserade utgiftsnivån, trots de redan vidtagna besparingsåtgärderna, låg alldeles för högt. Detta berodde främst på tillkommande utgiftsökningar som tidigare inte hade kunnat förutses och som avsåg premier för sta-

TABELL 4.1 Utgiftsutfall 2008 (tkr)

	Budget	Utfall	Utgående balans
Åklagarkammare	693 507	686 694	6 813
Utvecklingscentrum	30 355	28 242	2 113
Riksåklagarens kansli	75 686	72 082	3 604
Myndighetsgemensamma utgifter	195 199	190 114	5 085
Totalt	994 747	977 132	17 615

Åklagarmyndigheten har fått extra medel för att förstärka insatserna mot bland annat prostitution.

tens avtalsförsäkringar, säkerhetsfrågor m.m. För att utgifterna skulle kunna rymmas inom tillgängliga medel fattade riksåklagaren i april beslut om ytterligare besparingar. Besparingsbeslutet innebar dels en ytterligare minskning av personalstyrkan, dels neddragningar inom andra områden. Arbetstrycket var redan före beslutet mycket högt beroende på Domstolsverkets stora satsningar på balansavarbetning och på det ökade ärendeflödet från polisen. Med de vidtagna besparingsåtgärderna räckte inte personalstyrkan till för domstolarnas utsatta förhandlingar och inte heller för att möta ärendeflödet från polisen. Före sommaren lämnades signaler till Åklagarmyndigheten om medelstillskott i tilläggsbudgeten och därmed kunde vissa undantag från besparingskraven göras. Efter förslag i tilläggsbudgeten om en utökning av anslaget för 2008 om 59 miljoner kronor och ett utökat anslag för 2009 i budgetpropositionen påbörjade Åklagarmyndigheten en rekrytering upp till den nivå som var planerad för 2008. Endast vissa av befattningarna kunde bemannas före årsskiftet vilket resulterade i ett ekonomiskt överskott vid årets slut.

Av tabell 4.1 framgår budget och utgifter för verksamheten vid åklagarkamrarna, utvecklingscentrumen, riksåklagarens kansli och för den myndighetsgemensamma verksamheten.

Utgifterna för verksamheten vid åklagarkamrarna,

utvecklingscentrum och vid riksåklagarens kansli har minskat med drygt 13 miljoner kronor, vilket till största delen beror på de besparingsåtgärder som skett under året.

Den myndighetsgemensamma verksamheten har däremot ökat med knappt 25 miljoner kronor till följd av ökade utgifter för lokaler, avtalspremier samt amorteringar och räntor.

Anslag 24:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Åklagarmyndigheten disponerade 2 miljoner kronor vid ingången av 2008 för ett uppdrag i regleringsbrevet om att ytterligare intensifiera arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Enligt ändringar av regleringsbrevet under året tillfördes ytterligare 1,5 miljoner kronor, dels 1,2 miljoner för ett uppdrag att förstärka insatserna mot människohandel och prostitution, dels 0,3 miljoner kronor för ett uppdrag om nationella riktlinjer avseende våld mot barn och utvärdering av verksamheten vid barnahus. Utgifterna under 2008 uppgick endast till 33 tusen kronor och avsåg projektet människohandel. Uppdragen som avser bekämpning av mäns våld mot kvinnor och riktlinjer m.m. avseende våld mot barn är planerade att genomföras under 2009. Uppdraget avseende människohandel kommer att genomföras under 2009 och 2010.

4.2 Kostnader och intäkter

Hur kostnader och intäkter har utvecklats för åren 2006 till 2008 framgår av tabell 4.2.

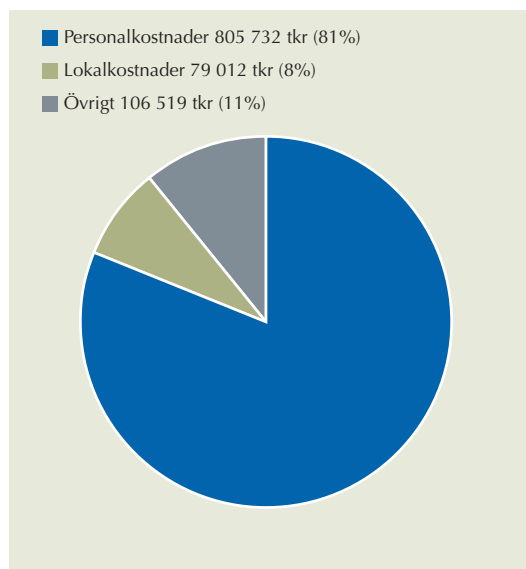
TABELL 4.2 Kostnader och intäkter 2006–2008 (tkr)

År	Kostnader Löpande priser	Intäkter Löpande priser
2006	905 209	901 159
2007	987 788	978 902
2008	991 263	989 114

Kostnader

De totala kostnaderna för 2008 har ökat med drygt 3 miljoner kronor i förhållande till 2007. I diagram 4.1 redovisas kostnadsfördelningen 2008 för personal, lokaler och övriga kostnader. Ökningen inom varje område förklaras nedan.

DIAGRAM 4.1 Kostnadsfördelning 2008

Personal

Personalkostnaderna har ökat med drygt 1 miljon kronor i förhållande till 2007. Lönekostnaderna, exklusive avgifter, minskade med knappt 5 miljoner, dels på grund av färre antal anställda, dels på grund av att kostnadsökningen för lönerevisionen endast belastade 2008 med

ett kvartal. Övriga personalkostnader ökade totalt med knappt 6 miljoner kronor, varav premier för statens avtalsförsäkringar ökade med 11 miljoner samtidigt som kostnader för externa och interna kurser och konferenser minskade med 5 miljoner kronor.

Lokaler

Vid utgången av året disponerade Åklagarmyndigheten en lokalyta på 41 590 kvadratmeter, vilket innebär en marginell ökning i förhållande till 2007. Ytan per anställd var 35,5 kvadratmeter 2008, vilket innebär en mindre ökning i förhållande till 2007, då ytan per anställd var 33,8 kvadratmeter.

Lokalkostnaderna har 2008 ökat med drygt 7 miljoner kronor. Ökningen till följd av den automatiska indexuppräknings uppgår till drygt 3 miljoner kronor och elkostnaderna till drygt 1 miljon. Ökningen i övrigt avser kostnader i samband med flyttning till nya lokaler.

Övrigt

De övriga kostnaderna har totalt minskat med drygt 5 miljoner kronor. I posten ingår en minskning av övriga driftkostnader med 12 miljoner kronor, varav 7 miljoner avser reskostnader, samtidigt som de finansiella kostnaderna och avskrivningarna ökat med knappt 7 miljoner, främst för ärendehanteringssystemet Cåbra.

Av tabell 4.3 framgår kostnader samt antalet årsarbetskrafter för 2008 fördelat på åklagarkammare, utvecklingscentrum och riksåklagarens kansli.

TABELL 4.3 Kostnader och årsarbetskrafter 2008 (tkr)

	Kostnader	Årsarbetskrafter
Åklagarkammare	868 073	958
Utvecklingscentrum	32 420	30
Riksåklagarens kansli	90 770	77
Totalt	991 263	1 065

Åtgärder för att effektivisera verksamheten

Under 2008 har effektiviseringsarbetet präglats av att anpassa personalstyrkan till gällande ekonomiska ramar samt åtgärder för att med dessa förutsättningar klara ärendeflödet. Under våren utvecklades flertalet tillfälligt anställda och hårda restriktioner gällde för ersätt-

Under 2008 inrättades en tillfällig organisation för att möta domstolarnas avarbetning av ärenden.

ningsrekryteringar. En rad åtgärder genomfördes för att hantera den akuta arbetssituation som uppstod genom neddragningen. Som exempel kan nämnas åtgärder för omfördelning av ärenden mellan åklagarkamrarna och inrättandet av en särskild tidsbegränsad grupp för att möta domstolarnas avarbetning av brottmålsärenden. Mot bakgrund av det ökade ärendeflödet och den

minskade bemanningen omdisponerades också resurser från kompetens- och metodutveckling till den löpande ärendehandläggningen. Det ekonomiska utrymmet för att investera i långsiktig effektivisering var därför begränsat. De projekt som genomfördes innebar i första hand investeringar i IT-stödet och åtgärder med process-ekonomisk effekt.

IT-stödet

Åklagarmyndigheten införde ett nytt IT-stöd, Cåbra, under 2007. Det är det första IT-stöd inom rättsväsendet som bygger på de principer som lagts fast av Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning, RIF. Efter införandestadiet kunde systemet tillämpas fullt ut 2008. Bland annat har en ny funktionalitet för att utbyta information med Polisens system tagits i bruk.

Genom den nya funktionaliteten kan Cåbra utbyta information med Polisens utredningssystem DurTvå. Åklagaren kan se statusen för pågående utredningar i DurTvå och behöver inte söka ansvarig polis för information. Vidare kan åklagaren bland annat se vilken personal samt vilka utredningsuppgifter som finns i ärendet, ta emot elektroniskt översända dokument från DurTvå samt författa och expediera direktiv till polisen. Den fortsatta utvecklingen av Cåbra kommer att möjliggöra fortsatta effektiviseringsvinster. De stora vinsterna

Särskilda rutiner för att hantera mängdbrott, som snatterier, kan effektivisera verksamheten.

uppstår dock efter 2012 när en elektronisk akt bedöms kunna införas och när alla rättsväsendets myndigheter har ett gemensamt elektroniskt informationsflöde.

En modernare rättegång

Det projekt som varit gemensamt för Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten för att förbereda åklagarna för de ändringar i rättegångsbalken som trädde i kraft den 1 november 2008 har också nämnts i avsnitt 2.6. Reformen ger ökade möjligheter för domstolen att i enkla ärenden fatta beslut på de handlingar som finns istället för att alltid kalla till förhandling. Vidare kan åklagare och andra berörda i ökad utsträckning medverka i förhandlingar via videokonferens. Effekterna av detta begränsas dock genom att videokonferenstekniken inte är installerad i nära hälften av landets tingsrätter. En annan effekt av den ändrade lagstiftningen är att vittnesförhör i tingsrätten videofilmas och normalt spelas upp i hovrätten utan att personerna behöver kallas. Reformen bedöms kunna leda till ytterligare effektiviseringar. En viktig förutsättning är dock att den moderna tekniken installeras på alla domstolar.

Mängdbrotten

Under 2007 togs en idéskrift fram med rubriken Framtidens åklagarkammare. I skriften finns idéer om hur åklagarverksamheten kan organiseras, som dels möjliggör en renodling av åklagarrollen, dels en mer rationell och hållbar hantering av så kallade mängdbrott (bötesbrott eller ärenden i vilka polisen är förundersökningsledare). Under 2008 har frågan diskuterats vid chefsmöten och vid verksledningens besök vid åklagarkammarna. Flera kammare har under året skapat rutiner och grupper för att kunna hantera mängdbrotten bättre. Ett exempel är den mängdbrottsgrupp som bildades i samband med inrättandet av den nya åklagarkammaren i Göteborg under hösten 2008. De aktiviteter som genomförts under 2008 kommer att ligga till grund för fortsatta effektiviseringar under 2009.

Förundersökningsbegränsning

Som nämnts i avsnitt 2.4 har under 2008 nya riktlinjer för förundersökningsbegränsning och åtalsunderlåtelse utarbetats i samråd med Polisen. Ett syfte med bestämmelserna är processekonomiskt i vid bemärkelse –

genom att begränsa en utredning till det väsentliga eller att avstå från en onödig rättegång sparas resurser som kan komma till bättre användning för att beivra andra brott. Med ett ökande antal anmälda brott och en alltmer sammansatt och därmed mer resurskrävande brottslighet är det angeläget att resurserna används så effektivt som möjligt. Avsikten är således att de möjligheter till koncentrerad användning av resurserna som bestämmelserna ger ska utnyttjas aktivt och konsekvent och utan begränsning till ärenden av visst slag eller omfattning.

Intäkter

Av **tabell 4.2** framgår att intäkterna har ökat med drygt 10 miljoner kronor i förhållande till 2007. Till största delen beror detta på en ökning av anslagsbelastningen.

4.3 Kostnader och intäkter per brottsgrupp

Myndighetens totala kostnader har fördelats på brottsgrupperna i proportion till utfallet i den tidredovisning som genomfördes under september 2008. Alla åklagare redovisade då sin arbetade tid uppdelad på 15 brottsgrupper. Brottsgrupperna avser brottsmisstankar och var och en av grupperna omfattar ett antal brottskoder för brott som är närbesläktade. Så har t.ex. alla bötesbrott hänförs till en grupp, alla trafikbrott till en annan och alla sexualbrott till ytterligare en annan grupp. I förhållande till den tidredovisning som genomfördes vid två olika tillfällen under 2006 förändrades tidsåtgången per brottsmisstanke något, och nya vikter har därmed beräknats för brottsmisstankar i de olika brottsgrupperna. För miljöbrotten har tidsåtgången och därmed vikten per brottsmisstanke ökat särskilt mycket på grund av de lagändringar som genomfördes den 1 januari 2007 och som innebar att en rad enklare miljöbrott avkriminaliserades.

Som framgår av **diagram 4.2** kostade handläggningen av våldsbrott (utom sexualbrott och grov misshandel samt dödligt våld) mest, 234 miljoner kr. Handläggningen av övriga brott med fängelse i straffskalan och tillgreppsbrotten (utom snatteri och rån) krävde också stora resurser, 109 respektive 96 miljoner kr, medan miljöbrotten och ärenden som inte rör ansvar för brott kostade minst, 25 respektive 12 miljoner kr.

Kostnaderna för våldsbrott och sexualbrott har ökat mest, med sammanlagt 25 miljoner kronor. Orsaken till detta är det ökade inflödet av vålds- och sexualbrott och att handläggningen av dessa brott prioriterats. Vidare visade den nya tidredovisningen på en ökad tidsåtgång per brottsmisstanke för vålds- och sexualbrott, vilket tyder på mer komplicerade ärenden. Kostnaderna för miljöbrott har ökat på grund av en ökad tidsåtgång per brottsmisstanke, eftersom enklare miljöbrott inte längre handläggs av åklagare.

En genomsnittlig kostnad för handläggningen av en brottsmisstanke har beräknats genom att dividera den totala kostnaden med det totala antalet brottsmisstankar där åklagaren fattat ett avslutande beslut. Denna genomsnittliga kostnad var 1 666 kronor för 2008. Motsvarande kostnad 2007 var 1 801 kronor. En ungefärlig kostnad för en brottsmisstanke inom en viss brottsgrupp har beräknats genom att dividera kostnaden per brottsgrupp med antalet brottsmisstankar i gruppen där åklagaren fattat avslutande beslut. Resultatet av beräkningen framgår av **diagram 4.3**. Det bör dock observeras att det handlar om genomsnittsvärden och att kostnaden kan variera avsevärt för brottsmisstankar inom samma brottsgrupp.

Som framgår av diagrammet är det stora skillnader vad gäller kostnaderna per brottsmisstanke för de olika brottsgrupperna. Kostnaden för att handlägga en brottsmisstanke som rör mycket grovt våld, såsom mord, dråp samt misshandel med dödlig utgång, var 2008 i genomsnitt 57 gånger så hög som en brottsmisstanke i ett narkotikabrott av enkel beskaffenhet (bruk och innehav) och 61 gånger så hög som för brottsmisstanken i ett trafikbrott. För en tredjedel av brottsgrupperna har kostnaden per brottsmisstanke ökat sedan 2007 medan de minskat för två tredjedelar. Mest har kostnaden ökat för misstankar om miljöbrott. Som nämnts ovan beror detta huvudsakligen på att enklare brottstyper avkriminaliserats.

Verksamhetens intäkter kan fördelas på brottsgrupper efter samma princip som beskrivits för kostnaderna. Detta redovisas dock inte särskilt eftersom intäkterna nästan uteslutande består av anslagsmedel.

DIAGRAM 4.2 Totala kostnader per brottsgrupp 2006–2008

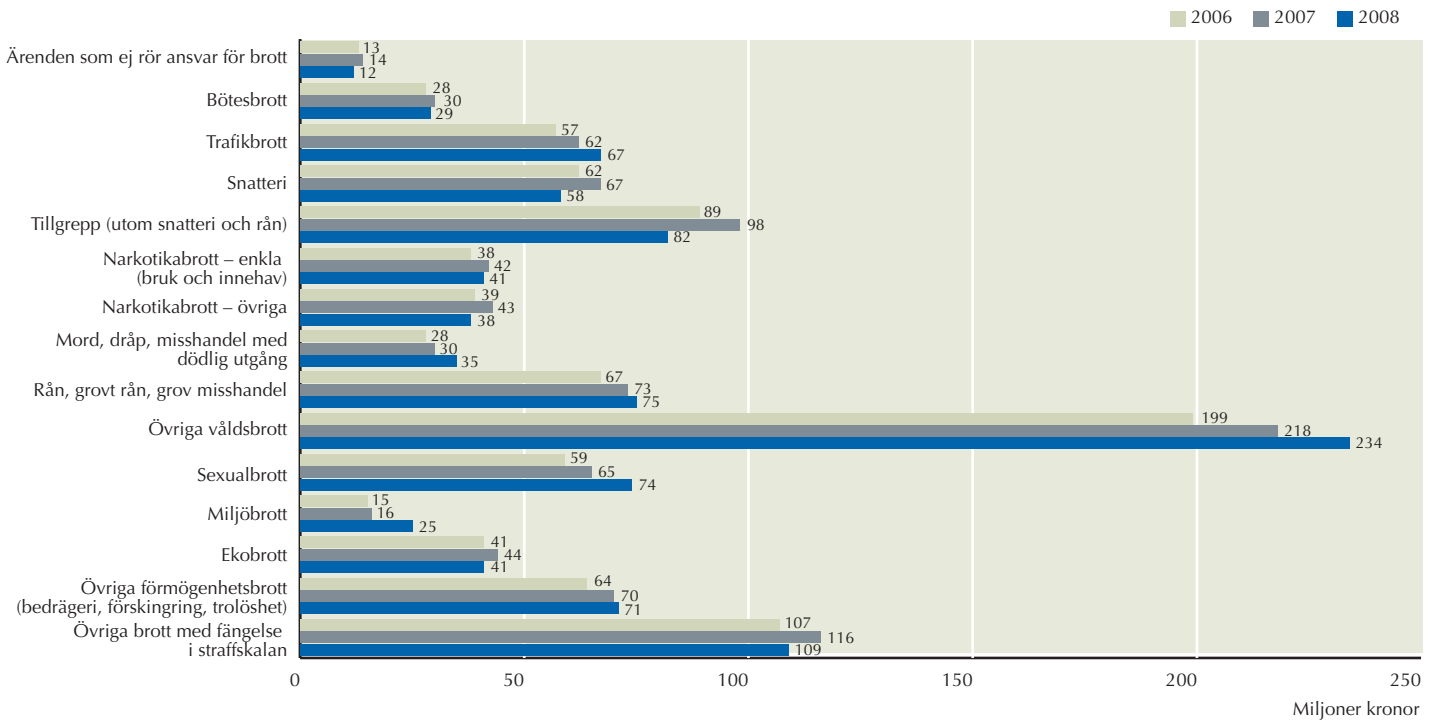
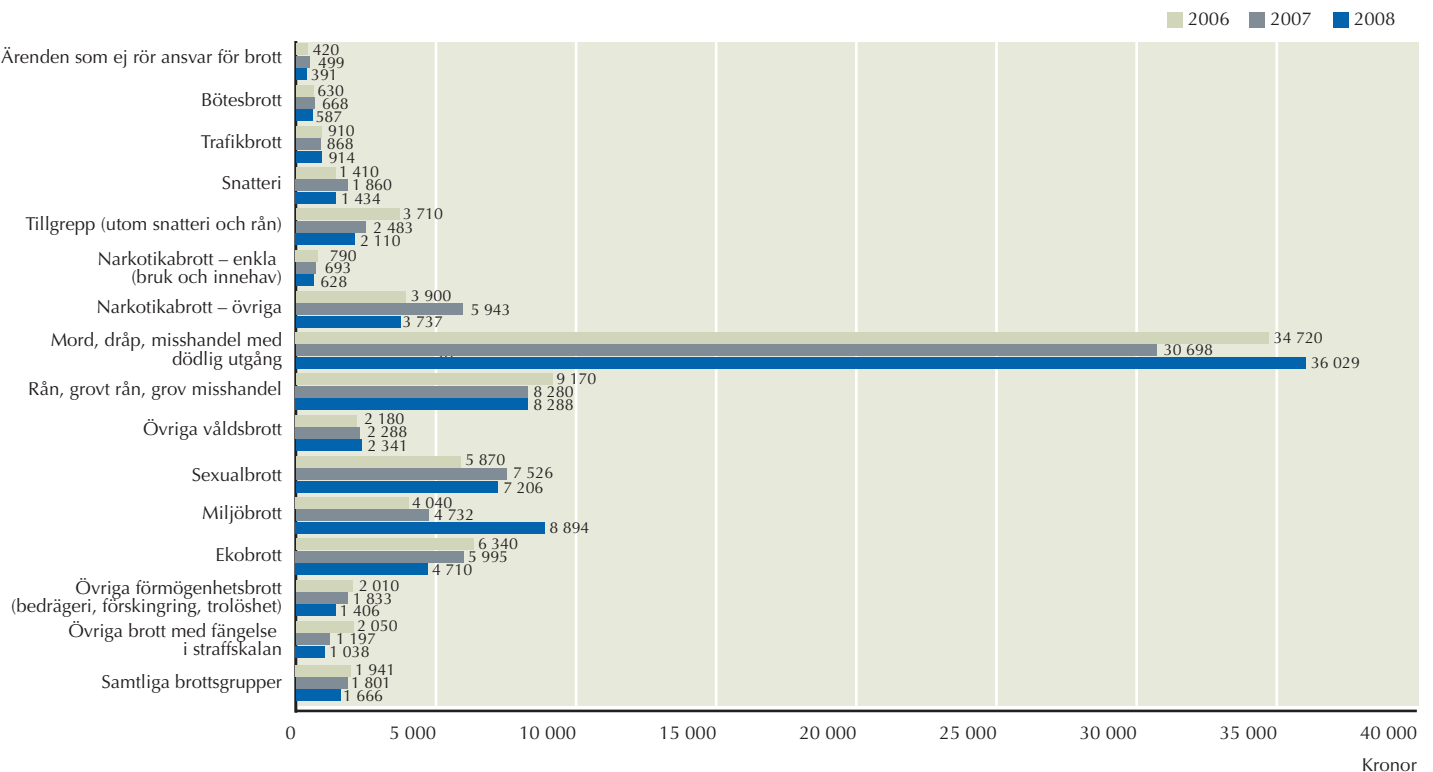

DIAGRAM 4.3 Kostnader per brottsmisstanke och brottsgrupp 2006–2008

5. Finansiell redovisning

5.1 Resultaträkning

Belopp i tkr	not	2008	2007
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		977 155	965 975
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	10 449	9 896
Intäkter av bidrag	2	1 341	2 556
Finansiella intäkter	3	169	475
Summa verksamhetens intäkter		989 114	978 902
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-805 732	-804 523
Kostnader för lokaler		-79 013	-71 620
Övriga driftkostnader		-71 543	-83 630
Finansiella kostnader	5	-4 826	-3 141
Avskrivningar och nedskrivningar		-30 149	-24 874
Summa verksamhetens kostnader		-991 263	-987 788
Verksamhetsutfall		-2 149	-8 886
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		10	193
Lämnade bidrag		-10	-193
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		-2 149	-8 886

5.2 Balansräkning

Belopp i tkr	not	2008-12-31	2007-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	6	51 906	58 842
Licenser, rättigheter m.m.	7	1 116	3 277
Summa immateriella anläggningstillgångar		53 022	62 119
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	8	8 627	7 158
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	9	34 465	43 863
Summa materiella anläggningstillgångar		43 092	51 021
Fordringar			
Kundfordringar		19	270
Fordringar hos andra myndigheter	10	11 905	12 090
Övriga fordringar		10	22
Summa fordringar		11 934	12 382
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	11	20 884	20 738
Summa periodavgränsningsposter		20 884	20 738
Avräkning med statsverket	12	-17 589	23 092
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	13	31 571	4 049
Kassa, postgiro och bank		61	67
Summa kassa och bank		31 632	4 116
Summa tillgångar		142 975	173 468
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	14	27	27
Balanserad kapitalförändring	15	-69 682	-60 796
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	16	-2 149	-8 886
Summa myndighetskapital		-71 804	-69 655
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	17	9 768	9 311
Summa avsättningar		9 768	9 311
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	18	82 234	100 051
Skulder till andra myndigheter		24 645	23 365
Leverantörsskulder		14 970	25 982
Övriga skulder	19	18 036	20 835
Summa skulder m.m.		139 885	170 233
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		64 498	62 794
Oförbrukade bidrag		628	785
Summa periodavgränsningsposter	20	65 126	63 579
Summa kapital och skulder		142 975	173 468
Ansvarsförbindelser:		Inga	Inga

5.3 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag 2008	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Belopp i tkr							
Anslag	not 21						
Utgiftsområde 4.							
Rättsväsendet							
4:3 Åklagarmyndigheten							
ap.1 Ramanslag	-23 092	1 018 609	-700	-70	994 747	977 132	17 615
Finansiella villkor							
Anslagskredit	28 788						
Utnyttjad	0						
Låneram	110 000						
Utnyttjad lån Riksgäldskontoret	82 234						
Utnyttjad finansiell leasing	2 747						
Räntekontokredit	91 161						
Maximalt utnyttjad under året	47 162						
Utgiftsområde 14.							
Arbetsliv							
24:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder							
ap.14 Ramanslag		3 500			3 500	33	3 467

5.4 Tilläggsupplysningar och noter

REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar är värderade till det belopp som beräknas bli betalt. Skulder är upptagna till nominella belopp.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande 50 tkr.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den ekonomiska livslängden.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Persondatorer och servrar	3 år
Bilar, kontorsmaskiner, systemprogramvaror	5 år
Möbler, telefonväxlar, larmanläggningar, datanät	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Anpassas till hyreskontraktets längd eller till förväntad nyttjandeperiod

Noter till redovisningen

Belopp i tkr	2008	2007
NOT 1. INTÄKTER AV AVGIFTER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR		
<i>Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen</i>		
Ekobrottsmyndigheten, utlåning personal	1 239	1 748
Ekobrottsmyndigheten, övriga driftkostnader	5 719	6 384
Övriga intäkter av avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen	3 263	1 125
<i>Övriga intäkter</i>	228	639
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	10 449	9 896
NOT 2. INTÄKTER AV BIDRAG		
Bidrag från myndigheter, EU:s institutioner m.m.	1 341	2 556
Summa intäkter av bidrag	1 341	2 556
NOT 3. FINANSIELLA INTÄKTER		
Ränta på räntekontot hos Riksgäldskontoret	160	291
Övriga finansiella intäkter	9	184
Summa finansiella intäkter	169	475
NOT 4. KOSTNADER FÖR PERSONAL		
Lönekostnader, exklusive avgifter	507 587	512 215
Övriga personalkostnader	298 145	292 308
Summa kostnader för personal	805 732	804 523
NOT 5. FINANSIELLA KOSTNADER		
Ränta på lån i Riksgäldskontoret	4 065	3 378
Ränta avseende räntekonto i Riksgäldskontoret	597	346
Aktiverad räntekostnad för egentutveckling av anläggningstillgångar		-752
Ränta för finansiell leasing m.m.	164	169
Summa finansiella kostnader	4 826	3 141
NOT 6. BALANSERADE UTGIFTER FÖR UTVECKLING		
Tillgångarnas anskaffningsvärde	65 999	77 219
Årets balanserade utgifter för utvecklingsverksamhet	5 345	8 872
Avgående tillgångar (utrangerade tillgångar)		-20 092
Årets avskrivningar	-12 281	-7 157
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-7 157	-20 092
Korrigerig av tidigare års avskrivningar*		20 092
Bokfört restvärde	51 906	58 842
* Avser utrangering av äldre ärendehanteringssystem		

Belopp i tkr	2008	2007
NOT 7. LICENSER, RÄTTIGHETER, M.M.		
Tillgångarnas anskaffningsvärde	19 809	19 116
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)		693
Årets avskrivningar	-2 161	-2 115
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-16 532	-14 417
Bokfört restvärde	1 116	3 277
NOT 8. FÖRBÄTTRINGSUTGIFTER PÅ ANNANS FASTIGHET		
Tillgångarnas anskaffningsvärde	12 264	7 791
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	3 223	4 473
Avgående tillgångar (årets anskaffning)	-944	
Årets avskrivningar	-1 654	-1 230
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-5 106	-3 876
Korrigerig av tidigare års avskrivningar*	844	
Bokfört restvärde	8 627	7 158
* Korrigerig av tidigare års avskrivningar avser utrangerade och sålda inventarier		
NOT 9. MASKINER, INVENTARIER, INSTALLATIONER, M.M.		
Tillgångarnas anskaffningsvärde	106 808	92 865
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	5 152	22 168
Avgående tillgångar (sålda, utrangerade tillgångar)	-6 085	-8 226
Årets avskrivningar	-14 054	-14 372
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-62 944	-56 489
Korrigerig av tidigare års avskrivningar*	5 588	7 917
Bokfört restvärde	34 465	43 863
* Korrigerig av tidigare års avskrivningar avser utrangerade och sålda inventarier		
I bokfört värde ingår datorutrustning finansierad genom finansiell leasing	2 747	5 928
NOT 10. FORDRINGAR HOS ANDRA MYNDIGHETER		
Mervärdesskattefordran	5 667	5 731
Övriga fordringar hos andra myndigheter	6 238	6 359
Summa fordringar hos andra myndigheter	11 905	12 090
NOT 11. PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Förutbetalda hyror	18 291	17 836
Övriga förutbetalda kostnader	2 593	2 902
Summa periodavgränsningsposter	20 884	20 738

Belopp i tkr	2008	2007
NOT 12. AVRÄKNING MED STATSVERKET		
<i>Anslag i icke räntebärande flöde</i>		
Ingående balans	0	
Redovisat mot anslag	33	
Utbetalat i icke räntebärande flöde	-7	
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	26	
<i>Anslag i räntebärande flöde</i>		
Ingående balans	23 092	937
Redovisat mot anslag	977 132	966 168
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-1 017 839	-944 013
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-17 615	23 092
Utgående balans	-17 589	23 092
NOT 13. BEHÅLLNING RÄNTEKONTO I RIKSGÄLDSKONTORET		
Summa behållning på räntekonto (anslagsmedel)	31 571	4 049
Ekonomiska villkor		
Av regeringen beviljad kreditram	91 161	89 705
NOT 14. STATSKAPITAL		
Statskapital utan avkastningskrav (IB)	27	27
Årets förändring	0	0
Summa statskapital	27	27
NOT 15. BALANSERAD KAPITALFÖRÄNDRING		
Periodiseringsdifferenser	-69 682	-60 795
Summa balanserad kapitalförändring	-69 682	-60 795
NOT 16. KAPITALFÖRÄNDRING ENLIGT RESULTATRÄKNINGEN		
Årets kapitalförändring består av periodiseringsdifferenser i anslagsfinansierad verksamhet		
Amorteringar	30 786	25 109
Avskrivningar	-30 149	-24 874
Förändring semesterlöneskuld och löneskuld	-1 620	-7 001
Förändring av övriga periodiseringsposter	-1 166	-2 120
Summa kapitalförändring enligt resultaträkningen	-2 149	-8 886
NOT 17. AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER OCH LIKNANDE FÖRPLIKTELSE		
Avsättning för pensioner		
Ingående avsättning	9 311	9 499
Årets pensionskostnad	6 613	5 034
Årets pensionsutbetalningar	-6 156	-5 222
Summa utgående avsättning för pensioner	9 768	9 311

Belopp i tkr	2008	2007
NOT 18. LÅN I RIKSGÄLDSKONTORET		
Ingående skuld	100 051	89 018
Lån upptagna under året	9 788	33 065
Årets amorteringar	-27 605	-22 032
Summa lån i Riksgäldskontoret	82 234	100 051
Ekonomiska villkor		
Låneram	110 000	115 000
Utnyttjad i Riksgäldskontoret	82 234	100 051
Utnyttjad finansiell leasing	2 747	5 928
NOT 19. ÖVRIGA SKULDER		
Ingående skuld finansiell leasing	5 928	2 134
Årets finansiell leasing	0	6 871
Årets amorteringar finansiell leasing	-3 181	-3 077
Summa skuld finansiell leasing	2 747	5 928
Personalens källskatt	15 289	14 907
Summa övriga skulder	18 036	20 835
NOT 20. PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Upplupna löner	3 932	4 153
Semesterlöneskuld	60 482	58 641
Övriga upplupna kostnader	84	
Oförbrukade bidrag från andra myndigheter	628	785
Summa periodiseringsposter	65 126	63 579
NOT 21. ANSLAGSREDOVISNING		
Årets tilldelning enligt regleringsbrev:		
<i>Utgiftsområde 4 Rättsväsendet, Anslag 4:3 ap.1</i>		
Tilldelning enligt regleringsbrev för budgetåret 2008 regeringsbeslut 2007-12-19	959 609	897 050
Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2008 regeringsbeslut 2008-09-25	-700	47 000
Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2008 regeringsbeslut 2007-12-04	59 000	-37
Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2008 regeringsbeslut 2007-12-04	-70	
<i>Summa anslag 4:3 ap. 1 Åklagarmyndigheten</i>	<i>1 017 839</i>	
<i>Utgiftsområde 14 Arbetsliv, Anslag 24:1 ap.14</i>		
Tilldelning enligt regleringsbrev för budgetåret 2008 regeringsbeslut 2007-12-19	2 000	
Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2008 regeringsbeslut 2008-09-25	1 200	
Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2008 regeringsbeslut 2008-10-30	300	
<i>Summa anslag 24:1 ap. 14</i>	<i>3 500</i>	
Summa årets tilldelning enligt regleringsbrev	1 021 339	944 013

Ersättningar enligt 7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som betalats ut under räkenskapsåret samt för dessa personer uppdrag som styrelseledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag
Uppdrag år 2008 utöver Åklagarmyndigheten anges med kursiv stil

Belopp i tkr	2008	2007
Ledande befattningshavare hos Åklagarmyndigheten		
Anders Perklev	809	
Guntra Åhlund <i>Ledamot, Domarnämnden</i>	1 016	944
Peter Hertting	1 049	915
Gunnar Stetler	897	890
Agneta Blidberg <i>Ledamot, BRÅ:s insynsråd</i> <i>Ledamot, Domstolsverkets insynsråd</i>	979	970
Nils Rekke	903	877
Tjänsteförslagsnämnden		
Agneta Blidberg	23	23
Rådgivande Nämnden		
Inge Garstedt <i>Ledamot, Rättshjälpsnämnden</i>	10	8
Mildred Thulin	4	1
Inger Davidson <i>Ordförande, Rikstrafikens styrelse</i> <i>Ledamot, Rikspolisstyrelsens styrelse</i>	4	3
Margareta Persson <i>Ledamot, Domstolsverkets insynsråd</i> <i>Ledamot, stiftelsestyrelsen för Högskolan i Jönköping</i>	5	3
Torkild Strandberg	2	1
Alf Karlsson <i>Ordförande, Fastighetsbolaget Kårhuset i Eskilstuna AB</i> <i>Ledamot, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden</i>	3	2
Mats Einarsson	4	2

6. Sammanställning av väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2008	2007	2006	2005	2004
Låneram					
Beviljad i regleringsbrevet	110 000	115 000	105 000	80 000	70 000
Utnyttjad	84 981	105 979	91 152	42 171	48 069
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
Beviljad i regleringsbrevet	91 161	89 705	91 400	82 600	81 985
Maximalt utnyttjad	47 162	38 958	42 259	32 588	14 223
Räntekonto					
Ränteintäkter	160	291	119	228	655
Räntekostnader	597	346	260	26	3
Intäkter av avgifter och andra ersättningar					
Budget i regleringsbrevet	0	0	0	0	0
Utfall	10 449	9 896	7 158	6 458	8 672
Anslagskredit					
Beviljad i regleringsbrevet	28 788	26 912	25 871	0	24 596
Utnyttjad kredit	0	23 092	937	0	0
Anslag					
Anslagssparande	17 615	0	0	13 967	15 770
Varav intecknat belopp för personal och lokaler	3 932	0	0	5 998	10 105
Medeltal under året					
Årsarbetskrafter	1 065	1 083	1 028	997	973
Faktiskt årsarbetande	849	853	809	762	724
Anställda	1 195	1 209	1 155	1 120	1 059
Driftkostnad					
Per årsarbetskraft	898	886	864	817	834
Per faktiskt årsarbetande	1 126	1 125	1 098	1 069	1 122
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-2 149	-8 886	-4 050	7 227	-9 587
Balanserad kapitalförändring	-69 682	-60 795	-56 746	-63 973	-54 386

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Datum
2009-02-19
Ert datumDnr
ÅM-A 2009/0271
Er beteckningRegeringen
Justitiedepartementet**Arsredovisning för budgetåret 2008**

Jag beslutar härmed om årsredovisningen för budgetåret 2008.

I beredningen av ärendet har deltagit vice riksåklagaren Guntra Åhlund, planeringsdirektören Bertil Metzger, överåklagaren Agneta Blidberg, överåklagaren Nils Rekke, personaldirektören Peter Brodd, ekonomidirektören Agnète Löthman, informationsdirektören Karin Rosander och byråchefen Elisabeth Sandström, föredragande. MBL-förhandling har ägt rum.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Anders Perklev

Riksåklagare

Elisabeth Sandström

Kopia till
Riksrevisionen
Ekonomistyrningsverket

Postadress
Box 5553
114 85 StockholmGatuadress
Östermalmsgatan 87 cTelefon
08-453 66 00Telefax
08-453 66 99E-post
registrator.riksaklagaren@aklagare.seWebbadress
www.aklagare.se

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Åklagarmyndigheten, Box 5553, 114 85 Stockholm
Tel: 08-453 66 00, e-post: registrator@aklagare.se
Webbplats: www.aklagare.se